

DUHOVNO ZIVLJENJE

LA VIDA ESPIRITUAL

D 59964

JANUAR 1954

59964

+

D II 59964

PD 931/1967

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LA VIDA ESPIRITUAL

V MARIJINEM LETU 1954

L. XXII.

JANUAR

ŠTEV. 1

BLESTEČA KRONA

ENCIKLIKA SVETEGA OČETA PAPEŽA PIJA XII., S KATERO RAZGLAŠA JUBILEJNO MARIJINO LETO ZA STOLETnico PROGLAŠENJA VERSKE RESNICE O BREZMADEŽNEM SPOČETJU — PREVEDEL ALOJZIJ KOŠMERLJ ČASTITIM BRATOM, PATRIARHOM, PRIMASOM, NADŠKOFOM, ŠKOFOM IN OSTALIM KRAJEVNIM CERKVENIM POGLAVARJEM, KI SO V MIRU IN V ZVEZI Z APOSTOLSKO STOLICO
PAPEŽ PIJ XII.

častiti bratje! Pozdrav in apostolski blagoslov.

BLESTEČA KRONA slave, s katero je Gospod ovenčal prečisto čelo deviške božje Matere, se nam zdi, da blesti v večjem blesku, ko se spominjamo dneva, v katerem je pred sto leti naš prednik blaženega spomina, Pij IX., obdan od izredno velikega števila kardinalov in škofov, z nezmotljivo oblastjo slovesno izjavil, razglasil in odločil, da „Je od Boga razodeta in mora biti zato od vseh vernikov s trdno in stanovitno vero verovana resnica, ki uči, da je bila presveta Devica Marija, od prvega

trenutka svojega spočetja, po posebni milosti in privilegiju vsemogočnega Boga, obvarovana vsakega madeža izvirnega greha, z ozirom na zasluge Jezusa Kristusa, Zveličarja človeškega rodu“ (Bula „Ineffabilis Deus“ z dne 8. decembra leta 1854).

Vesoljna katoliška Cerkev je sprejela to papeževo proglasičev, ki jo je že dolgo časa hrepeneče pričakovalo, s prekipevajočim veseljem; pobožnost vernikov do presvete Device, ki poganja cvetove najvišjih krščanskih čednosti, je bila s tem poživljena in na novo okrepljena, prav tako pa so zadobili

Naslovna stran: Motiv na Pokljuki — K slikam na 2. strani: zgoraj: Božična idila na Notranjskem; v sredi: Jutro na Voglu (Bohinj); spodaj: Motiv iz Loga s Kukovo špico (2417 m)

novu pobudo študiji, po katerih sta zvišenost in svetost božje Matere zavblesteli v večjem sijaju.

In zdi se, kot da bi presveta Devica na čudovit način hotela potrditi proglasitev, ki jo je namestnik njenega božjega Sina na zemlji razglasil ob vselem pritrjevanju vse Cerkve. Zakaž niso bila še minila štiri leta, ko se je blizu nekega kraja v Franciji, na pobočju Pircnejev, presveta Devica, belo oblečena, pokrita z belim plaščem in prepasana z modrim pasom, v mladostni in ljubeznivi podobi v Masabejski votlini prikazala nedolžni in preprosti deklici, kateri je na njene ponovne prošnje, naj ji razodene svoje ime, s sladkim nasmehom in dvignivši v nebo svoje oči, odgovorila: „Brezmadežno Spočetje sem“.

Verniki so to, kot je bilo naravno, dobro razumeli in so pričeli v pobožnih romanjih v nepreglednih množicah od vseh strani prihajati k luški votlini, kjer so poživljali svojo vero, podžigali svojo pobožnost in se potrudili, da bi uredili svoje življenje po Kristusovih zapovedih; neredko so tam doživeli tudi čudeže, ki so vzbudili strmenje vseh ter so potrdili katoliško vero kot edino pravo in od Boga dano.

Na prav poseben način so to razumeli tudi rimski papeži, ki so ono čudovito svetišče, katero je bila v malo letih zgradila pobožnost duhovščine in vernikov, obogatili z duhovnimi milostmi in ga odlikovali s svojo naklonjenostjo.

I.

V omenjenem apostolskem pismu torej, v katerem je isti naš prednik določil, da mora biti ta člen krščanskega nauka trdno in stanovito verovan po vseh vernikih, ni storil s tem drugega, kot da je s skrbnostjo zbral in s svojo oblastjo potrdil glas svetih očetov in vesoljne Cerkve, ki se ga je čulo ved-

no, od starodavnih časov do naših dni.

Temelj tega nauka se pojavi najprej v Svetem pismu, kjer Bog, Stvarnik vseh stvari, po obžalovanju vrednem Adamovem padcu, govori skušnjavski in zapeljivi kači one besede, ki jih nehažno število svetih očetov in učiteljev in pravtako premnogi in veljavni razlagalci obračajo na presveto Devico: „Sovraštvo bom naredil med teboj in med ženo, med tvojim in njenim zarodom...“ (1 Moz 3, 15). Če bi pa bila presveta Devica Marija v trenutku svojega spočetja omadeževana z izvirnim grehom ter bi bila tako za nek čas oropana božje milosti, bi vsaj v tistem, čeprav najkrajšem časovnem presledku ne bilo vladalo med Njo in med kačo ono večno sovraštvo, o katerem se govori od prvotnega izročila skozi do slovesne definicije Brezmadežnega Spočetja, ampak bi bila obstajala nekakšna sužnost.

Poleg tega, ko pozdravljamo presveto Devico kot „milosti polno“ (Lk 1, 18) in „blagoslovljeno med ženami“ (isti 1, 42), se s temi besedami, tako kot jih je vedno razumelo katoliško izročilo, označuje, „da je ta edinstveni in slovesni pozdrav, ki ga ni bilo sicer nikdar slišati, dokaz, da je bila Devica Marija sedež vseh božjih milosti, okrašena z vsemi darovi Svetega Duha, da, še več, skoraj neskončen zaklad in neizčrpno brezno vseh teh darov, tako da nikdar ni bila podvržena prekletstvu (Bula „Ineffabilis Deus“).

Sveti očetje v prvi Cerkvi so, ne da bi jim kdo nasprotoval, ta nauk z zadostno jasnostjo učili, zatrjujoč, da je bila presveta Devica lilija med trnjem, popolnoma deviška zemlja, brezmadežna, vedno blagoslovljena, prosta vsakega grešnega madeža, nevenljivo drevo, vedno čisti vrec, edina, ki je hčerka ne smrti marveč življenja, brstika ne jeze ampak milosti, vedno čista in

brez madeža, sveta in tuja vsakemu madežu greha, lepša od lepote same, svetjša od svetosti, edina sveta, ki je, če izvzamemo edinole Boga, prekosila vse druge in je po naravi lepša, krasnejša in svetjša kot sami kerubini in serafini in vsi angelški zbori (v isti buli).

Ako torej z dolžno pozornostjo premišljujemo te hvalne nazive, ki se pri devajo preblaženi Devici Mariji, kdo bi potem še upal dvomiti, da je Ona, ki je čistejša od angelov in je bila vedno čista (v isti buli), bila vsak trenutek, izvzet tudi najmanjši presledek časa, prosta vsakršnega greha? Upravičeno naslavlja sveti Efreem na njenega božjega Sina naslednje besede: „Resnično, samo Ti in tvoja Mati sta vsa in v vsakem oziru lepa, zakaj ne v tebi, Gospod, ne v tvoji Materi ni nobenega madeža“ (Pesmi iz Nisibe). Iz teh njegovih besed se nadvse jasno vidi, da se more med vsemi svetniki in svetnicami le o tej zemi reči, da je pri njej brez smisla postavljati vprašanje greha, naj bo ta kakršnekoli vrste; in da je poleg tega ta edinstveni, nikomur dani privilegij prejela od Boga prav zato, ker je bila izbrana za dostojanstvo njegove Matere. Zakaj ta vzvišeni privilegij, slovesno proglašen in potrjen na cerkvenem zboru v Efezu proti krivi veri Nestorija (prim. Pij XI. Enc. Lux veritatis) in ki večji od njega ni mogoče, zahteva polnost božje milosti in prostost od vsakega greha v duši, ker je združen s častjo in svetostjo, ki je za Kristusovo največja. Iz tega vzvišenega poslanstva Device Marije izvirajo kakor iz skrivnostnega in prečistega vira vse njene prednosti in milosti, ki so tako čudovito krasile njeno dušo in njeno življenje. Prav pravi sveti Tomaž Akvinski: „Ker je presveta Devica božja Mati, dobi od neskončnega bitja, ki je Bog, nekakšno neskončno dostojanstvo.“ In slovit pisatelj to misel dalje

razvija in razlaga, ko piše: „Presveta Devica Marija je Mati božja; zato je tako čista in sveta, da si za Bogom večje čistosti ni mogoče misliti“ (Kornelij a Lipide).

Če se tako poglobljamo v to snov in pred vsem, če premišljujemo gorečo in presladko ljubezen, s katero je Bog gotovo ljubil in vedno ljubi Mater svojega edinorojenega Sina, kako bi mogli potem le malo misliti, da bi bila Ona, četudi le za en sam bežen trenutek, podvržena grehu in oropana božje milosti? Bog jo je z ozirom na predvidene zasluge Odrešenikove brez nadaljnega mogel okrasiti s to edinstveno odliko; ni si torej mogoče misliti, da bi tega tudi ne bil storil. Spodobilo se je v resnici, da je bila Mati Odrešenikova njega čim vrednejša; to pa bi ne bila, če bi bila omadeževana z izvirnim grehom, četudi le v prvem trenutku svojega spočetja, zakaj s tem bi bila, vsaj tisti hip, podvržena žalostni oblasti satanovi.

In ne more se reči, da bi bilo radi tega zmanjšano Kristusovo odrešenje, ker da bi se ne raztezalo več na vse Adamovo potomstvo in bi bila s tem prikrajšana služba in dostojanstvo božjega Odrešenika. Zakaj, če temeljito in skrbno premislimo vso zadevo, nam je lahko spoznati, kako je naš Gospod Jezus Kristus resnično odrešil svojo božjo Mater in to na najpopolnejši način, ko jo Bog obvaroval vsakega madeža izvirnega greha z ozirom na njegovo prihodnje zasluženje. Zato se neskončno dostojanstvo Kristusovo in vesoljnost njegovega odrešenja s tem naukom nič ne zmanjšata ali oslabita, marveč na čudovit način porasteta.

Zato je krivična kritika in obsodba, ki ju tudi iz tega nagiba mnogi nekatoličani in protestantje obračajo proti naši pobožnosti do presvete Device, kakor da bi mi z njo nekaj odvzemali

dolžnemu češčenju Boga in Jezusa Kristusa, ko se vendar prav nasprotno vsa slava in vse češčenje, ki ju izkazujemo naši nebeški Materi, popolnoma in nedvomno prelivata v slavo njenega božjega Sina, ne le zato, ker iz Njega kot iz prvega vira izvirajo vse milosti in vsi, tudi najbolj vzvišeni nebeški darovi, ampak tudi zato, ker „so starši slava svojih otrok“ (Preg 17, 6).

Zaradi vsega tega se je ta nauk že od najstarejših časov svete Cerkve vedno bolj jasnil in se vedno bolj potrjeval tako v učenju svetih pastirjev kot v dušah vernikov. Zanj pričajo kot smo že rekli, spisi svetih očetov, cerkveni zbori in odloki rimskih papežev; priča zanj so prastare liturgije, v katerih knjigah, tudi najstarejših, se ta praznik smatra kot od prednikov izročena dediščina. Poleg tega tudi v vseh onih skupinah vzhodnih kristjanov, ki so se že pred dolgim časom ločili od edinosti katoliške Cerkve, ni manjkalo in ne manjka takih, ki se, čeprav prežeti od mnogih predsodkov in nasprotnih mnenj, tega nauka drže in vsako leto obhajajo praznik brezmadežne Device. Gotovo bi se to ne zgodilo, ako bi te resnice ne priznavali že od starih časov dalje, to se pravi od takrat, ko se še niso bili ločili od edino prave črede.

Zatorej ob dopolnitvi sto let, kar je papež Pij IX., nesmrtnega spomina, slovesno definiral ta edinstveni privilegij Device božje Matere, z veseljem povzemamo in zaključujemo vse to vprašanje z besedami istega papeža, zatrjujoč, da je bil ta nauk „po sodbi Očetov vsebovan v Svetem pismu, sporočen po tolikih in tako resnih njihovih pričevanjih, izražen in proslavljen v tolikih slavnihih spomenikih častitljive starodavnosti in končno predložen in potrjen po najvišji in najveljavnejši sodbi Cerkve“ (Bula Ineffabilis Deus); „da zato

ne za svete pastirje duš ne za vse vernike ni nič slajšega, nič prijetnejšega kot častiti, slaviti, na pomoč klicati in z vso gorečnostjo in ljubeznijo na vseh krajih proslavljati Devico Mater božjo, spočeto brez madeža izvirnega greha“ (v isti buli).

Zdi se nam vrhu tega, da se ta predragoceni biser, s katerim je bila obogatena sveta krona preblažene Device Marije, danes blesti v večjem sijaju, potem ko Nam je bila po sklepu božje Previdnosti v svetem letu 1950 dana sreča — v našem srcu je še ves živ ta predragi spomin —, da smo razglasili Vnebovzetje presvete Matere božje s telesom in dušo v nebesa in s tem zadostili željam krščanskega ljudstva, izraženim na izreden način že tedaj ko je bilo slovesno definirano njeno Brezmadežno Spočetje. Kot smo to že zapisali v apostolskem pismu „Magnificentissimus Deus“, so bila tedaj „srca vernikov prevzeta od najbolj živega hrepenenja, da bi bila čimprej proglašena po najvišjem učiteljstvu Cerkve tudi verska resnica o telesnem vnebovzetju Device Marije“ (Acta Apost. Sedis zv. 35, str. 744).

Zdi se torej, da po vsem tem vsi verniki lahko na še vzvišenejši in učinkovitejši način obračajo svojega duha in svoje srce k sami skrivnosti Brezmadežnega spočetja Device Marije. Zakaj vsled tesne zveze, ki obstopa med obema verskima resnicama, se je po slovesni proglasitvi in odgovorjajoči osvetlitvi Marijinega Vnebovzetja v stopnjevani veličini in v še večjem sijaju razodelo najmodrejše soglasje onega božjega načrta, po katerem je Bog hotel, da naj bo Devica Marija obvarovana vsakega izvirnega madeža.

Zatorej je po teh dveh izrednih privilegijih, podeljenih presveti Devici, zasijala v žarkih blesteče luči tako jutranja zarja njene zemeljske poti kot

zaton njenega življenja; popolni nedolžnosti njene duše, proste vsakega madeža, odgovarja na primeren in čudovit način najsjajnejše poveličanje njenega deviškega telesa; in Ona, ki je bila združena s svojim edinorojenim Sinom v boju zoper peklensko kačo, je postala z Njim deležna tudi njegovega slavnega zmagošlavja nad grčhom in njegovimi žalostnimi posledicami.

Trije krsti na Slemenici

GREGOR HRIBAR

Za novo leto je imel gospod Simon veliko dela. Slišal je, da pride tedaj veliko ljudi, zlasti mladine, k maši. Ne sicer toliko radi maše kot take, temveč zato, da slišijo, koliko krstov, pokrov in pogrebov je bilo v preteklem letu in ali bo kdo oklican za poroko.

Mladi dušni pastir je torej moral delati statistiko za vse leto nazaj, krajšo za prižnico, daljšo za škofijo.

Pogreb: eden.

Poroka: nobena.

Krsta: dva. Od tih zakonskih otrok: nobeden; nezakonskih v odstotkih izraženo: 100%.

Od verouka so starši odjavili: štiri otroke.

Odrasli nekrščeni otroci: trije.

Protestanta: dva.

Bogovcev: šestnajst.

Zgolj civilnih zakonov: pet.

Kar takó skupaj živečih: — gospod Simon si ni upal zapisati. . .

Porazna bilanca! Goreči dušebrižnik je dal čisto prav tistemu patru, ki je med vojsko imel na Slemenici misijon

Temu prvemu zgodovinsko-dogmatičnemu delu enciklike, v katerem se obnavlja in na novo potrjuje ter osvetljuje skrivnost Marijinega brezmadežnega Spočetja, bo sledil v prihodnji številki „Duhovnega življenja“ drugi in zaključni del, v katerem sveti oče razgláša in za vesoljno Cerkev ukaže jubilejno Marijino leto ter podaja konkretne, aktualne nagibe in obširna praktična navodila za njegovo čim uspešnejše obhajanje.

in je ob odhodu označil Slemenice za misijonsko ozemlje.

Vendar so mu drugo leto napravili Slemeničani že več veselja. Ugotovil je, da so bili:

Krsti: štirje, od tih zakonskih 50%, nezakonskih le 50%.

Položaj se je glede krstov torej znatno popravil.

Tretje leto mu je prineslo nova prijetna presenečenja.

Gospod Simon je že dolgo preišljeval, kako bi dobil h krstu tri nekrščene otroke, ki so mu vsako leto delali sramoto, ko je pisal pregled za škofijo.

Pri Ruhdorferjevem sinu ni bilo upanja, ker sta oče in mati izstopila iz Cerkve in nista kazala želje po spravi. Pri drugem otroku je šlo za nezakonsko hči neke dekle, ki je tudi izstopila iz Cerkve, a se le iz ozira do ljudi še ni odločila, da bi dala otroka krstiti in s tem napravila prvi korak za povratek v katoliško Cerkev. V tretjem primeru je šlo za triletnega fantka katoliške matere in odpadlega očeta Dolžnika

(Telsnigbauer, v starih knjigah: Dölsnig), ki je padel na vzhodni fronti v zadnjih mesecih vojske.

Gospod Simon je molil in čakal že skoraj dve leti.

Tretje leto je šlo v pr. odpustu na Slemenicali od ust do ust nezaslišana novica: V sosednji fari je padel v gnojno jamo nekrščen otrok in utonil. Vseh enajst odraslih nekrščenih otrok so takoj peljali h krstu.

Mežnarica je komaj sapo lovila, ko je prišla povedat v župnišče, kaj se je zgodilo.

„Na Slemenici kaj takega ne bi bilo mogoče, ker ni gnojnih jam,“ je preveč naglas modroval gospod župnik.

„Boste videli. Še danes bodo tu z otroci. Poznam ljudi. So, kakor veter pih,“ je trdila mežnarica svoje.

Imela je prav. Zgodaj popoldne je Dolžnikova privedla za roko svojega sinčka v župnišče.

„Ali bi krstili našega fantka?“ je vprašala nekoliko v zadregi.

„Zakaj ne? Kar prinesite ga! Ob kateri uri pridejo botri?“ se je delal nevrednega gospod župnik.

Dolžnikovi je bilo še bolj nerodno: „Saj gre za tegale tukajle. Botri že zunaj čakajo.“

„Pokličite jih!“

Vstopila sta kmet Wurmizer in njegova sestra.

Ko je gospod Simon vse vpisal, je še vprašal:

„Zakaj niste dali otroka preje krstiti? Ne veste, da mora biti otrok čimpreje krščen?“

Dolžnikova je po pravici povedala: „Mož mi je prepovedal, češ da bo tako laže dobil dopust, ako otrok ne bo krščen. Je pa preje padel v Rusiji.“

„Vidite, da kljub temu ni dobil dopusta. Zakaj ste pa po vojski še toliko časa odlašali?“ je bil še vedno resen gospod Simon.

„Sem še zmeraj upala, da se morda le vrne.“

Gospod Simon se je že hotel odpoviti proti cerkvi, ko se je nenadoma ozrl v botra Wurmizerja z Oljšnice (Oelschniz), se malo zamislil, nato pa dejal:

„Gospod Wurmizer, vi ne morete biti za botra!“

„Zakaj ne? Ali sem koga ubil?“ se je vznemiril mladi kmet.

„Ker ste izstopili iz Cerkve. Botri morejo biti le katoličani kot je vaša sestra.“

„Zakaj sem bil pa lani lahko za pričo pri poroki?“ je še oporekal Wurmizer.

„Za pričo je lahko kdorkoli, pogan ali kristjan, za botra pa le katoličan. Dolžnikova bo morala iskati drugega botra, ali pa bo imel otrok le botro vpisano,“ je vztrajal pri svojem dušni pastir.

Ni mu bilo prijetno, a kaj je hotel. Postava je postava. Končno se je zaveda rešila na podlagi predloga, ki ga je stavil župnik: Wurmizer je smel krstu prisostvovati, a kot boter ni ostal vpisan. Dolžnikova bi sicer rajši iskala drugega botra, a Wurmizerju se tudi ni marala zameriti. Saj ga je ona prosila in se ji ni ponujal. Bil je prijatelj njenega moža in sta skupaj izstopila iz Cerkve v upanju, da se na ta način rešita puške.

Mežnarica je v cerkvi čakala s toplo vodo, da so odtajali leden kos krsne vode, ki je do dna zmrznila. Med tem si je gospod župnik skušal pridobiti zaupanje mladega pogančka. Brž sta bila prijatelja, tako da je šlo v začetku krsta kar dobro. Malo preje, ko mu je bilo treba dati blagoslovljene soli, se pa je otrok skril za botro.

„Pridi sem. Boš dobil sladkorčka,“ je hodil krstitelj za njim.

Brž je odprl usta, a se pošteno na-

kremžil, ko je začutil na jeziku sol. Prijateljstva med krščencem in krstiteljem je bilo konec. V pravo sovražstvo se je spremenilo od otrokove strani, ko ga je dušebrižnik ožil z zveličavno vodo. Do konca se je novi kristjan grdo držal in niti ni maral sprejeti goreče sveče, ki mu jo je gospod župnik ponujal.

Kako uro pozneje je prišla odpadla dekla s hčerko.

„Ste tudi vi prišli radi krsta?“ ji je pomagal iz zadrege župnik.

„Tudi,“ je boječe odgovorila nezakonska mati.

„Zakaj pa preje niste prišli?“
Ženska je imela izgovor že pripravljen:

„So govorili, da se je veliko otrok prehladilo in umrlo, ker so jih preveč zmočili pri krstu.“

Gospod Simon bi se jezil, a mu je prišlo na misel, da ženska morda niti prav ne ve, da je bila ta trditve le ena od mnogih zvijač, s katerimi so hitlerjanci trgali ljudi od Cerkev. Nadalje bi jo rad vprašal, ali ni bolje, da se otrok prehladi ob krstu, kakor da pade nekrščen v gnojno jamo, a se je za držal, saj je ženska prav zato stala pred njim, ker je po vsej priliki prišla do istega prepričanja.

„Tudi za botra revežu ne mara nihče ti,“ se je delala še lepšo, ko je župnik odpiral neko knjigo.

„Ste ju sedaj dobili?“ je vprašal.

„Če jo krstite, bi prišli malo pozneje.“

„Prav! Le še podpisati bo treba, da boste otroka katoliško vzgojili.“

„Dolžnikova pa ni nič podpisala,“ je oporekala dekla.

„Telsnigbauerin je katoliške vere, vi ste pa iz Cerkev izstopili in zato morate podpisati, da bo otrok deležen katoliške vzgoje. Najboljše bi seveda bilo, da se

tudi vi vrnete nazaj v naročje Matere Cerkev,“ je razlagal in vabil dušebrižnik.

Dekla je podpisala. Glede povratka v Cerkev pa je dejala, da mora še premisliti, ker imajo ljudje tako dolge jezike.

Ko je šla po botre, je mimogrede stopila še k Ruhdorferju, kot so se zmenili.

„Kaj je rekel župnik,“ je brž vprašala Ruhdorferjeva.

„Pomislite, nič me ni kregal. Še danes jo bo krstil. Grem po botre. Le podpisati sem morala, da bom otroka pustila pri verouku, ko bo hodil v šolo. Nemara bi vidva morala isto podpisati,“ je pojasnjevala dekla kmetici.

„Te ni navedarjal, da bi vstopila nazaj v Cerkev?“ je še hotela vedeti Ruhdorferjeva žena.

„Ne dosti.“

„Če je tako, bomo pa tudi našega Adolfa dali krstiti, da ne bo edini v fari ostal brez krsta,“ se je dokončno odločil Ruhdorfer, ki se je že naveličal poslušati svojo taščo, ki je kar naprej zdihovala, v kako strašnih časih živimo, da imamo pogane v hiši, in ki je uporabljajoč tudi jok in grožnje izvajala izredno huđ pritisek na hčer in zeta zlasti spričo najnovejših dogodkov.

Gospod Simon je imel še tisti dan vpisane tri krste odraslih otrok. Mežnarica se ni motila.

Goreči dušni pastir je bil izredno zadovoljen. V fari ni imel nobenega pogana več.

Ugled katoliške Cerkev in njenega predstavnika je tisti dan na Slemenici vidno zrastel.

Slemenica je prenehala biti misijonsko ozemlje.

Osledje je gospod Simon vpisoval v krstno knjigo le še novorojenčke. Ljudje so se vrnili k šegam svojih prednikov in s krstom niso več odlašali.

PASTIRJEV GLAS

OTROŠKA POBOŽNOST DO MARIJE

V Detroitu, središču Fordovih avtomobilskih tovarn, sem imel priložnost obiskati bolešno dekle — črnko. Ker ne more prihajati v cerkev, ji nosi duhovnik vsak dan sveto obhajilo. Dekle je edina katoličanka v drugoverski družini. V prostorni podstrešni sobi biva, ima jo urejeno kakor kapelico, v kateri mnogo premoli in premišljuje. V kotu ob enem izmed oken ima zagrnen prostor, v njem ima navaden ležalni stol, poleg na stojalu veliki Webster (slovar angleškega jezika) in pisalni stroj. Ležalnik ji je delavni stol in postelj obenem. Piše članke religiozne in filozofsko-vzgojne vsebine za razne liste in revije, tudi prav čedne pesmi je objavila.

To trpeče, a jasno in vedro dekle, je izreklo misel, ki mi ne gre iz glave. Duhovnik, ki jo hodi obhajati vsak dan, je begunec, pa ji je pripovedoval o vsem tem, kar nas begunce iz komunistične dežele muči in skrbi; o problemih, ki stojijo pred nami in jih je težko rešiti, ne vidimo načina in poti, dasi o končnem cilju nismo v nejasnosti. In kaj je ta skrita tiha duša-žrtev odgovorila? „Za-

kaj si delate nepotrebne skrbi? Vi ste vse preveč racionalist, ki skuša nemogoče probleme rešiti s svojim umom. Nekaj vam manjka: vi ne znate biti otrok. Prosite Mater Marijo za *otroško pobožnost do nje*. Prepustite Materi skrbi, ki vas mučijo in motijo, pa jih vendar ne morete rešiti.“

Ali ni to isto, kar je Jezus rekel: „Ako ne boste kakor otroci, ne pojdete v nebeško kraljestvo?“ Kakor otroci? Otrok je otrok, to se pravi, nekaj kar svoje popolnosti še ni doseglo, še le raste, se razvija in počasi dozoreva. Otrok je slaboten, navezan na pomoč in nego odraslih, je nestalen, nesamostojen. Ali naj smo *takšni* pred Bogom? — Res je, če svojo omejenost, majhnost in slabost primerjamo z božjo neizmerno popolnostjo, veličino in vsemogočnostjo, potem šele spoznamo, da smo pred Bogom le majhni nebolgljeni otroci, ki vsak trenutek potrebujemo skrbi in pomoči Očetove. Pa to ne pomeni, naj ostanemo vse svoje življenje v nekem duhovnem infantilizmu, to je duhovno nerazviti, negodni in otročji (ne otroški), in prepustimo Bo-

gu, naj nas neguje in pestuje kakor mati dojenčka. Biti kakor otrok pomeni biti preprost in odkrit pred Bogom, in zato Njemu v vsem zaupati in se v vsem njegovi sveti volji izročiti.

Biti kakor otrok se pravi posnemati Jezusa. On je Sin nebeškega Očeta, med njima je razmerje kakor med očetom in otrokom, razmerje neskončne ljubezni in zaupanja. Pravo otroštvo je tisto, katero nam je Jezus v svojem razmerju do nebeškega Očeta pokazal. Jezus se je popolnoma izročil svojemu Očetu, predal se njegovi volji, ki jo je do konca izpolnil, dotlej, da je na križu mogel reči: „Dopolnjeno je“ in je svojo lušo izročil v Očetove roke.

Otrok biti pomeni torej: zavestno in prostovoljno se darovati Bogu, izročiti se njegovi volji in jo s polnim zaupanjem izvrševati, s tistim zaupanjem, ki od Boga brez vsakega dvoma pričakuje vso pomoč milosti, ki jo naša slabost potrebuje, da se zvesto drži Očeta in njegove volje. Biti otrok pred Bogom se pravi, odgovadati se svojemu prirojenemu napuhu in svoji namišljeni veličini; krotiti v sebi vso škodljivo sebičnost in pretirano občutljivost; vso namišljeno popolnost ter se zaupljivo predati Bogu, ki je edino resnično velik, svet in popoln.

Če te obrnemo na Mater Marijo, bomo razumeli, kaj pomeni otroška pobožnost do nje. Ne smemo pozabiti: Marija je MATI — mi pa njeni otroci. Mati ima prirojeno, silno pripravljenost in hotenje, otroku pomagati, ga negovati, z njim se veseliti in žalovati — otrok je njena velika skrb in njena velika sreča. Taka mati nam je Marija. Torej vsako zadevo, vsako zaskrbljenost, vsak strah materi povej in razodeni, njeni skrbi se prepusti, njo prosí za vsako reč, ki jo potrebuješ. Ko vse materi izročiš, moreš biti miren in smeš zaupati, da se bo vse prav razvilo v božjo čast in v tvoje zveličanje. Potem mirno delaš v svojem po-

IZSELJENČEVA BOŽIČNA PESEM

*Nocoj, nocoj,
ko tiha polnoč
največjo skrivnost oznani,
moj duh,
utrujen od težkih hoj,
poroma
do doma
čez svet prostrani
po mir in pomoč...*

*In kakor nekoč
bo pota v poljani
sneg pokrtil,
vse misli uspaval,
jih v sanje zavel...*

*Pod streho domačo
pa vonj po kadilu
pričaral bo košček nebes...*

*Oh, res!
In takrat
ob jasicah v kotu
bo duh moj bogat...*

Ljubka Šorli

klicu, mirno živiš v veselju in križih, mirno in dosledno dan za dnem storiš po svoji vesti in vednosti svojo dolžnost, dolžnost do Boga, do sebe in do bližnjih, kakor te navajajo božje in cerkvene zapovedi.

V Marijinem letu bi bilo prav, če bi postali resnični in pravi njeni otroci. Zato pristavljajmo svojim prošnjam k Materi Mariji še to: Otroško pobožnost do Tebe mi daj, Mati Marija.

Škof GREGORIJ ROŽMAN

SKRITA ŽRTEV

Adventni mraz je v ivje ogrnil gozdove po hribih. Košenine pod sv. Ožboltom in sv. Morojem so bile bele, kot bi jih že zapadel sneg. Potok v ozki dolini je tekel med samimi lestenci; saj je vsaka veja v grmovju ob vodi imela okras ledenih obeskov.

Komaj se je šele malo začelo svetlikati, ko sta Julka in Tončka že hiteli od zornic domov. Mraz jima je stiskal nosnice in zbadal v lica, da sta rdeli kot dve roži. Hiteli sta, da ju je hoja ogorela.

„Le zakaj so naše hiše tako daleč proč od mesta; kako pripravno je za vse stvari tistim, ki živijo v mestu in v vaseh okoli njega. Veš, Tončka, jaz sem te grape in hoje po njej že sita, še bolj pa samote in reščin v teh hribih, kar šla bom.“

„Le kaj ti je hudega tu gori pri nas? Jesti imaš, oblečena si tudi. Lepo je pa pri nas še bolj kot v mestu. Meni ni tu gori prav nič dolgčas. Tam doli imajo večne prepire in tožbe, živijo pa tudi vse drugače kot prav. Pri nas je pa zmeraj tako lep mir. Poglej, kako se naši in vaši lepo razumejo, ali ni to lepo?“

Iz vsake Tončkine besede se je čutilo, kako je iz srca izgovorjena, kako rada, rada živi med temi hribi.

„Je že res to,“ je spet Julka rekla, „dolgčas je pa le: to življenje je za otroke, jaz pa ne bom več zdržala, prav gotovo ne. Služit bom šla, ali pa v tovarno; saj doma jih je še itak dosti.“

Julki se je videlo, da je kar razburjena. Lica so ji žarela, izpod rute so ji silili lasje od ivja čisto pobeljeni.

Pri znamenju sta zavili s kolovoza proti domu. Gori na gričku se je iz

mraka belila Tončkina domačija, spodaj pod gričem ob potočku je bila Julka doma. Tam, kjer steza zavije v hrib, sta še malo postali. Tončki se je na obrazu videlo, da so jo zadele Julkine besede. Čutila je praznoto, ki pride, če Julka res odide. Vedno sta bili skupaj kot dve sestri, čeprav je bila Julka dobrih šest let mlajša. Zdaj bo ostala sama, Julka pa od doma. Bog ve, med kake ljudi bo prišla, kot metuljček, ki ga veter zanese Bog ve kam.

Julka je čutila, da jo je spravila v žalost.

„Nič naj ti ne bo težko, Tončka; saj se bova potem tudi še videli, saj ne grem v Ameriko.“ Še podražiti jo je hotela, da bi jo spet spravila v dobro voljo. „Pa še Štefana imaš, ki te bo kmalu odpeljal domov, pa boš na vse drugo pozabila; vidiš, jaz pa nikogar nimam, bom pa šla.“

Nagajivo se je nasmehnila, pomahala z roko in še rekla:

„Pozdravljena, Tončka, pa dobre volje bodi in dobro se imej.“

Hitro je odhitela, kot bi splavala skozi mrak med drevjem. Tončka se je vzpela v grič, sklonjena od strmine in otožnosti.

Zanjo so se s tem dnem začele težke ure. Še težje, ker se ni imela s kom pogovoriti. Šla je proti tridesetim letom. Vsak dan bolj si je zares želela urejenega, mirnega, svojega družinskega življenja. Dolgo je že čakala, da jo bo vprašal Štefan. Skoro dve leti je že čutila, da toliko govori z njo, ker misli na ženitev; parkrat je že to omenil. Čutila je da ga ima rada, tudi on je to lahko vedel, vendar do odločitve

ni še prišlo. Sama si ni mogla razložiti, zakaj toliko okleva. Dom je imel, iste starosti je bil kot ona, postaven je bil, priden, dober, vesel, kako bi ga ne imela rada vsak dan bolj. Prav z njo in Julko je bil najraje in največkrat v družbi. Tudi Julka ga, po njenih mislih, ne bi zavrnila, če bi jo vprašal.

Ta misel se ji je to jutro čudno jasno posvetila in potem vsak dan bolj grizla vanjo.

Julka bo šla od doma. Zala je, mlada, še kot otrok. Rada je v družbi, sveta ne pozna. Koliko jih je Tončka že poznala takih, ki so podobno šle v službo ali v tovarno in prenekatera se je popolnoma zgubila. Pri Julki bi trpela, dobro je to vedela, stokrat bolj, kot pri vsaki drugi, če bi jo to doletelo, tako rada jo je imela.

Dolge dneve in noči je v bolečinah zorel njen sklep. Štefanu bo rekla, naj vpraša Julko, ker se ji zdi, da je sama že skoro prestara zanj in ker se še zmeraj ne more odločiti, ali bi se možila, ali ne. Lica so ji od notranjega trpljenja bledela, obraz se ji je ožil, vendar ni zgubila moči. Julko je hotela prikleniti, da ne gre v nesrečo, naj jo stane tudi lastno življenjsko srečo.

Iskala je prilike, da bi sama govorila s Štefanom. Šele po praznikih se ji je ponudila. Ko je v jutro silvestrovega dne hitela v mesto, jo je dohitel. Čutila je, kako je težko, ko so bile v besedi vsakdanjosti. Končno je spregovorila naravnost: „Kako misliš, Štefan? Predpust je, ali se boš kaj ženil?“

Štefan je osupnil in v zadregi upiral oči vanjo. „Mislim sem, da se še ne mudi tako zelo, Tončka; če pa hočeš, se pa bom. Seveda za predpust bo težko, sem premalo mislil na to, kako se ti zdi?“

Tončka mu ni upala pogledati v obraz.

Metnaj na Dolenskem

„Takole je, Štefan. Če name misliš, je še veliko prezgodaj. Vidiš, kar ne morem se odločiti, da bi se možila, pa še v tridesetem letu sem že, tako čutim, da sem že prestara zate. Ne misli kaj narobe, Štefan; nimam nobenega drugega fanta in ga najbrže tudi izlepa ne bom imela, samo radi tebe mi je. Ali ne bi vprašal Julke; čedna je, vesela in jaz mislim, da bi te rada imela in bi bila oba srečna. Zato sem ti povedala, da bi jo prašal, preden bo prepozno, ker misli iti v mesto ali v službo, ali v tovarno.“

Štefan je bil presenečen, ni vedel odgovora. Gledal jo je, da jo je streslo. Vse moči je zbrala, da je ostala mirna in resna.

„Saj veš. Tončka, da sem nate mislil. Res je, da nisem toliko mislil, da bi se kmalu ženil, pa so leta tekla, da zdaj misliš, da je prepozno. Zame ne bi bilo, vendar silim ne, če ne čutiš veselja. Na Julko še pomislil nisem. Saj sem rad govoril z njo, rad bil v njeni družini, ko je hodila s teboj, vendar, da bi se oženil z njo, na to nisem mislil. Seveda

mlada je še bila, ko sva midva začela govoriti. Pa če misliš, da bo tako prav, jo bom vprašal.“

„Le vprašaj jo, Štefan, pa kmalu, pa mi povej potem.“

Skozi mesto proti cerkvi sta šla tiho. Tončki se je povescila glava, Štefan je zamišljen hodil ob njej.

V cerkvi se je vsedla v klopi pri Materi božji. Naslonila je glavo v dlani. Zdelo se je, kakor da je v njej vse prazno, mrtvo. Strašno tesnobo je začutila, temo, kamor ne more posvetiti nobena luč. V sencih ji je bilo tesno, oči so jo skelele. Poskušala je moliti, pa so se ji misli sprevrgle v prazno.

Ni vedela, kdaj se je končala maša. Vstala je in zbrala vse moči, da se ni opotekala.

Domov je šla sama. Edina misel, ki je rezala v srce, je bila, če bo zmogla in koliko časa bo to trpljenje trajalo.

Na treh kraljev dan ji je Štefan povedal, da je Julko vprašal in da ni odšla, ko je zvedela, kaj je ona z njim

govorila; za po veliki noči sta se zmenila. „Tako nam ne bo ušla in še bomo lahko skupaj hodili, Tončka,“ je Štefan z nasmehom na obrazu končal. Tončka je videla, da je srečen. „Hvala Bogu,“ je tiho spregovorila, glava ji je klonila.

Doma je sedla v svoji sobici na posteljo in naslonila glavo na končnico.

„Zdaj je konec vsega,“ je tiho vzdihnila; iz oči so ji privrele solze. „Oh, kako sem ga rada imela; Štefan, Štefan, zdaj sem te za vselej izgubila.“

Spodaj pri sosedu se je slišalo veselo Julkino petje, iz katerega je kipela sreča. Na pot na gršč proti sv. Andreju je v gozdu zavriskal Štefan. Tudi ta vrisk je vriskal samo veselje in srečo.

V sobi pa je Tončka obrisala solze in zbrala skupaj ves pogum, da ne izdara rane, ki ji jo je zadala njena žrtev. Ljubezen je premagala ljubezen. Tako velika je bila, da je žrtvovala lastno srečo, da je otela nesreče Julko, o kateri je slutila, da se bo v mestu zgubila.

N. Z.

Prekmurski motiv

LJUBEZEN MED NAMI

DR. IGNACIJ LENČEK

Naročili so mi, naj letos pišem o ljubezni. In sicer o ljubezni do bližnjega.

Toda, ali ne govorimo vse preveč o ljubezni? Kar nekam preveč vsakdanja, obrabljena se nam že zdi ta beseda. Tako nam je znana, da smo prepričani, da o ljubezni že vse vemo.

Večkrat je takšna usoda velikih besed. A ne gre za besedo. Včasih veliko govorimo ravno o tem, česar dejansko nimamo, česar nam v resnici manjka. Tedaj imamo pač besedo, ne pa stvari same, ki jo beseda meni. V tem pa je morda velika prevara. Nevarna, ker uspava.

Gre za to, ali imamo v resnici „ljubezen med seboj“. Kje je ni, zakaj je ni, kaj je treba storiti: ta in druga vprašanja čakajo odgovora.

1.

Kako je z ljubeznijo med nami? Prvo vprašanje.

Ni lahko odgovoriti na to vprašanje. Če človek še toliko razmišlja, ne more pregledati vsega. — Moti tudi, da prej in lažje opaziš, kje ljubezni ni, kakor pa, kje je. Ko doživljaš ljubezen, se ti vidi vse samo po sebi umevno, tako da jo komaj zaznaš, se je komaj zavedaš; če pa zadeneš n. pr. ob besedo brez ljubezni, na te merjeno, te zaboli, razočara, takó da si dobro zapomniš. — Pogosto tudi napačno sodimo, ker vidimo le zunanja dejanja, v srce pa ne. — Končno pa včasih zahtevamo v imenu ljubezi preveč, več kot ljubezen sama zahteva. Zato moramo biti v sodbi

o ljubezni med nami razumni in previdni.

Vendar se zdi, da bo držalo nekako naslednje.

Pretirano je reči, kar pogosto slišimo, da ljubezni med nami ni. Večkrat jo sami doživimo, drugič opazimo drugje, včasih nas celo prevzame, kako velika, nesebična, iskrena je.

Na drugi strani mi bodo vsi pritrdili, če rečem da imamo premalo, vse premalo ljubezni.

Ne gre za to, česa je več, ljubezni ali ne-ljubezni, ker ni ljubezni v tem, da sem in tja ljubezen izkazujem, marveč da „imam“ ljubezen. To se pravi, da je ljubezen nekaj v meni, po čemer nosijo vse moje misli, besede in dejanja pečat ljubezni. Ljubezen je trajno in stalno zadržanje do sočloveka; je kakor neka oblika, po kateri so oblikovana vsa moja dejanja. Nobeno ni brez ljubezni. Tako nekako, kakor če nosim zelena očala, vidim vse zeleno, ne samo to ali ono. Če zares „imam“ ljubezen, je ljubezen moja osebna lastnost, ki se izraža v vsem mojem ravnanju, tako da je skoro ne morem zatajiti. Če jo moje ravnanje taji, zanika, je „nimam“ zares, ali pa vsaj ne v pravi meri.

Tudi ne zadostuje, da ene ljubim, drugih ne. Že dolgo vemo, da prava ljubezen ne pozna izjem. Je splošna. Ljubezen do bližnjega je isto kot ljubezen do človeka, človek pa je vsakdo, tudi če nosi še tako malo simpatičen ali celo sovražen obraz. Ni dosti, da ga ne sovražim. Ljubezen je več: nekaj res hoče;

dobro človeka. In če resnično hoče, živ v notranji pripravljenosti pomagati. Po tej pripravljenosti je prava ljubezen v jedru vselej dejavna. Pomagati sicer pogosto ne morem, vsaj vsem ne, a vedno moram biti iskreno pripravljen pomagati, če bi mogel. Res je, da nisem dolžan ljubiti vseh v enaki meri in na enak način, tudi pomagati sem dolžan prej enemu kot drugim, a na nek način in v neki meri prava ljubezen res objema vse, nikogar ne izključí. Vsem iskreno hoče dobro, nikomur zlo.

Ne velja reči, da ne morem ljubiti vseh; eden da mi je po značaju zopern, drugega „videti ne morem“, ker mi je storil krivico, spet tretji da me „nič ne briga“. In koliko jih niti ne poznam! Vse to more biti res, a ljubezni ne onemogočiš. Saj ljubezen ne obstoji v tem, da bi mi bili vsi po naravi simpatični. Kako bi mogla biti splošna!? Res je, da težje ljubim meni zoprnega človeka, to je: ljubezni se v tem primeru stavljajo notranje ovire, a ovire je treba premagati. To bi bilo nemogoče, če bi bila ljubezen, o kateri govorimo, v čustvu; to se večkrat ne da izsiliti. A prava ljubezen je bistveno v volji in volja je svobodna, je v moji oblasti. Volja sem pravzaprav jaz. Če hočem, hočem. Kakor se tudi sicer morem in moram prisiliti, da res hočem in storim kaj, kar se mi upira, mi ne ugaja, n. pr. lotiti se neprijetnega dela, tako je tudi v ljubeznijo. Če hočem, morem iskreno hoteti dobro tudi tistemu, ki ga naravno težko vidim. Narava se upira; a volja hoče. Morda včasih s stisnjenimi zobmi, a zares in iskreno. Seveda je ljubezen, ki jo spremlja čustvo, lažja, bolj topla in človek ima občut, da bolj iskrena, ker bolj celotna, a sama po sebi ni več vredna. Ni bolj ljubezen. Je tudi bolj osrečujoča; a namen ljubezni ni osrečiti sebe, marveč druge. — Tudi tistim velja naša ljubezen, ki

jih ne poznamo. Socijalna ljubezen je takšna. Ko ljubim svoj narod, ljubim tudi tiste, ki so mi povečini nepoznani. V očenašu molimo (t. j. ljubimo) za vse ljudi. In še v tem smislu: ko srečamo v življenju doslej nepoznanega človeka, mora to srečanje že najti v našem srcu ljubezen do njega.

2.

To predvsem — in še drugo — moramo imeti pred očmi, ko se vprašujemo, ali „imamo ljubezen med seboj“ (Jan 13, 35). To vprašanje pa je dvojno: ali imajo drugi ljubezen do nas, ali imamo mi ljubezen do drugih. Glede prvega smo še preveč vestni, preveč občutljivi. Včasih tudi prestrogi sodniki, sodniki — brez ljubezni. Ko pa gre za nas same, za našo ljubezen, tedaj je drugače. Pogosto se niti ne zavedamo, da delamo brez ljubezni in proti ljubezni. Tedaj ljubezen ni naša druga narava, ni tista sila, ki bi oblikovala naše ravnanje in nekako naravno in nepri-siljeno dajala pečat našim dejanjem. Morda zato ne, ker je ni. Drugič vemo, pa se ne ustavljamo nagnjenju n. pr. drugega obrekovati. Prešibka je naša ljubezen. Včasih pa je zloba v nas in tedaj ljubezni ni.

Iz pomanjkanja ljubezni sledi tudi pomanjkljivo, površno spraševanje vesti o naši ljubezni. Premalo važna se nam zdi, da bi jo vzeli resno. Premalo smo prepričani o njeni pomembnosti, da bi se resno prizadevali zanjo. Zato so tudi dobri sklepi malo trdni, če jih sploh naredimo. Ne gre do srca.

Boli nas, ko slišimo krivično sodbo o sebi, ki nas globoko užalosti; nekdo nam jo je prinesel na uho. Od strani, odkoder je nismo pričakovali. Nekaj se je podrló v nas, most med seboj in njim se je zmajal, morda celo zrušil. In vendar smo sami tako lahkomišljeni v besedah o bližnjem. To nas ne boli, da drugemu prizadenemo, kar sebi no-

čemo! Ob drugem čutiš, da ima nekaj zoper tebe; izogiba se te, neprijazen je in sam ne veš, zakaj. Slutiš, da te krivo sodi. In ti ravnaš sam prav tako. — Poslušaj pogovore brez ljubezni, brez razumevanja, prizanašanja in opravičevanja, ostre obsodbe. Vidiš, da vse na slabo obračajo in obsojaš. A ne obsojaš sebe, kadar si jim podoben. Nehote spet doženeš, da se za prijaznim obrazom hinavsko skriva zavist, zla misel, celo zlohotno srce. In vendar! — Spet drugi ne znajo odpuščati; vedno znova premlevajo v sebi stare reči. — Poznaš ljudi, ki so silno občutljivi; vedno menijo, da jih drugi prezirajo; vsako malenkost zamerijo; hitro se rode prepiri, razdori, sovrašтво. — Zavist opaziš in grda se ti zdi. — Srečuješ egoistične, same vase in zase zaprte ljudi, ki ne vidijo bližnjega in njegove stiske; mogli bi pomagati, pa ne store nič. Vse to in podobno obsojaš, ne vidiš in ne obsojaš dobno obsojaš, ne vidiš in ne obsojaš pa istih stvari v sebi. Takšni smo do mala vsi. In tako se zgodi, da tožimo nad pomanjkanjem ljubezni, nihče pa ne skuša resno odpomoči temu, ker vidi le druge. Če vsi tako ravnamo, se vrtimo v kolobarju in nihče ne začne — pri sebi. Tako ostajamo pri starem: manjka nam ljubezni.

3.

Na tem pomanjkanju zelo trpimo. Koliko notranjih bridkosti in zunanjih težav povzroča poedincem, družinam, med sosedi, v skupnosti! Kako nas med seboj odtuja! Razbija mirno sožitje, tovarištvo, prijateljstvo. Slabi našo skupnost: gorje nam, če bo ta slonela vedno bolj le na zunanjih vezeh, na goli koristnosti, brez notranje povezanosti v ljubezni. Slabi naše resnično krščanstvo: naša pobožnost se zdi prazna, nekam nepristna, če ni pot do resnične ljubezni, ki je osnovna poteza resničnega Kristusovega učenca. Takšna

Nekdanji zid v Nunski ulici (Ljubljana)

pobožnost nas same kvari, druge pa odbija, ne samo od nas, marveč tudi od pobožnosti, od verskega življenja sploh.

Nekje sem bral, da je ena najstrašnejših reči v peklju to, da je pekel kraj popolnoma brez vsake ljubezni. Sklepali bi, da je tudi na zemlji tako: čim manj je ljubezni, temveč je pekla: trpljenja, nesreče, bridkosti.

Zato pa si prizadevajmo resnično in resno za vedno večjo in trdnjšo ljubezen.

Obogatili in osrečili bomo tako sebe in druge.

Nemogoče je popisati vse sadove, ki jih prinaša resnična ljubezen. Toliko jih je in tako bogati so, da je res vredno truditi se zanjo. Čim več bo ljubezni med nami, bolj jih bomo doživljali in doumevali.

Po ljubezni postane človek dober človek, to kar nedopovedljivo lepega in plemenitega izraža ta beseda. Vsem hočem dobro in s tem postajam sam dober. Človek srčne dobrote, iskrene plemenitosti, je današnjemu času tako potreben.

Le v ljubezni pride do izraza spoštovanje do človeka. Človek ni več del mase, marveč postane „ti“, drugi jaz, človek kot jaz, moj brat. Ni mi več tujec, imam oči in srce zanj, skušam ga razumeti, boli me njegova bol, veseli njegova sreča. Njegovo veselje je moje veselje, njegovo dobro moje dobro. Tako postajam bogat.

Nisem več sam, zaprt v svoji ozkosti, ne vidim več samo sebe, nisem sebičen. Le ljubezen premaga to rak-rano današnjega časa: egoizem. Le ona mi pokaže smisel za žrtve in daje moč zanje.

Ljubezen rodi in budi ljubezen. Nič se ji ne more trajno ustavljati. Ljubezen daje in prejema. Je neprenehena tok iz srca do srca. In ta tok rodi trajne vezi. Včasih vezi lepega in globokega

prijateljstva, ki je ljubezni najlepši sad.

Ljubezen je duša in življenje drugim krepostim. Kdor ljubi je pravičen, ne vara, je hvaležen, usmiljen, prizanesljiv, pokoren itd.

Ljubezen seje slogo in mir. Gradi mostove, pokriva prepade, prenaša napatosti in stori, da popuste. Blaži trdoto pravice in socialne razlike.

Ljubezen ustvarja najbolj trdno in zdravo skupnost, povezano duhovno med seboj.

Morda ni večje notranje sreče, kakor je tista, ki jo občutiš, ko si storil veliko in nesebično dejanje ljubezni.

Če si prizadevamo za ljubezen, si prizadevamo za srečo, svojo in drugih. Tu in po smrti. Tam bo popolna sreča v popolni ljubezni.

Na poslednjih mejah

ZORA PIŠČANC

Malo gorsko vasico je že davno obšla noč, temna in viharna kot že davno ne. Po vseh hišah so še bdeli ljudje, se stiskali okrog gorkih peči, ki pa jih nocoj nikakor niso mogle ugreti. Z ledenimi rokami je grabila nema groza po njihovih srcih. Vrata so bila zaklenjena, z zapahí zavarovana, okna skrbno zagrnjena, da bi še tista medla svetloba, ki jo je pošiljala brieča lučka ob jaslicah ne mogla ven v temno noč. Nikomur se ni ljubilo spat. Z nemirom v srcu so strmeli v jaslice v kotu, v trepetajoči plamenček, ki je od časa do časa razsvetlil njihove blede, izmučene obraze. Povsod v vasi je bil mir, še celo v hišah, kjer je noč za nočjo hreščala harmonika in se razlegalo petje zmage pijanoh. Ljudi je bilo tega miru strah, slutili so, da se nekaj temnega pripravlja.

Kaplan Simon je bil sam v svoji sobi. Oče mu je pravkar voščil lahko noč, in tudi Terezika, ki že dva meseca z angelsko ljubeznijo streže bolni sestri Mili, je že odšla počivat. Kaplan Simon je sam. Čakal je tega trenutka, da se preda bogastvu življenja, ki polje v njem, da zlije v lepoto pesmi in besede čudovito harmonijo svoje mladosti. Čutil je, kako so se ta večer nakopičile v njem neizmerne sile ustvarjanja. Preveč je bilo tega bogastva, obstal je kot otrok pred bogatimi izložbami igrač in si ni upal seči po nobeni.

Sedel je za mizo, kopolce upiral ob stekleno ploščo na njej in z obrazom pogreznjenim v rokah razmišljal. Zraven malih jaslic v kotu je stal klavir. Bil je še odprt, tisto popoldne sta s kaplanom Jožetom ponavljala božične jutranjice.

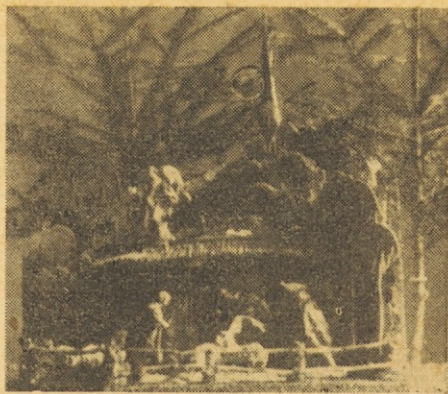
Zunaj je vihar vedno bolj naraščal. Kaplan Simon se je ves pogreznil v njegovo melodijo, da je kot v sanjah vstala pred njim njegova mladost kot pesem sama v vseh žalostnih in veselih akordih.

* * *

V lepem, belem domu ob morju mu je burja pela prve popevke, polne hrepenjenja kot brezbrežno morje, polne trpkosti in lepote kraških gmajn in borovcev. Rastel je s pesmijo vetra in morskih viharjev, s čudovito pesmijo pomladnih in poletnih dni, v prelest svetih večerov v vriskajočo radost Vstajenja.

Tedaj je zaslišal njegov prvi klic: — Hodi za menoj! — Za hip je utihnil v prekipevajoči pesmi mladosti, obstal negotov na razpotju. Na pot komaj slutene sreče zemeljskih radosti ga je vabila prva, na pot odpovedi druga. Za vrigel je prvo in se z vsem pogumom mladosti oklenil druge, in že ga je zadel prva bridkost: slovo. S trepetajočim srcem ga je jemal od staršev in sestic od belega doma na hribčku, od morja in vinogradov, od kraških gmajn in borovcev visoko nad njimi. Njegova pesem je šla z njim, združila se s pesmijo goriškega sonca, Brd in Vipavske, z žalostno pesmijo Kalvarije, Sabotina in Sv. Gore, s sinjino Soče, s škrlatno zarjo zasneženih gora. Bogastvo njegove duše je rastlo iz leta v leto vedno lepše in svetlejše.

A že ga je zadelo drugo slovo. Mrzla tujina je s svojo koščeno roko zagrabila tudi njegovo najdražje. Ostal je sam, v beli dom ob morju so se naselili drugi ljudje. Prva leta je hodil za počitnice domov k svojim dragim, a tujina je ostala zanj mrzla in neusmiljena. Venomer so ga klicale njegove gore, pravile mu o lepoti, ki bi jo tuji ljudje ne mogli razumeti. Ni se mogel več ustavljati temu klicu in zgodilo se je, da so v poletnih mesecih romali v tujino samo njegovi pozdravi polni toplenja navdušenja naših skalnatih gor, polni domačnosti in idile višarskih dni. Tu na Višarjah se je vedno zaključilo njegovo romanje, tu pri Mariji je našel

Naše jaslice

novih moči za nadaljno romanje skozi življenje.

In že je prispel do novega razpotja. Zadnji odločilni korak je bil pred njim. Šele sedaj ga je spoznal v vsej resničnosti, spoznal kaj od njega zahteva. Vstali so viharji, mučili ga, da je bil kot odtrgan list v vetru. Tedaj je zopet zaslišal v sebi božji glas: — Hodi za menoj! — In vstopil je v lemenat. Njegova duša, žejna najvišje lepote je našla tu svoj končni cilj. Vedno jasnejša in lepša je vstajala pred njim veličina duhovništva. Hrepenenje je rastlo iz dneva v dan, dokler se ni zlilo v presrečni spev posvetitve: — Ti si duhovnik na veke! —

Poln ljubezni in navdušenja je začel svojo prvo službo v sončni Gorici. Vrnil se je v družino, ki se je po povratku iz tujine nastanila v mestu njegovega prerodenja. Pa zopet je v njegovo srečo in srečo njegovih dragih neizprosno udarilo slovo. Odšel je s težkim srcem, prvič na odgovorno mesto. Tam pod mogočnim Nanosom ga je gostoljubna Vipavska sprejela z odprtimi rokami. Vedel je, da bo čez leto dni jemal slovo, a to ga ni vznemirjalo. Z vsem navdušenjem se je vrgel na novo delo. V uspehih neumornega truda je bila vsa njegova sreča. Pesem njegove mladosti je postajala vedno žarnejša in boga-

tejša, nikoli do dna izpeta, kajti v njej je bil sam neskončni Bog. Ljudje so jo zavzeti poslušali, prisvojili bi si jo radi, da bi za vedno ostala med njimi. A prišla je grenka ura slovesa še preden so jo pričakovali. Žalosten se je kaplan Simon poslavljajal od dobrih Vipavcev. V vseh očeh je videl solze, jasen dokaz, kako zelo priljubljen je bil.

Tri leta so minila od takrat, ko je sprejel službo v tej mali gorski vasi, na meji dveh svetov. Z isto pesmijo v srcu je začel in zdelo se mu je, da je ljudje ne razumejo; nezaupno in zaprti sami vase so jo poslušali. Pa spoznal je kmalu, da se za trdo zunanostjo skrivajo zlata srca. On je sejaj in seme je padalo v rodovitna tla, da se je bohotila in rastle pšenica za bogato božjo žetev. Tako je bilo do še pred nedavnim. Sedaj pa je satan zasejal ljuke med njegovo pšenico. Rastla je in se množila, da je kaplana Simona navdajala groza.

Ljudje so se razdelili v dva tabora. Srečeval jih je na poti in vsakemu je že iz oči bral ali je še zanj ali je že proti njemu. Vedno temnejši so se zbirali oblaki na obzorju, vedno hujše muke so stiskale njegovo srce. Polaščati se ga je začelo silno domotožje. Bolj kakor kdaj prej je bil z mislimi in željami v sončni Gorici. Hrepenel je, da bi samo še enkrat videl to ljubljeno mesto, ki je v njegovem življenju pomenilo vse, središče in živo srce vsega življenja, ki je tostran in onostran večnih meja.

* * *

Kaplan Simon se je kakor iz sanj prebudil. Pogledal je na uro, bližala se je že polnoči. Vstal je, da gre počivat. Še božje Detece v jaslicah bo pozdravil, lučke pa ne bo ugasnil. Družbo mu bo delala vse do jutra.

Zunaj se je veter zaganjal okrog voglov, silil v vrata in okna, da so šipe šklepetale. Gozd v daljavi je bučal kot razburkano morje.

Mimo hiše po cesti je šla patrolja. Kaplan Simon je negotov obstal pred jaslicami in poslušal. Večkrat ponoči so prihajali partizani k svojemu tovarišu

Jerneju, ki je stanoval v isti hiši v nasprotnem stanovanju. Res, koraki so udarili ob kamnite stopnice, ki so vodile do hiše. Zaškripala so železna vrata na dvorišču, koj nato še velik večni vhod. Iz prostorne veže so njihovi koraki strahotno odmevali, nato je za hip vse utihnilo.

— Zvonec iščejo — je pomislil kaplan Simon, — Bog sam ve katerega. Zdrnil se je, kot bi mu nad glavo zapel mrtvaški zvon, ko je v veži zabrněl njegov. Smrtna bolečina mu je stisnila srce, skoro nevede kaj dela, se je prekrizal. Zvonček pa je le naprej brnel. Kakor bolnik, ki je po dolgi bolezni prvič vstal se je opotekel k vratom. Le, da svojo grozo izdavi, ki ga je v grlu dušila, je vprašal:

„Kdo je?“

„Partizani,“ mu je na kratko odgovorilo od zunaj. Vedel je to že prej. Pred to besedo je bil tudi on tako brez moči, da jim je kakor na ukaz odprl. Oblastno so vstopili štirje partizani. Kaplan Simon jih je brez besed vodil čez dolg hodnik v kuhinjo na drugem koku. Komaj je odprl luč, mu je pogled obstal na rožnatem šopku teloha, ki je dehtel na mizi.

— Pomlad bo prišla, in jaz je mogoče ne bom videl več, — je s hrepenenjem vseh bolečin pomislil.

„Tovariš Simon, neke informacije bi radi od tebe na komandi.“ Z isto pretvezo kot pred dvema meseci so prišli, je kaplan žalostno pomislil, takrat se je na srečo še vse dobro končalo, sedaj pa...

„Pa tvoja sestra Mila mora tudi z nami.“

„Moja sestra je bolna in ne sme iz hiše,“ jim je kaplan za čuda mirno odgovoril.

„Tako bolna menda ni, da bi ne mogla z nami do komande.“

Kaplan Simon jih je ostro pogledal v oči, da njegovega pogleda niso vzdržali.

„Da je bolna, ste ravno vi krivi. Vsled naporov tistega tedna, ko ste nas imeli zaprte, je tako hudo obolela, da smo jo

komaj rešili. Do spomladi ne sme iz hiše.“

„Pelji nas k njej, moramo jo videti.“

„Počakajte, da jo grem obvestiti.“

Ko je potkal na sestrina vrata, je slišal notri pritajeno govorjenje. Terezika mu je odprla, bila je že oblečena. Mila je sedela na postelji, smrtno bleda in vsa tresoča.

„Simon, kaj pa hočejo?“ je komaj izpregovorila.

Kaplanu Simonu je bilo hudo, ni vedel, kako naj ji pove, da jo bo manj zadelo. Vsedel se je na rob postelje in jo nežno objel:

„Ne ustraši se, Mila. Na komando me zopet kličejo, tudi tebe so hoteli! Po-vedal sem jim, da si bolna, a ne verja-mejo dosti. Hočejo te videti.“

Sestra je krčevito zajokala. Ne zase, za brata se je zbal.

„Bodi močna Mila, saj se kmalu vrnem,“ jo je mehko tolažil. Žalosten je odšel iz sobe, koj nato so vstopili partizani.

„Ali res ne moreš z nami?“ jo je eden izmed njih jezno vprašal. Mila mu ni odgovorila, tako silno jo je lomil jok.

Terezika je odločno stopila pred partizane. „Saj sami vidite, da ne more, zdravila poglejte, če nočete verjeti.“ Stopila je nato k Milini postelji in jo z vso ljubeznijo tolažila:

„Mila, ne jokaj, same te ne pustim, če greš ti, grem tudi jaz s teboj!“

„Prav, če jo tako braniš, pa pojdi ti z nami,“ je rezko udaril eden izmed partizanov.

Terezika in Mila sta obnemeli. Kaj takega nista pričakovali.

„Saj njo mi pustite,“ je Mila v smrtni vročini vprašala, „kako bom sama, ko si ne morem nič pomagati.“

Partizani so za hip obstali. Mili se je zdelo, da se je bodo mogoče le usmili, a varala se je. Ostro so ukazali Tereziki:

„Napravi se, pa hitro!“

Odšli so na hodnik in tam čakali. Kaplan Simon je skozi zaprte duri slišal vse. Kakor omotičen si je nadel sukno

in se tiho vrnil v kuhinjo, da bi še zadnji trenutek bil sam.

Do dna si je pogledal v dušo, ali je mogoče res na njej kakšen madež. Ni ga našel, kot kristal čista je ležala v njem. Pomirilo ga je to dejstvo, da je polglasno izpregovoril: „Če je Bog z nami, tedaj kdo bo zoper nas?“

Narahlo je potrkalo na kuhinjska vrata. Kaplan Simon jih je odprl, pred njim je stala Terezika.

„Gospod kaplan, jaz sem pripravljena. Čakajo nas.“

Pogledal jo je v obraz. Niti najmanjše zbežanosti ni zapazil. Jasen in smehljajoč kakor vedno je v vsej ljubki mladosti žarel pred njim. Kaplan Simon je spoznal, da le duša, ki je prepolna božje ljubezni more biti v takih trenutkih tako močna. Tudi njega je pomirila.

„Pojdimo, Terezika, naj se zgodi božja volja!“

Skupaj sta stopila v Milino sobo po slovo. Mila je še vedno sedela na postelji. Njeno shujšano telo se je stresalo od neprestanega joka. Kaplan Simon jo je z vso ljubeznijo pritisnil na srce.

„Mila moja, potolaži se, saj ne bo hudega, bom molil zate.“ Poljubil jo je na čelo in dodal: „Še očeta pozdravi, nisem ga hotel buditi.“

Milo je kakor z železnimi kleščami dušilo v grlu, da mu ni mogla odgovoriti. Šele, ko jo je Terezika objela, ji je komaj slišno zašepetala:

„Odpusti mi!“

„Mila, lepo te prosim, pomiri se, ti vendar nisi kriva!“

Kakor v sanjah ju je Mila še videla, kako sta odšla iz sobe. Vežna vrata so sunkoma zaprla.

Slišala je, kako so se v veži razdelili, prvi so odšli skozi glavni vhod na cesto, drugi na nasprotno stran veže, kjer je stanoval partizan Jernej. Zabobnelo je po njegovih durih, da se je vsa stresla. Čez čas šele so se odprla. Zaslišal se je prepir, nato pretresljivo žensko ihtenje.

„Jernej, Jernej, ne pusti me same.“

Milo je oblil smrtni pot. — Moj Bog,

kaj bo z našimi, če niti svojim ne prizanašajo.

Padlo je še nekaj psov, katerim je sledil še hujši jok, nato so se kořaki oddaljili in se izgubili v temno noč.

Mila je slišala, da oče vstaja. Prepír odhajajočih ga je zbudil. Skoro oddahnila se je, sama bi ne strpela do jutra.

„Mila, za božjo voljo, kaj pa je?“ se je oče ustrašil, ko jo je zagledal tako prepadeno in objokano.

„Oh, papa, Simona in Tereziko so partizani odpeljali. Ti si spal, zato te ni hotel buditi. Naročil mi je, naj te pozdravim...“ je med jokom izjecljala.

„Kristus nebeški!“ se je oče prijel za glavo, nato se brez moči sesedel na najbližji stol.

Obmolnila sta oba. Smrtna groza pa je v njih brez prestanka glodala.

* * *

Kaplanu Simonu je bilo, kakor da hodi po krvavem potu za Kristusom. Kakor Kristus je tudi njega izdalo lastno ljudstvo, kateremu je on delil samo dobrote, izročilo ga rabljem, ki so bili njegovi lastni bratje; tisti bratje, po katerih je pečindvajset let hrepenel v okovih suženjstva. Da, prišli so, a za njegovo neizmerno hrepenenje po svobodi so ga v še hujše okove okovali.

Kaplanu Simonu se je zdelo, da mu z noži prebadajo srce in da kaplja iz njega vroča kri, kaplja za kapljo. Opotekel se je po cesti ves šibak in sključen, težak križ tuje krivde ga je pritiskal k tlom.

— Kriste, usmili se — je v bolečinah klical k Bogu. — Ne zavrzi nas, ne uniči nas. Tvoji smo v trpljenju, tvoji bomo tudi v smrti. Naj ne bo zaman, o Jezus! Daj, da iz velikega petka naših bolečin vstane tudi naši domovini velikonočno jutro. Usmili se nas, o Kriste, usmili se nas. —

Vsa narava je z njim trpela, v obupnem bešenju viharja ponavljala njegov klic. Bolestno ječanje je napolnjevalo vso dolino, iskalo izhoda kvišku med zelenje smrek in jelk nato poživiljeno v tisočernih krikih groze planilo pod nebesni svod, trepetajočim zvezdicam naproti.

Kaplan Simon ni pomnil še take noči. Počasi so napredovali, veter jih je pri vsakem koraku oviral, vzdigoval oblake snega, besno se zaganjal v hiše, ki so kot preplašene ptičke samevale ob poti.

Za vasjo je vihar malo pojenjal. Kot tri pošastne, črne zveri so pred njimi vstajale ogromne kasarne. Kaplanu Simonu je mrzel pot orosil čelo. Vedel je, kam vodi pot tistih, ki jih zapirajo v te kasarne. Slišal je, kako je tudi Terezika zraven njega polglasno vzdihnila:

„Presveta Devica, varuj nas ti!“

Kaplan Simon jo je kakor otroka prijel za roko, in skupaj sta nadaljevala pot do kasarn. Po širokih kamnitih stopnicah sta prispela do glavnih vrat. Partizana sta ob njih obstala. Na cesti za njima so se slišali koraki. Kaplan Simon je v nestrpnosti pričakoval. Tri temne sence so se prikazale na poti. V luninem svitu so se bliščale konice pušk, sredi njih je korakal mož s povešeno glavo. Šele ko so po stopnicah dospeli do njih, jo je sunkoma dvignil. Njegove oči so zadržale v kaplanove nič manj začudene in vprašujoče.

— Kaplan Simon, zakaj so te prijeli? — so vpraševale presenečeno prve.

— Partizan Jernej, s čim si se jim zameril? Saj si ti prvi zaklal na vasi: Živela svoboda! — so druge odgovarjale v največji osuplosti. Vprašanja so ostala nerazrešena, skozi velika vrata so vstopili v temno, vlažno vežo vojaške kasarne.

* * *

Pred kaplanom Simonom se je odprla soba v prvem nadstropju. Tedaj je v grozi obstrmel. Pred njim so stali njegovi najboljši ljudje, možje, žene, dekleta. Dvanajst jih je bilo, sedaj se je število pomnožilo na petnajst. Gledali so ga proseče in hrepeneče z veliko bolestjo v očeh.

— Čakali smo te, reši nas, reši nas — so nemo govorili.

Kaplan Simon jih je gledal, kot bi jih več ne poznal. Srečal se je z očmi kaplana Jožeta, ki se mu je žalostno nasmehnil.

— Tako se pozdravljajo na smrt obsojeni — je kaplan Simon trudno pomislil. Pogledi vseh pa so ga le naprej prosili...

Tedaj se je zavedel. Vsa groza, ki ga je do sedaj kot temna skala pritiskala k tlom, je na mah izginila. V njem je vstalo neizčrpno bogastvo in moč — duhovnika božjega. Razširil je svoje roke kot v objem vseh. Kakor bi vsi samo to pričakovali, so popadali na kolena pred njim. Z neizraznim začudenjem so zastrmeli vanj.

Pred njimi ni stal več kaplan Simon, ampak sam Kristus. Vsa njegova postava je izžarevala neizmerno ljubezen in dobroto. Obličje mu je sijalo v nadzemski lepoti in milini, njegove razpete roke so bile kot dva snežnobela lilijnska cveta. Počasi jih je dvignil, tedaj so se vsi klečeče vsuli zlati žarki, da so bili vsi kakor od nevidne svetlobe obžarjeni.

„Oproščenje, odvezo in odpuščenje vaših grehov vam daj vsemogočni in usmiljeni Gospod!“

Veličasten molk je zavladal v sobi. Vsi so čutili, da se je zgodilo nekaj velikega, kar jih je dvignilo nad zlobo sveta in jim dušo napolnilo z mirom onostranske tolažbe.

* * *

Ura v cerkvenem zvoniku je udarila dve čez polnoč. Mila ob oknu se je zdržnila. — Moj Bog, ali še ne bo konca te strašne noči? — Dolge, neskončne so bile ure od kar so odpeljali Simona in Tereziko, od kar stoji tu ob oknu tresoč se od vročice in strašne tesnobe, ki kot skala težka leži na duši. Zraven nje je stal oče in nepremično strmel v viharno noč. Obraz mu je okamenel od groze, za deset let se je postaral v teh kratkih urah.

Vihar je z nezmanjšano močjo še vedno divjal. Vse oblake je razgal, da se je pokazalo zveznato nebo. Luna, ki se je vstala izza hriba je posrebrila zasněženo vas, njive in polja. Na nasprotni strani ceste je samevala cerkev sv. Ane. Čez ves trg je segala ogromna senca zvonika in s skrajnim koncem za-

senčila še cesto. Jasno se je odražalo znamenje križa na zasneženi cesti.

Počasi in zamolklo je ura v zvoniku udarila tri. Komaj so se razgubili v noč njeni udarci, ko so se iz nasprotne strani zaslišali koraki mnogih prihajajočih. Mila in oče sta se zdržnila. Temna gruča ljudi se je vedno bolj bližala, se večala in zavzela že ves trg pred cerkvijo.

Strahotna procesija na smrt obsojenih...

Skozi vihar jima je udarila na uho molitev: „...ki je za nas krvavi pot potil...“

Spremljani od oboroženih partizanov so prihajali. Roke so jim bile zvezane, samo priklonili so se, ko so prišli mimo cerkve. Znamenje križa na cesti se je kot po čudežu dvignilo in splavalo nad njihovimi glavami.

— Bog blagoslavlja svoje mučencé — je Mila v nemi grozi doumela. Tedaj je Mila pridružno zakričala. Prva sta prihajala Simon in kaplan Jože. Simon jo je slišal in se ozrl v okno. Neskončna vdanost je bila razlita čez njegov mladi obraz in Mila se je zdelo, da čuje najpriljubljenejši molitev njegovega srca: ... — Zgodi se Tvoja volja... — Za kaplanoma so stopali ostali obsojenci, zadnja med njimi Terezika. Tudi ona se je ozrla navzgor v okno in se ji nasmehnila, kakor da bi šla na najljubšo pot. Z vso gotovostjo je Mila slutila, kaj se dogaja v njenem srcu in da se ti njeni občutki prelivajo iz srca v srce kot blažilo olje na razbolele rane... zakaj bi se bali... saj nismo sami... z nami so naši duhovniki...

Tudi v Milino dušo je posijala luč. Zadnje spoznanje je njeni trpeči duši prineslo odrešenje. Oče zraven nje je prajetano ihtel.

Potem sta še videla, kako so utonili v gozdu za vasjo. Veter jima je prinesel še njihovo zadnjo prošnjo: „...in ob naši smrtni uri, amen...“

* * *

...in od tiste ure jih ni videl nihče več. Le pod večer drugega dne so daleč gori v hribu odjeknili strelji...

UPANJE NAŠE

DR. FRANCE GNIDOVEC

„Pozivamo tedaj po tej okrožnici vsakega od vas, častiti bratje, da po svoji službi vzpodbujate vam izročeno ljudstvo in duhovščino, da praznujete Marijino leto, ki odločamo naj se praznuje po vsem svetu od prihodnjega meseca decembra do istega meseca prihodnjega leta ob priliki prve stoletnice, odkar je Devica Marija, božja Mati, ob veselju vsega krščanskega ljudstva zablestela z novim biserom; ko je, kot smo rekli, naš prednik nesmrtnega spomina Pij IX. slovesno določil in jo proglasil za popolnoma čisto brez izvirnega madeža. Trdno zaupamo, da to marijansko praznovanje more roditi tistih prezaželenih in rešilnih sadov, ki jih vsi težko pričakujemo“ (Pij XII. v okrožnici „Fulgens corona“ 8. septembra 1953, ko proglašaja jubilejno Marijino leto za stoletnico proglasitve dogme o Brezmadežni).

V dobi silnega tehničnega napredka in gospodarske in vojaške moči nekaterih narodov in atomske bombe, v čemer vsem vidi danes svet rešitev in varnost, nam Cerkev dviga pogled k ženi, preprosti „dekli Gospodovi“, k Mariji. Hoče nam reči: V tem času razbesnelih zlih sil in sovraštva in greha ni rešitve iz zmede, v katero je svet zabredel, v človeški modrosti in moči, ampak v Mariji, po kateri nam hoče Bog tudi danes pomagati.

Bog se tudi danes hoče poveljčevati v Mariji: „Uničil bom modrost modrih in razumnost razumnih bom zavrgel“ (1 Kor 1, 19), se nam zdi, da Bog tudi danes govori po Cerkvi v njenem zaupanju v Marijo. „Kar je nespametno na svetu, si je Bog izvolil, da bi osramotil modre, in kar je slabotnega na svetu, si je Bog izvolil, da bi osramotil, kar je močnega; in izvolil si je Bog, kar je na svetu preprostega in zaničevanega, to, kar ni nič, da uniči to, kar je, da se noben človek ne bo hvalil pred njim“ (1 Kor 1, 27—29).

Pomagati nam hoče po njej, ki je ponižna „dekla Gospodova“ (Lk 1, 38) in

jo tako pred svetom poveljčati in sam biti poveljčan v njej. Marija, se zdi, tudi nam govori za naš čas: „Moč je skazal s svojo roko, razkropil nje, ki so napuhnenih misli. Mogočne je vrgel s prestola in povišal je nizke“ (Lk 1, 51—51). Mogočnikom bo vzel moč iz rok in dal moč nad svetom njej, najponižnejši svoji Dekli.

Naša pomoč je v imenu Gospovem, ki nam jo daje po Mariji; naša pomoč je v imenu Marijinem.

* * *

Ko je Turek plenil in ropal, požigal in pobijal po naši zemlji, in odvajal z nje naš mladi rod, so se naši dedi v stiski oklepali nje, kristjanov Pomočnice. V senci njenih svetišč so prejemali pogum, s katerim so branili svoj dom in svoj rod.

Križ starček je raz steno snel,
podoba smrti božje:

„Kaj boš s sekiro sin začel?

Križ nam je zdaj orožje.

Le urno, urno za menó

k Mariji gori na goró;

tam bo Devica mila

v nadlogi naš branila...“

V oltarju Mati tam stoji,
v naročju Jezusa drži;
češčena, ti Kraljica,
kristjanov Pomočnica.

(Stritar, Turki na Slévići.)

Marija jim je bila upanje v stiski
in tolažba in trpljenju. Z njo so se znali
boriti, pa tudi trpeti in umirati. Saj
se je še v srca nas, njih poznih potom-
cev, z njih krvjo kot prelil ta duh mir-
nega gledanja v smrt s pogledom upr-
tim v Marijo: „Prosi za nas... ob naši
smrti pri...“ „Tokrat ljuba Mati daj
duši moji sveti raj...“

Ta zgodba naših dedov, njih stiske,
pa zaupanje v Marijo in rešitve po njej,
se je obnovila v različnih oblikah po
menjavanju slovenskih rodov bogve
kolikokrat.

Spregovoriti bi nam moral tisti slo-
venski rod, ki je v nevarnosti prote-
stantovstva ohranil in še poglobil svojo
pravo vero ob češčenju Marije, ki mu jo
je protestantovstvo hotelo vzeti. Govoriti
bi morali še drugi rodovi, ki so v dru-
gih nevarnostih ob Mariji ostali zvesti
pravi veri in se v njej še bolj zakore-
ninili, pa prejemali optimizma in upa-
nja v nevarnosti, pa tolažbe in moči v
trpljenju ob Mariji, zlasti v molitvi sve-
tega rožnega venca.

Ko bi spregovorili pretekli slovenski
rodovi, bi nam govorili o Njej, vse do
zadnjega, do našega rodu, ki še živi,
in tistega dela našega današnjega rodu,
ki bi še moral živeti, pa je žrtvovan
prezgodaj umrl.

V teh zadnjih letih je naš narod po-
nižan in trpeč pod nasiljem in krivi-
cami sovražnih vojsk in pod krvavim
strahovanjem brezbožnega gibanja, ki
je zaslepilo in pognalo v boj proti ver-
nemu narodu toliko naših bratov —
trpel in upal ob Mariji in z Marijo. To-
liko in tako goreče Marijini Slovenci
svoje nebeške Kraljice morda še nikdar
nismo častili, kot prav ta čas, ko smo

se kot narod in v skupinah in po posa-
meznih družinah njenemu brezmadež-
nemu Srcu posebej posvetili.

Čudež rešitve domovine se ni zgodil,
zgodil pa se je še večji čudež milosti v
slovenskih srcih: Vero je Marija vsem
dobrim še poglobila in po njej so pre-
jeli tolažbo in moč, da so vse prav
prenesli. Ne velja to le za ženske in
otroke — fantje in možje so prežeti
žive vere in z njeno tolažbo padali in
umirali z njeno pesmijo in molitvijo in
z rožnim vencem v roki.

Ti fantje in možje bi živi danes tr-
peli v svoji domovini zaslužjeni, kjer
bi njih tringoi vse storili, da bi jim
vzeli poštenje in vero in jim pripravili
drugačno smrt. Upira se nam ob misli
na njih nasilno in prezgodnjo smrt; a
kot verniki vemo, da je bila taka smrt
milost, s katero Boga in Marijo hva-
lijo.

In bratom v trpeči domovini je moč
in tolažba Marija in kaj je nam, v tu-
jem svetu raztresenim, sami čutimo.

* * *

Podobno nam Slovincem imajo tudi
drugi krščanski narodi vsak posebej
svojo zgodovino Marijinega češčenja in
čudovitega Marijinega varstva; imajo
svoje Marijine pobožnosti, molitve, pes-
mi, čudodelne Marijine podobe in božja
pota; šli so skozi svoje nevarnosti in
trpljenje in zmage, a svoj križev pot
in pot zmagošlavja v zgodovini so ho-
dili z Marijo — Hrvati, Poljaki, ločeni
Rusi... Tako stari krščanski narodi
vzhoda in mladi, moderni v Evropi in
v novem svetu.

„Blagovali me bodo odslej vsi ro-
dovi“ (Lk 1, 48), slišimo govoriti Ma-
rijo, ko nje pogled ljubeče objema tudi
naš rod!

Zato jo vesoljna Cerkev v imenu
vseh krščanskih narodov slavi: Upanje
naše, ti šlava krščanskega ljudstva, ti

Vrt.

Živozelen prt

čezenj.

Preko njega

tja daleč do sinjega brega

zlata tančica,

nežna kot mlada ljubezen.

In cingljajoča ptica

v vejah belih, belih...

Pod njimi pa jaz,

postavljen v jutranji čas

kot zlat, meden kelih...

Bogdan Budnik

radost vesoljne Cerkve, ti rešenje vsega sveta, pozdravljena!

* * *

Vse to naše upanje v Marijo in iskreno čiščenje, ki se v Cerkvi javlja v najrazličnejših okoliščinah, ni prazna verska poezija, ne neutemeljeno mehko versko čustvo ali osladni verski sentimentalizem, kot bi to označil kak racionalist. Vse, kar v tem čiščenju Mariji pripisujemo, je živa resnica; tako veličastna resnica, da je vse to le slaboten izraz tega, kar nam je Marija v resnici.

Vse, kar smo prejeli po Kristusu, smo prejeli obenem po Mariji, ker smo Kristusa prejeli po Njej. Zakaj, njegova mati je, po božji volji nam je bil dan po njej. Še več! Pri vsem Kristusovem delu za nas je bila ona kot njegova mati na poseben način tesno z njim združena in z njim pri njegovem odrešilnem delu sodelovala, tako da nam je s Kristusom obenem ona vse pridobila, kar nam je pripravilo Kristusovo odrešenje.

Tako ostane Marija kot mati našega Odrešenika s Kristusom zvezana vedno. Kar prejemamo zaradi Kristusa in po Kristusu, prejemamo tudi zaradi nje in po njej.

Od Kristusa vsak prejema vse potrebne milosti in potrebno pomoč v življenju, a obenem vse to od Marije, na njeno priprošnje in po njenih rokah. Po njej tedaj živimo življenje milosti za nebesa in je tako naša duhovna mati, ki nas kot mati skozi življenje z ljubeznijo spremlja in mogočno čuva in brani.

Od Kristusa je vsa Cerkev, ki je njegovo skrivnostno telo, a Cerkev je tudi od Marije. Kot mati Kristusova je tudi mati njegovega skrivnostnega telesa; kot duhovna mati nas posameznikov je tudi mati žive celote — Cerkve. Kristus čuva nad Cerkvijo in jo varuje; z njim v materinski skrbi nad njo čuva in ji v vseh stiskah pomaga Marija.

* * *

To leto nam Cerkev posebej dviga pogled k Mariji, nas vodi k njej, k Materi. Zakaj obhajamo stoletni jubilej, odkar je bilo slovesno proglašeno kot razodeta verska resnica njeno brezmadežno spočetje (8. decembra 1854), kar je pomenilo začetek nove Marijine dobe, nove dobe Marijine slave?

Cerkev porabi vsako priliko, da jo časti in nas uči jo častiti; da si od nje izprosi posebnih dobrot, ki jih ima Marija pripravljene za svoje otroke. Kako bi tedaj Cerkev mogla iti mimo tako lepega jubileja?

Izraelci so po Mozesovem naročilu vsako sedmo leto imeli za leto odpustanja (15. Moz 15, 1 sl) in posebej še vsako 50. leto jubilejno leto. V teh letih so morali odpustiti dolgove siromašnim dolžnikom, ki so si bili v stiski izposodili, in so posebej morali pomagati bratom v stiski. Bog pa jim je za to obljubil poseben blagoslov, da jim ne bo manjkalo, ampak bo še namnožil njih premoženje. To leto je bilo leto posebnih dobrih del in posebnega božjega blagoslova in milosti.

Cerkev s posebno oblastjo, ki ji je dana, določa to leto za jubilejno Marijino leto. Po njeni zamisli naj ne bo to leto samo spomin na preteklost, zgolj pogled v zgodovino, ampak res Marijino leto v življenju. Cerkev hoče, da to jubilejno leto res zaživimo kot Marijino leto in daje za nas polno blagoslova in milosti, ki naj nam jih posreduje Marija. Tako pomen tega jubilejnega leta ume sv. oče v okrožnici „Fulgens corona“, s katero to jubilejno leto za ves svet proglašja (8. septembra 1953).

Kaj za to leto Marija hoče od nas? Da jo častimo s tem, da jo posnemamo v brezmadežnosti njenega življenja. „Karkoli vam porečem, storite“ (Jan 2, 5), nam kliče vsakemu, kot je nekoč na ženitnini v Kani Galilejski naročala služabnikom in kar je sama kot „dekla Gospodova“ najzvesteje vršila. Pa da Gospodovo združujemo dela pokore, z molitvijo združujemo dela pokore, nam naroča sv. oče.

In katerih dobrot in milosti moremo v zaupni molitvi pričakovati to leto od nje? Vsega, kar sami potrebujemo, in

kar Cerkev in ves svet potrebuje v svojih velikih stiskah, ki ga danes tarejo. Na množice stradajočih nas spominja sv. oče, množice izgnanih, beguncev, jetnikov, ujetnikov, osovraženih in preganjanih, ki danes preplavljajo svet; Cerkev je zatirana in preganjana v tolikih deželah; varen mir v svetu še ni zagotovljen in v strahu trepeče pred novo vojno. Iz srede babilonske zmešnjave kličemo za mir k njej, ki nam je rodila Kneza miru.

Nič ne more sama človeška modrost in znanost in tehnika — vse nas le peha vedno globlje. Pri Bogu je rešitev, ki nam hoče pomagati, kot nekdanj, tudi danes, po Mariji.

To nam govori Cerkev v tem letu; tako dela Cerkev.

Slovinci v češčenju Marije za drugimi narodi ne zaostajamo, pa jih danes v trpljenju in potrebnosti pomoči daleč prekašamo. Zato se v tem letu Marijine slave zatekajmo k Njej, k brezmadežni svoji Kraljici, od nje pričakujoč pomoči še posebej za doma trpeči in v svetu razkropljeni narod slovenski.

Marijina cerkev na otoku Vrba na Vrbskem jezeru (Koroška), v ozadju Karavanke

MARIJINE BOŽJE POTI V DOMOVINI

BREZJE

M. MAROLT

Mnogi pisci in govorniki so že opozorili svoje občinstvo na izredno množico cerkev, ki so posejane po vsej slovenski zemlji. Ko smo šli po svetu, smo se prepričali, da res nikjer drugod ni toliko božjih hramov kot pri nas. Ne poznam pa statistike, ki bi ugotovila razmerje med številom cerkva in med številom prebivalcev pri nas in pri drugih, zlasti sosednjih narodih.

Mnogi pisci in govorniki so že opozarjali svoje bralce in poslušalce tudi na to, da smo Slovenci Marijin narod. To hoče in tudi je vsak katoliški narod. Opozarjali pa so, da smo Marijin narod prav zato, ker kraljuje nebeška mati v tako številnih cerkvah in vabi k sebi ljudi od blizu in daleč. Gotovo bi častno izpadla tudi statistika Mariji zaupanih fará in podružnic, posebno pa tistih med njimi, ki po svoji pomembnosti presegajo okvir farnih občestev. Vsaka večja fara, če ni sama Marijina, ki se ponaša s petimi podružnicami ali več,

ima gotovo tudi Marijino cerkev, ki vsaj na lepo nedeljo ali žegnanje privabi ljudi še izpod zvonov sosednjih podružnic. Pa to še niso prave božje poti, kot jih pojmujejo Slovenci. Božja pot mora podreti vsaj farne meje. In je menda ni v naši domovini dekanije, ki takšne Marijine božje poti ne bi imela. Mnoge med njimi pa sprejemajo romarje tudi iz sosednjih dekanij, in celih pokrajin in teh se hočemo v letošnjem Marijinem letu spomniti.

Nismo pa Slovenci dolgo časa imeli vsenarodne Marijine božje poti. Pred Brezjami je na Kranjskem zelo slovelo Velesovo, toda izza deželne meje so tja komaj prihajali romarji. Gospa Sveta je bolj cilj narodno zavednih romarjev kot ljudskih množic in ne stoji več na slovenskih tleh. Ko je Prešeren za sonet Matevžu Langusu iskal slovensko vzporednico Padovi, Kompostelju in Marijinemu Celju, je našel Sv. Višarje. Tja gor so hodili gledat veselje življe-

nja rajskega slovenski Korošci, Goričani, Rezijani in Gorenjci. Morali so biti že precej trdni v nogah, da so zmogli težavno pot; od drugod so prišli le posamezniki. Takšnega svetišča, kot so ga imeli že Poljaki v Čenstohovi, avstrijski Nemci v Marijinem Celju, Španci v Monserratu, Slovenci nismo imeli. Narodna zavest je rasla, narodnega svetišča ni bilo. Zgolj volja ustvariti ga, bi ne zadostovala, pa menda še te volje bilo ni.

V podeželski cerkvi sv. Vida, podružnici mošenjske fare, je bila desna kapelica s stranskim oltarjem posvečena Mariji Pomagaj. Marijina slika je nastala v izrednih okoliščinah in okoliščani so jo — kot piše leta 1811 župnik Ažbe — radi obiskovali, pač tako kot toliko drugih Marijinih podob. V jeseni leta 1863 so bila v kratkih presledkih pred milostno sliko štiri izredna ozdravljenja. Čeprav so bile ozdravljene bolnice tri dekleta in ena žena, iz bližnjih krajev, so vendar zvedeli o čudežnih dogodkih daleč naokoli po Slovenskem in krog romarskih izhodišč se je vedno bolj širil, dokler ni zajel vsega narodnostnega ozemlja. Edino še državnemu meje so nekoliko zadrževale beneške in ogrske Slovence; kdor pa jih je od tam prekoračil, ni zamudil obiska na Brezjah, posebno ne, če je bil to človek, ki je vodil svoje ljudstvo. Nobene zavisti ni bilo na sedežih starih božjih poti, ves narod je vzljubil Brezjansko Marijo, Dolenjci izpod Nove Štife in Štajerci od Petrovč v Savinjski dolini ter Ptujске gore, pa Korošci pri Naši Gospe v Grabnu in po prevratu Prekmurci iz Turnišča. Slovenskega narodnega svetišča si ni narod sam izbral, dano mu je bilo kot dar iz nebes.

Pri manjših Marijinih božjih poteh, recimo jim dekanijske in pokrajinske, vlada navadno gotov romarski red. Ta fara roma tega, druga onega dne. Na

Romarska cerkev na Brezjah, kot jo poznamo danes

„gori“ so letni shodi na veliki ali mali šmaren, bratovščine so si za vsakoletno pot izbrale bolj intimne Marijine praznike. Ljudje prihranijo svoje srčno želje do teh dni, da jih zaupajo Mariji; „marsikateri romar“ si šele med potjo domisli, kaj naj prosi; le v velikih stiskah napravijo uboge reve izjemo, da gredo na božjo pot navadno nedeljo ali celo v delavnik. Takšna redna skupna romanja so bolj izraz češčenja kot prošnje poti. V množico pravih romarjev se pa radi vrinejo izletniki, prijatelji dobre kapljice in še kakšni mladi prešerneži. Zato včasih nekateri župniki, posebno v krajih, kjer niso sami spremljali svojih ovčic, takšna skupna romanja iz svojih župnij že niso več radi gledali; ne zato, ker bi bili janzenisti, ampak zaradi izjem, ki so češčenje motile.

K Mariji Pomagaj so odhajali bolj posamezniki, le iz daljnih krajev so se združili v družčine, da pot ne bi bila pretesna. Šli so pa tudi vmes med tednom, vse dni v letu v zimi in poleti in če kakšnega dne na Brezjah ni bilo

daljnega romarja, je bil to izjemen dan. Množico v cerkvi in pred njo ni ustvarjala procesija iz enega kraja ampak število posameznikov, družin in manjših skupin, ki so prihajali od vsepovsod. Prihajali pa so najprej s prošnjami. Vsakoletno običajno češčenje, ki ga je bila Mati božja deležna v drugih svojih romarskih svetiščih, so brezjanski romarji nadomestili z zahvalami. Redek je bil romar, ki je bil uslišan, pa se ne bi prišel še enkrat na Brezje zahvalit in s tem Marijo počastit. In koliko je bilo takšnih zahvalnih, češčenjskih potov v slučajih, ko za prošnjo romanje že ni bilo več časa in so brezjansko Marijo iz daljave poklicali na pomoč z zaobljubo, da se ji bodo prišli zahvalit na Brezje. Niso prihajali samo v sili; novoporočenci so zavarovali tam svoj zakon za vse žilje; nje; župniki in škofje so izročali brez-

Mati dobrega sveta v stranskem oltarju cerkve v Mošnjah

janski Mariji posebne in splošne zadeve svojih župljanov in škofljanov v vodstvo; župani, politiki in državniki so za svoje delo prosili pomoči. Vsi so se vračali spet z zahvalami. V zadnjem času so res pričela tudi večja skupna romanja, ki so imela vsaj svoj postranski družabni značaj, kot vsakoletni sestanki bojevnikov iz prve svetovne vojne in društveni izleti „na Brezje in Bled“. Vendar so tudi v takšnih slučajih udeleženci z drugimi namenit združili še počaščenje Matere božje. In če ni bilo na Brezje redno ponavljajočih se češčenjskih romanj, so se tu v nedoločenih presledkih vršile velike marijanske manifestacije, kot slovesnosti ob zidavi nove cerkve, ob kronanju milostne podobe in triumfalna pot te podobe na evharistični kongres v Ljubljano. Čeprav je brezjanska Marija najprej pribežališče grešnikov in vedno nadlegovana pomočnica vseh betežnih, tako vendar ni bila deležna manjših počastitev kot žalostna Mati božja ali Kraljica nebes in zemlje na drugih božjih poteh. Pa še nekaj! V naši domovini, doma na Slovenskem, tudi marijanska ideja in marijanski pokret nista bila brez posmehovalcev izza grma. Niso si izmišljali takšnih ogabnih kletev, kot laški sosede in če so jih za njimi ponavljali, največkrat „niso vedeli, kaj delajo“. Na račun dekliskih ali študentovskih Marijinih družb je pa padla marsikatera opazka. Ni bila duhovita, pikra pa. Lurške čudeže in lurško vodo, župnika Luko Smolnikarja, ki je bil častilec lurške Matere božje, so smešili po časopisih in na političnih shodih. Pred Brezjami je vsaka protiverska gonja obmolknila. Tudi v zadnjem času nismo brali o napadih na Marijo Pomagaj. Zavirali so romanja, preganjali varuhe svetišča; smešenja ali psovanja Brezij bi naši ljudje ne prenesli, pa najsi prenesejo vse druge nadloge se-

danjega režima. Brezje so nam dane kot dar z nebes.

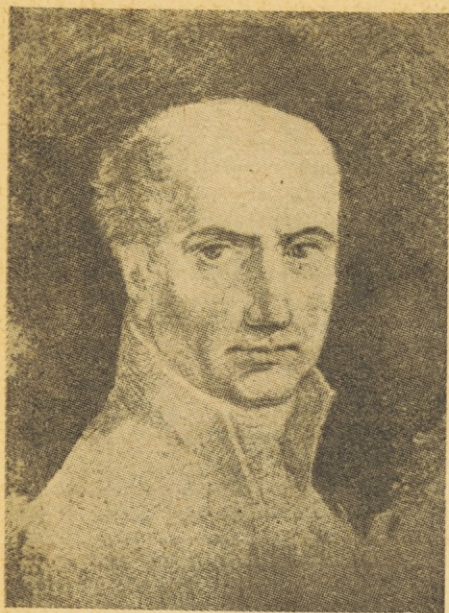
Slovenskega narodnega svetišča si ni narod sam izbral. V lepem kraju in še lepši okolici stoji brezjanska cerkev. Pa vprašaj romarja, kakšen je ta kraj in kakšna ta okolica. Če ni tam prav zelo domač, ti bo znal le malo povedati, ne dosti več kot to, da cerkev ne stoji na griču. Vsem se menda tako godi, da jih kapelica z milostno sliko tako zelo prevzame, da vsi drugi vtisi obledijo. Pa ni ta slika kakšna izredna umetnina. Prekaša po umetniški vrednosti loretski in lujanski kip in tudi čenstohovsko sliko, ne dosega pa umetniške vrednosti velesovske, ptujskogorske ali petrovške Marije. Mati božja se zadovoljuje dostikrat tudi s skromnimi umetninami v svojih najljubših svetiščih, vendar bi prav za slovenske Marijine potje lahko rekli, da je med milostnimi podobami precej nadpovprečnih umetnin. Osvajajoča mlina brezjanske Marije je bolj odsev milosti kot izraz umetniške sile, čeprav ji vsake umetniške vrednosti ne moremo odrekati. Slovenci si Mater božjo navadno predstavljajo takšno, kakršno so videli na Brezjah ali v reprodukciji brezjanske slike.

Nastanek večine naših Marijinih božjih poti je zavit v legendo, iz katere resničnega zgodovinskega jedra ni vedno lahko izluščiti. Brezje so mlajša božja pot in zato sta njihov nastanek in razvoj bolj jasna. Cerkvica sv. Vida, kot jo kaže naša slika po starejši božjepotni podobi, je nastala nekako v 15. stoletju. Risar podobe je bil precej neroden in površen, sicer bi bilo mogoče cerkev bolj natančno opisati. Vsekakor so v 17. ali bolj verjetno v 18. stol. cerkvico barokizirali; takrat je dobil zvonik takšno streho, kot jo kaže slika, in na desni strani ladje kapelo sv. Antona Puščavnika. Zgodovinski prikazi

Prvotna cerkev na Brezjah

brezjanske cerkve so soglasni v tem, da je dal na nasprotni strani postaviti prav takšno kapelo leta 1800 mošenjski župnik Urban Ažbe. Ker so pa pri prezidavah v baročni dobi takšne kapele pogosto vzdavali in tako dajali cerkvenim stavbam talno obliko križa, je morda Ažbe desno kapelo le obnovil in jo posvetil Materi božji. Gotovo je to začetek božjepoti. Pri tem je zanimivo, da se je to zgodilo prav v dobi janzenizma in jožefinizma. Ažbe je pač moral biti velik častilec Marijin, da ji je postavil novo svetišče še v podružnici, ko je imel že levi stranski oltar v mošenjski župni cerkvi z Bergantovo sliko Matere božje dobrega sveta najbrž lokalni božjepotni značaj. (V začetku 2. polovice 18. stol. se je na Slovenskem zelo utrnil pokret pobožnosti k Materi

Avtoportret slikarja Layerja

božji dobrega sveta. Ustanovljene so bile številne bratovščine, ki so širile češčenje prav te Marijine milostne dejavnosti in slik, ki so bile posnete po podobi Marije dobrega sveta na italijanski božji poti v Genezzanu južno od Rima, kamor so jo po legendi prinesli angeli iz Skadra v severni Albaniji, blizu jugoslovanske meje, da ne bi prišla Turkom v roke. Naše bratovščine Materje božje dobrega sveta so s številnimi nabožnimi knjižicami v domačem jeziku znatno pripomogle k širjenju slovenskega tiska in slovenskega branja. Poleg drugih manj znanih slikarjev je za te bratovščine naslikal vrsto genezzanskih ikon tedanji naš najslavnejši umetnik Fortunat Bergant, a mošenjska podoba je med vsemi največja in umetniško najpomembnejša.)

Zgodovinski pripomočki, ki so tu v

Argentini pri roki (Steska, Lavtizar, p. Odilo, Lovrenčič) si v podrobnosti glede nastanka milostne podobe niso v vsem soglasni, čeprav si ne nasprotujejo. (Pri opisovanju tako dragih svetinj zavede vnaema za dobro stvar pisca rada v iskanje lepih besed, pri tem pa zgodovinski vir trpi na izčrpnih izrabi.) Župnik Urban Ažbe je dal leta 1800 na steno desne kapelice naslikati Marijo Pomagaj po sliki Luke Cranacha st. Pravzor je bizantinski, isti kot za Mater božjo dobrega sveta. Nemški slikar Cranach je napravil podobo leta 1517, natančno tistega leta, ko je Martin Luter nabil na cerkvena vrata v Wittenbergu svojih 95 tez in s tem začel svojo protestantovsko versko revolucijo. Tudi Luka Cranach je kmalu postal Lutrov privrženec, njegova Marijina slika pa je prišla po raznih vmesnih postajah v katoliški Innsbruck, glavno mesto Tirolske. Ažbetu, ki je tam študiral, se je morala prikupiti, kot misli p. Odilo, da jo je izbral za svoje novo Marijino svetišče. Prva brezjanska Marija Pomagaj je bila torej naslikana na steno. Kaj je bilo v oltarju? Ali je kje izpričano, da je že to prvo sliko napravil Leopold Layer? Ne moremo odgovoriti.

Leopold Layer je bil slikar v Kranju. Svoj poklic je podedoval po očetu, z njim vred tudi njegovi bratje, toda do pomembnosti se je dokopal samo Leopold. Rojen je bil leta 1752 in je bil star 57 let, ko so leta 1809 Francozi ustanovili iz večine slovenskih in obmorskih hrvaških pokrajin nekakšno avtonomno kolonijo pod imenom Ilirske province. Layerjev slikarski delokrog je bil v pretežni meri na Gorenjskem. Brezje je poznal, najsi je že naslikal Marijo na steno stranske kapele ali ne, kajti naslikal je za to cerkev gotovo sliko mučeništva sv. Vida. Francozi so v Iliriji plačevali s papirnatimi boni ali bankovci. Layer jih je pričel ponarejati,

zato so ga zaprli in sodili. Zadevni spisi so deloma ohranjeni in obdelani (Mal?), toda tistega članka, ki o tem piše, tukaj ni. Navadno Layerjevi življenjepisci in brezjanski zgodovinarji slikarja zagovarjajo s tem, da se je pregrešil v veliki denarni stiski, ker v dobi vojnega pomanjkanja ni imel naročil. Zagovarjati ga bi bilo mogoče tudi s tem, da takrat papirnati „denar“ še ni imel tistega spoštovanja kot kovinski cvenk in da so ljudje dvomili v kritje z zlatom in srebrom ali kakršnokoli že. V ječi se je Layer zaobljubil, da bo na novo poslikal stene brezjanske kapele in napravil oljnato sliko Marije Pomagaj za oltar v tej kapeli. To sliko za oltar je baje slikal že v ječi. Stene je poslikal v letu po odhodu Francozov iz naših krajev, 1814.

Zakaj se je Layer „zaobljubil“ prav na Brezje? Zakaj ne na Ljubno ali v Velesovo, ki sta bili bolj sloveči božji poti? Ali sta bili ti dve že dovolj opremljeni, tako da tam ne bi mogel kaj večjega napraviti, Brezje pa so bile še revne? Ali ga je na Brezje vezala posebna hvaležnost ali so se mu kako drugače priljubile? In če je bil res on slikar prvotne podobe, ali ga ni morda kaj zapeklo, da je izvršil delo preveč površno? Na ta vprašanja najbrž nikoli ne bo mogoče natančno odgovoriti.

Layerjeva vloga v slovenski umetnosti je precej točno opredeljena, čeprav se podrobno z njim noben umetnostni zgodovinar še ni pečal. Nekaj časa, dokler dela velikih mojstrov 18. stoletja predstavnikov Layerju sledeče generacije Tominca in Langusa niso bila še toliko proučena kot so zdaj, so ga višje vrednotili. V svojem Orisu zgodovine umetnosti pri Slovencih 1922 ga France Stele naziva umetnika in označuje kot predhodnika pravega slovenstva v umetnosti. Poudarja slikarjeva stremljenja po izlikani zunanosti upo-

dobljenih likov, pri Madonah iskanje miline v smislu poljudne lepote. Osvojil si je načelo poljudne pobožne občutnosti in vnašal v svoje nabožne slike motive iz slovenskega ljudskega okolja (genre). V knjigi „Slovenski slikarji“ 1949 pa ga isti znanstvenik odpravi bolj skopo kot posnemovalca Valentina Metzingerja (1699—1759) in pozneje avstrijskega Nemca Kremser-Schmidta, po katerem si je ustvaril sicer lasten, a slikarsko problemsko brezpomemben način slikanja. Njegovo delo se vedno bolj izgublja v ljudskem okusu ustrezajočem rokodelstvu. — Recimo torej, da je bil Leopold Layer slikar srednjih kakovosti.

S poslikanjem kapelice in namestitvijo oljnate slike so Brezje gotovo začele pridobivati na privlačnosti. Toda upoštevati je treba, da so še vedno janzenisti in jožefinci ovirali razmah ljudskih pobožnosti, med temi zlasti tudi romanja. S pojemanjem janzenizma in jožefinizma (gl. Jakličevo knjigo o Baragi!) je pa naraščal obisk Brezij, ki pa vendar niso najbrž presegale okvira dekanijske božje poti vse do leta 1863, ko so se zgodila prva čudežna ozdravljenja. Zdaj se je začela šele prava božja pot za vse Slovence. Petdesetletnico škofovanja papeža Pija IX. leta 1877 so Slovenci že slavili na Brezjah, naslednje leto je tja poromal ljubljanski škof Janez Zlatoust Pogačar. Pričeli so potem zbirati prispevke za zidavo nove cerkve in 9. oktobra 1889, ko je bil župnik v Mošnjah Frančišek Kummer, je škof dr. Jakob Missia blagoslovil vogelni kamen novega svetišča.

Načrt za cerkev je napravil ob sodelovanju kanonika Flisa graški stavbenik Robert Milkovitz, gradbo je vodil arh. Faleschini. Cerkev je posvetil tudi Missia, a že kot goriški nadškof in kardinal leta 1900 ob asistenci škofov Jegliča in Trobca. Od stare cerkve so

ohranili samo notranjščino Marijine kapelice, ki so jo v zunanjščini pokrili s kupolo. Cerkev je dolga ok. 40 m, široka ok. 20 m, vanjo gre do 2.500 ljudi. Zidana je po poznorenesančnih vzorcih, lahko se reče, da je za tiste čase lepa cerkev, čeprav nima kot stavba kakšne posebne umetniške vrednosti. Upoštevati je treba, da je bila cerkev sezidana, ko je bila arhitektura kot umetnost precej šibka in zlasti Slovenci prav takrat nismo imeli nobenega pomembnega arhitekta. Večja je vrednost notranje opreme. Oltarji so delo ali vsaj delani po načrtih tedanjega najboljšega slovenskega podobarja Janeza Vurnika iz Radovljice, prav tako prižnica, spovednice in obhajilna miza. Sliki sv. Antona Padovanskega in sv. Antona Pušcavnika sta delo Janeza Groharja, enega izmed štirih največjih mojstrov slovenskega impresionizma, oltarno sliko Srca Jezusovega je napravil Ivan Vavpotič. Toda najsi bi bili v cerkvi še večji umetnostni zakladi, pod vtisom milostne podobe ne bi prišli nikoli do prave veljave. Še preden je bila nova cerkev posvečena, je bil dograjen samostan, preprosta stavba, v katero so se leta 1898 vselili oo. fračiškani in s tem prevzeli skrb za cerkev in duhovne potrebe romarjev.

Na angelsko nedeljo 1907 je škof dr. Anton Bonaventura Jeglič z zlatima kronama kronal Marijo in Jezuščka na sliki. S 30.000 udeleženci je bila to dotlej najmogočnejša verska manifestacija Slovencev. V letih med prvo in drugo svetovno vojno je imela Marija na Brezjah povprečno po 200.000 obiskovalcev na leto. Omenili smo že triumfalno pot milostne slike na evharistični kongres v Ljubljani leta 1935. Z ljudmi, ki so jo slavnostno sprejemali med potjo v Ljubljano in na povratku ter z udeleženci kongresa je imela v tistih dneh svojih 180.000 častilcev. Proti

koncu medvojnega razdobja so prosto pred cerkvijo regulirali in okrasili po zamisli arh. Plečnika. Tako je prišla cerkvena stavba s samostanskim prizidkom do večje veljave, romarji pa do najlepšega „postajališča pred cerkvijo“. Pa tudi to umetnino zaseneči milostni smehljaj Marije Pomagaj.

Ko so Nemci leta 1941 zasedli Gorrenjsko, so varuhi brezjansko sliko skrivaj odpeljali v Ljubljano in odtu na Trsat, v brezjanski oltar pa postavili kopijo. Za spokorno procesijo 31. maja 1943 pa sta škof dr. Gregorij Rožman in frančiškanski provincial dr. p. Gracijan Heric prenesla sliko spet v Ljubljano. V Ljubljani je ostala do junija 1947. Začasno bivališče je dobila na oltarju sv. Dizme v stolnici, kjer ji je škof Rožman oskrbel umetniški okras, najlepši, kar so ga Slovenci mogli ustvariti. Arh. Vurnik, Kregar in Gajšek, slikarja Debenjak in Helena Vurnik, kipar Dremelj in drugi najboljši mojstri so se posvetili tej nalogi. Leta 1947 se je Marija vrnila nazaj na Brezje, v stolnici je ostala Debenjakova kopija.

Najbrž je bil dobri župnik Urban Ažbe takrat, ko je v cerkvi sv. Vida iskal prostor za prvo sliko Marije Pomagaj, edini častilec in edini romar k brezjanski Mariji. Pozneje jih je prišlo sto, tisoč, trideset tisoč, in stoosemdeset tisoč in če bi seštevali, bi rabili milijonska številca. Nazadnje je romala kraljica romarjev sama. Na vesela in na žalostna božja pota. V majhnih podobah je romala že prej po vseh slovenskih hišah, v večjih posnetkih po mnogih slovenskih cerkvah.

Romala je tudi v tujino, spremljala je slovenske izseljence po svetu, na podobah v njihovih molitvenikih, v okvirih za prvi okras stene v pustem novem domu. V cerkve, kjer so se zbirali izseljenci in begunci, so namestili večje kopije. Pri slovenskih rudarjih v

"LA VIDA ESPIRITUAL"

"DUHOVNO ŽIVLJENJE"

VICTOR MARTINEZ 50

Buenos Aires, decembra 1953.

BUENOS AIRES - ARGENTINA

Preástiti, dragi sobrat;

Pošiljamo Vam prvo številko "Duhovnega žívljenja" za leto 1954. Prosimo Vas, da bi postali za naprej naročnik te naše tako potrebne verske revije;

Pri izdajanju revije, smo že do sedaj gmotno zelo težko rinili naprej, a novim letom pa so se zvišali tiskovni in upravni stroški. Z revijo zaradi tega ne smemo prenehati, zvišati naročnine tudi ne kaže, ker je že itak tako visoka. Edina izhod je, zvišati število naročnikov.

Slovenski duhovniki smo vedno veliko žrtvovali za vzdrževanje domačega verskega tiska. V Ljubljani smo ga imeli veliko in je bil skoraj ves v naših rokah in smo mi sami dobivali naročnike zanj. Izven meja matične domovine ga je veliko manj in je zato tolike večje važnosti, da to, kar imamo óimbolj utrdimo in razširimo med naše ljudi ter sami denarno podpremo. Skušajmo se odpovedati kakim drugim stroškom, ki niso tako potrebni.

Vsak kraj, kjer naši ljudje živijo, izdajajo naši duhovniki poseben verski list. Je to velike važnosti za te ljudi, ki tam živijo. "Duhovno žívljenje" pa naj bi povezovalo nas vse; Zlasti v preteklem letu je ta revija postala versko glasilo in verske duhovna vez vseh Slovencev izven matične domovine. Izhaja pa v Argentini, kár je pač tukaj največ naših teoloških profesorjev, največ skupaj naseljenih duhovnikov in katoliških laičnih izobražencev.

V "Duhovnem žívljenju" boste dobili veliko koristnega branja za samega sebe in veliko snovi za verske sestanke in pridige.

Odločite se takoj, postati naročnik in še v svoji okolici koga za to pridobite; Svojo odločitev pa takoj sporočite nam ali enemu izmed sledečih naših poverjenikov, kjer boste mogli poravnati tudi določeno naročnino: (glej predzadnja stran v Duh. žívlj.). Če želite poravnati naročnine z intencijami, sporočite to le na naslov: c.g. Anton Orehar, Victor Martinez 50, Buenos Aires, Argentina.

Zelimo Vam blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto 1954!

Konzorcij, uredništvo in uprava "Duhovnega žívljenja"

Victor Martínez 50, Buenos Aires.

Argentina.

Nemčiji, Franciji, Belgiji in na Nizozemskem domuje in kraljuje brezjansko Marija, slovenski študentje na Španskem jo častijo. Tu v Argentini jo imamo v vseh cerkvah, kjer se zbiramo k slovenski službi božji, a v Združenih državah ima že svoje Brezje pri oo. frančiškanih v Lemontu od leta 1924 dalje, cerkev v Pueblo, kapelice v Jolietu, Sheboyganu in pri sv. Lovrencu v Clevelandu. Že ji zidajo novo cerkev Slo-

venci v Kanadi, v Angliji nosi župnik Kunstelj njeno podobo s seboj, ko obiškuje naše naselbine. In najbrž tudi noben slovenski misijonar v Aziji, Afriki in drugod po svetu ni brez njenega lika.

Kjerkoli v širnem svetu zagledaš brezjansko sliko, vedi: tukaj so Slovenci in ti Slovenci so še Slovenci. Tudi za Slovence v tujini so Brezje velik dar iz nebes.

Krščansko edinstvo in Rusija

(Ob svetovni osemdnevnici v ta namen od 18. do 25. januarja)

DR. FRANC GNIDOVEC

Poznavalci komunizma ugibajo danes o novem nacionalnem komunizmu, ki naj bi se bil izneveril enotnemu internacionalnemu komunističnemu gibanju in ločeno urejal svojo nacionalno komunistično družbo. Kot na primer kažejo na Tita in si v želji obetajo tak razvoj pri Mao Tse Tungu na Kitajskem in pri komunizmu v zapadnoevropskih deželah. Toda, ali niso to za enkrat le bolj želje protikomunističnega sveta, kot pa dejanska resnica? Komunizem še vedno kaže trdno povezanost po vsem svetu in po vseh deželah merijo vsi njegovi napori le na korist svetovnega komunizma.

In o današnjem prostozidarstvu bi mogli reči isto. Drže skupaj in v glavnih ciljih svojega programa enotno nastopajo.

Veliko nas uče in so nam kristjanom ti „otroci tega sveta“ kričeč opomin in očitke. Ideja je v teh gibanjih zmagala nad narodnostnimi težnjami in različnimi nacionalnimi interesi in različne narode povezala v eno samo močno udarno silo, ki nastopa enotno zlasti proti sovražniku, ki si ga je izbrala. To pa je danes predvsem Cerkev

Kristusova in sovraštvo in moč teh sovražnih sil danes sami vsak dan živo čutimo.

Needinost kristjanov

Veliko je krščansko ime danes v svetu, res. A z edinstvo se krščanstvo danes — in to traja že stoletja —, čega vzamemo v celoti, ne more hvaliti.

„Pojdite in učite vse narode in krščujte jih...“ (Mt 28, 19). Naši krščanski predniki so to v veliki meri izvršili in do danes poučili in pokrstili približno tretjino vse človeške družine. Ta šteje 2.400 milijonov, kristjanov je od teh okoli 780 milijonov (440 milijonov katoličanov, 200 protestantov, 150 pravoslavnikov; približno po statistiki iz Oss. Rom. 13. 10. 1953).

Pa je Kristus naročil, naj njegovi učenci ohranijo bratsko edinstvo. „Da bodo vsi eno... da bo svet veroval, da si me ti poslal“ (Jan 17, 21). „Po tem bodo spoznali, da ste moji učenci, ako boste imeli ljubezen med seboj“ (Jan 13, 34—35).

Kake množice kristjanov so odtrgane od prave Cerkve Kristusove vidimo; protestantovstvo se od nje loči po veri, pravoslavni pa so ločeni vsaj po tem,

da ne priznajo in se ne podrejšajo oblasti vidnega Kristusovega namestnika v Cerkvi, papeža.

Ločitev in razcepljenost med kristjani pa ni vse. Grešili so ne le proti Kristusovi besedi, naj bodo eno, ampak tudi proti medsebojni ljubezni, ki jim jo naroča. Med krščanskimi skupinami je večkrat sovražstvo. In prav to je veliko pohujšanje v današnjem svetu. Ne bodo govorili nekristjani ob pogledu na nas: „Glejte, kako se ljubijo med seboj,“ ampak morejo ugotoviti: Glejte, kako se ti učenci in učitelji ljubezni sami sovražijo med seboj.

Narodnostne razlike in različni nacionalni interesi so razklali in razkosali veliko krščansko družino; nad Kristusovim naukom in milostjo in ljubeznijo je za enkrat med kristjani naravna človeška slabost.

Zedinjenje kristjanov

Če kristjani edinstvi in svoji človeški slabosti niso znali ohraniti, kako naj bi sami iz svoje moči izgubljeno obnovili? Teško je, skoro nemogoče je!

Samo naša dobra volja podprta z obilno božjo milostjo bo to zmogla. Za oboje pa je potrebna molitev. Za krščansko edinstvo, za zedinjenje vseh kristjanov in pravi Kristusovi Cerkvi je treba predvsem moliti, da bi tako v kristjanih moč milosti zmagala človeško slabost in premagala ovire, ki jih ločijo in razdvajajo. To od nekdanj čutiljo vsi pravi kristjani, ki jim je pri srcu zudevala Kristusova v svetu.

Papeži v dobi zadnjih sto let od Pija IX. naprej neprestano kličejo k tej molitvi in temu delu in se je v tem času v Cerkvi že mnogo storilo za zedinjenje kristjanov. Tudi med ločenimi kristjani se vedno pogosteje čuje klic po potrebnosti molitve za krščansko edinstvo. Tako smo po tej skupni želji kristjani že dosegli neko edinstvo, ki jo opravljamo v vse krščanskih skupinah od 18. do 25. januarja (glej več o tem v „Katoliških misijonih“ 1952, str. 14 sl.).

Nastala je ta osemdnevica med anglikanci in Angliji na pobudo in pod vodstvom anglikanskega pastora ame-

riškanske episkopalne cerkve v New Yorku Wattsona leta 1907. Gibanje se je vedno bolj širilo in poglobljalo. Na prošnjo Wattsona je papež Pij X. to odobril leta 1909. Wattson je z mnogimi tovariši kmalu nato vstopil v katoliško Cerkev.

Ločeni vzhodni kristjani

Slovenci pri tej molitvi in pri delu za zedinjenje mislimo predvsem na ločene vzhodne kristjane, bolj kot na protestante in anglikance. To od nas tudi Cerkev hoče. Zakaj kot Slovani smo jim bliže po krvi in bolj sorodni po duši, ker je po številnosti glavni del vzhodnih ločenih kristjanov slovanski; to so predvsem pravoslavni slovanski Rusi. Samo med temi štejemo pravoslavni nad sto milijonov, h katerim pridejo zraven med Slovani še pravoslavni Srbi in Bolgari.

Cerkve prav na ruski narod obrača vedno večjo pozornost, kot vidimo pri zadnjih papežih in v splošnem zanimanju za Vzhod v katoliškem svetu. Prav sedanj papež se ločenih vzhodnih kristjanov in posebej še ruskega naroda tolikokrat spominja; tako v molitvi, s katero posveča ves svet brezmadežnemu Srcu Marijinemu (7. 7. 1952) in v zadnji svoji okrožnici za Marijino leto 1954 prav nje posebej spet vabi k skupni molitvi k Materi božji, ki jo toliko časte: „Tudi tiste, ki so od Nas ločeni po davnem razkolu in ki jih Mi ljubimo z očetovskim srcem, vabimo, da se pridružijo tem skupnim molitvam in tem prošnjam, ker dobro vemo, da zelo časte vzvišeno Mater Jezusa Kristusa in praznujejo nje brezmadežno Spočetje. Naj ta blažena devica Marija vidi vse kristjane, povezane vsaj po vezi ljubezni, da k njej obračajo ponižno oči, duše, molitve, proseč tiste luči, ki razsvetljuje duha z nadnaravno svetlostjo, in proseč tistega zedinjenja, po katerem bi končno nastala ena sama čreda pod enim samim pastirjem“ (Encikl. „Fulgens corona“ 8. 9. 1953).

„Sveta Rusija“?

Značaj krščanskega slovanskega Vzhoda, ki ga v glavnem predstavlja

ruski narod, odlikuje — kakor se čudno sliši ob trenutnem verskem položaju Rusije — globoko verski duh in smisel za božje. Splošno ima velike prednosti proti pomanjkljivostim značaja zapadnih narodov, kot ima nasprotno zapadni značaj svoje odlike proti slabostim vzhodnih. A prav na verskem polju — se zdi — moramo dati vzhodnemu značaju prednost.

Zapad je po svojem značaju predvsem tostransko usmerjen, je velik v oblikovanju in urejanju tega sveta in tostranskega življenja, v pozitivnih značnostih, v tehniki. Zapadnjak je bolj racionalist, ki po strogi metodi pridnega podrobnega proučavanja in analize prodira v svet in ga obvladuje. V njem se počuti doma, gospodarja; je samozavesten v tem svetu in sam sebi zadostuje. Živi razvoju in napredku in ta ga popolnoma prevzema. V tem pridnem prizadevanju je vase zaprt in sebičen in malenkosten. Na Boga in božje lahko pozablja, ne da bi si to vprašanje sploh zastavljal. Še ko Boga prizna, je to včasih kot neiskreno, kot neka hipoteza s pragmatističnega stališča koristnosti verskega prepričanja. V svetu, kot ga oblikuje, se dobro počuti in je ves v njem, da se težko žrtvuje za višje ideale.

A je možno do vseh vprašanj življenja še drugo stališče, ki ga mi zapadnjaško misleči težko razumemo, ki pa pravijo, da je značilno za vzhodno, zlasti slovansko dušo.

Splošno ima vzhodni značaj proti zapadnemu manj smisla za urejanje tega sveta in življenja. To mu ni važno, tega ne potrebuje. Ta značaj bolj prilači nadsvetno, mistično, božje. V globinah vzhodne duše je živ glas po Bogu in zaupanje v njegovo previdnost, ki je nad svetom. Ne more iti mimo Boga; morda taji in s tolikim poudarkom ga morda taji in s tolikim poudarkom zatrjuje svoje brezboštvo, s čimer pa govori o nasprotnem: o kriku srca po Bogu. Vzhodnjak ni racionalist in metodično pridni delavec, ampak bolj duh intuicije, srca in čustva. Svet sprejema, kot je dan, ne da bi čutil klic po njega oblikovanju; ne čuti se v njem gospo-

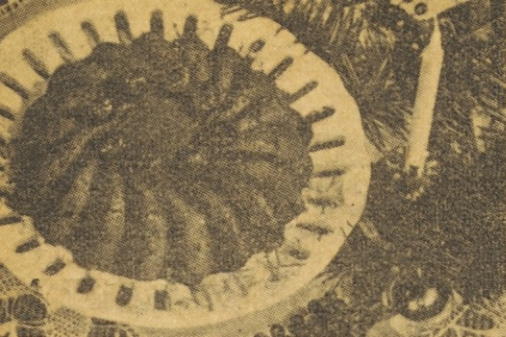
darja, ampak ga gleda v luči višje volje in višje previdnosti. To je značaj širokega srca, širine in dobrote, ki ni nagljen k nabiranju in varčevanju. Odprto je za bratsko ljubezen in čuti živo potrebo po splošnem človeškem bratstvu. V svetu, kot je, se ne počuti in sanja o boljšem, ki bo nekoč ostvarjen; pogled mu je odprt v skrivnostno bodočnost. Za idejo se laže žrtvuje, kot zapadnjak.

Ex Oriente lux, ex Occidente lex — včasih kratko označujejo razliko med obema. Zapad daje svetu postavo in red, Vzhod pa mu prinaša luč in notranje bogastvo.

Kot na posebljenje svojega narodnega genija so kazali Nemci na Hitlerja. V njegovih besedah govori morda pristni nezadržani duh Zapada: Očistil bom nemštvo krščanske rje, da bo zablestelo v pristni svoji naravni čistosti („Pogovori z Rauschnigom“). Ruski duh pa po Dostojevskem govori, da je v ruskem narodu „obraz Kristusov“, o „svetih Rusiji“, v tem narodu se javlja mesijanska potreba da svetu prinese Kristusa. Ali ne kažejo te besede značilne razlike med Vzhodom in Zapadom?

Zapadni narodi, ki so se odtrgali od Cerkve Kristusove, so v protestantstvu šli svojo naravno pot zapadnega duha, pot racionalizma. Protestantizem ne le zavrača, kot je od začetka, mnoge zakramente, Marijo in svetnike, ampak danes v velikem delu niti Kristusa Boga več ne prizna in ničesar nadnaravnega in je po racionalizmu v verskem pogledu prijadral v popoln naturalizem. Ločeni pravoslavni kristjani pa so v glavnem ohranili nedotaknjen verski nauk velikih cerkvenih očetov prvih stoletij in prvih sedem vesoljnih cerkvenih zborov; žive versko življenje iz zakramentov in visoko častijo Mater božjo. Edina res važna razlika je, da so pač od nas ločeni, to je, ne priznajo primata Kristusovega vidnega namestnika v Cerkvi.

Razlika od nas se kaže tudi v njih verskem življenju. Zapadnjak je tudi v verskem življenju bolj intelektualist in hoče vse razumeti. Teolog loči in cepi in gre v globino po premlevanju resni-

današnje mučeništvo prenaša v tej veri, ki se je trdno oklepa.

Cerkev je po svojih božjih objektivnih prvinah nespremenljiva; nespremenljiva je razodeta resnica, ki jo oznanja, nespremenljivi zakramenti, ki jih deli, nespremenljiva od Boga dana oblast v njej.

Različni pa so ljudje, verniki, ki jih Cerkev oblikuje in ki Cerkev grade. Tu pa pride v poštev tudi različni narodni značaj, duh naroda.

Cerkev je doslej v svetu v glavnem predstavljal evropski Zpad. Kaj bi bilo z njim, ko bi ga ne oblikovalo krščanstvo, Cerkev Kristusova? Tako pa so vzcveteli v njem tako obilni najbolj raznovrstni cvetovi, ki jih je rodil njegov duh požlahtnjen z milostjo po Cerkvi. A še nam očitajo nekrstjani: „Krščanstvo je tako vzvišeno nauk, da je obžalovanja vredno, kako ga imate Evropejci samo za izvoz, sami pa ne živite po njem“ (Tagore, indijski pesnik). Ali bi ne bili vzhodni ločeni kristjani morda boljše građivo pravi Kristusovi Cerkvi, ko bi jih ta enkrat v polnost zajela?

Prav na to se danes Cerkev pripravlja in v njej tisti, ki imajo srce za nje zadeve in razumejo njeno vesoljnost in se morejo dvigniti iz zaverovanosti v zgolj lastni narod; pripravlja se na veliko uro zedinjenja. Ne bo glavno v njem to, da bo Cerkev dobila visoke milijone vzhodnih vernikov in da ji na Vzhodu ne bo grozil več sovražnik, glavno bo nje poveličanje v popolnejši njeni dejanski univerzalnosti, ko bo zapadnemu duhu v njej prinesel svoj še vzhodni.

Vzhod in Zahod se bosta v njej strnila in dopolnila v popolnejšo in srečnejšo človeško družbo. Velika ura bo to za Cerkev in za ves svet, začetek nove dobe.

Ne vemo, kdaj bo prišla ta ura. A danes razumemo, da to nekoč mora priti; vse je polno pričakovanja. Cerkev se še bolj kot kdaj prej na to pripravlja in za to goreče moli. Priča tega in za nas opomin je tudi ta osemdnevnica, ki je pred nami.

Ko bomo sedali za božične praznike k mizam polnih dobrot, se spomnimo tudi tistih, ki tega nimajo

ce v nje podrobnostih in distinkcijah; vernik podobno umerjeno sprejema in premišlja vzvišeno versko resnico. Vzhodni vernik pa je človek srca, ki mu ugaja nedoumljiva skrivnost, ga osvaja misterij in tega hoče in ne doumevanja. Hoče, da resnica v vsej polnosti celotna vpliva nanj in jo pogloblja tako, da se vanjo vtaplja v celotno, da ga nje veličina prevzema. Doživljanje skrivnosti skuša v liturgiji izraziti v bogati in dramatični obredni simboliki, ki jo kažejo vzhodni obredi.

Res je danes Vzhod objel komunizem. Vprašanje je, kje so krivci ruskega komunizma in ali je to značilni ruski pojav; ali ni le morda, v kolikor je grda brezbožna zmeta, bolj začasen pojav, v katerem je Vzhod iskreno sprejel zapadni nauk, ki v njem na Zapadu nismo bili dosledni, ga uresničili v življenju in mu dal svoj mysticizem. V podzavestni želji po boljšem slepo uničuje stari svet, da bi iz njega izšel boljši.

A v tem spopadu idej je verni ljudski narod za vero trpel in je dal množico mučencev med duhovniki in med ljudstvom. Že v prvih letih revolucije do leta 1923 je za vero umrlo 128 škofov in nad 25.000 duhovnikov, da ne govorimo o žrtvah med verniki. V zgodovini je trpel ta narod z vero v srcu in tudi

A. Koželj: Prišli so kralji trije...

Naše šege na domačih tleh

JOŽA KMETOV

Pod gornjim naslovom bom skušal letos seznanjati bralce „Duhovnega življenja“ z našimi najvažnejšimi in najlepšimi ljudskimi verskimi in narodnimi običaji. Med našim narodom jih je toliko kot malo kje drugje. Prav je, da jih poznamo. Opozoril bom zlasti na tiste, ki jih moremo še danes praktično vršiti in to tudi v razmerah, v katerih živi velika večina bralcev te revije.

Slovenski ljudski običaji so povezani z večjimi prazniki cerkvenega leta, s prazniki svetnikov, letnimi časi in delom našega podežljskega ljudstva. So to bogati in lepi cvetovi iz vrtov naše ljudske liturgije. Niso nič drugega kot na poseben način izražena verska čustva slovenskega človeka v preteklosti. So živa priča povezanosti naših pradedov z Bogom. Naša verska in narodna dolžnost je, to cvetje ohraniti in gojiti, v kolikor je potrebno, prilagoditi ga v današnjim razmeram, in se ob njem versko in narodno utrjevati. To je velikega pomena zlasti za tiste rojake, ki so daleč od doma, v tujem in večkrat veri zelo sovražnem okolju. Domači ljudski običaji jih bodo v duhu pove-

zali z domovino, z domačo vasjo in družino in jih vedno znova spominjali na svete verske dolžnosti, katere so tako lepo izpolnjevali, ko so bili še člani slovenske družine, vaške in farne skupnosti na domači zemlji.

Naši slovenski predniki so bili globoko verni, plemeniti, delavni in narodno zavedni. Vir moči za življenjske boje so črpali iz povezanosti z Bogom. Izraz tega bomo našli v naših ljudskih običajih.

Prav tukaj moremo iskati tudi prve početke naše verske in narodne ljudske pesmi, umetnosti, igre in plesov. Prav ob teh običajih in navadah se je zlasti naše obmejno ljudstvo ohranilo močno versko in narodno. Za to imamo veliko neizpodbitnih dokazov na slovenskem Kroškem, na Primorskem in v Benečiji.

Naši ljudski običaji imajo tudi velik socialni pomen. V njih je vedno povdarjeno medsebojno bratstvo in enakost pred Bogom. Gospodar stiska roko hlapcu, hlapec vošči srečo gospodarju; sosed gre k sosedu, pri njem poje, moli in se veseli; bogatin daje od

svojega revežu. Utrjuje se družinska, vaška in krajevna skupnost.

Do sedaj najlepšo zbirko naših ljudskih verskih in narodnih običajev je napisal gospod pater dr. Metod Turnšek pod naslovom: **Pod vernim krovom**. To bogato delo bo služilo tem člankom kot prvi in najboljši vir.

Kot zaključek tem uvodnim besedam naj citiram še nekaj lepih besed dr. Turnška v uvodu njegove zbirke:

„Premalo se zavedamo vrednosti in pomena naših ljudskih običajev, tako verskih kakor tudi svetnih. V njih se zrcali naša ljudska duša, to so resnični utripi življenja v slovenskih domovih, so živa priča naše omike. Če pomislimo, da je prav v ljudskih običajih mogel naš narod svobodno izraziti svojo misel, svobodno izliti svoje srce, pokazati bi. stroj svojega duha in razodeti svoj umetniški čut, potem vemo, kje je treba odkopavati zaklade naše najstarejše in tudi najlepše omike.“

NOVO LETO

V mesecu januarju so pri nas lepe verske navade ob novem letu in za praznik sv. Treh kraljev,

Silvestrov večer, večer pred novim letom, je bil našemu ljudstvu vedno nekaj svetega. Je to drugi „sveti večer“.

S. Vončina: Novoletno jutro v Halozah

Tako v mraku se zbere vsa družina in začne se obred kropljenja in kajenja doma. Eden vzame posodo z žerjavico, na katero se naklada kadilo, drugi blagoslovljeno vodo, navadno sta to gospodar in gospodinja, in razvije se spreved od sobe do sobe, od poslopja do poslopja. Med potjo molijo rožni venec.

Pri jaslicah je treba prižgati luč, ki gori vso noč. Miza v družinski sobi je pokrita z lepim belim prtom. Nanjo se položi hleb kruha, ki naj bi bil isti kot na božični večer. Imenuje se božičnik in je znamenje trdne in ljubeče družinske vezi. Na mizo se postavi še križ, denarnica, rožni venec, liter najboljšega vina in vse, kar je družini drago in naj bi Bog blagoslovil za prihodnje leto.

Novo leto naj bi pričakali v krogu svojih družin ali v poštenu prijateljski družbi, nikakor pa ne na nedostojnih veseljah in plesih, sredi sproščenih strasti, kar se danes tako pogosto dogaja. Tudi verni katoličani večkrat mislijo, da je to noč vse dovoljeno.

Novega leta dan je bil med Slovenci vedno zelo razgiban. Naše ljudstvo je vedno veliko dalo na pregovor: „Dober začetek — dober konec“. Najboljši začetek je seveda tisti, ki je po božji volji. Vsak veren rojak bo začel novo leto z Bogom, v milosti božji. Začeli ga bomo z zdravim krščanskim optimizmom, zapajoč v Boga, čeprav ne vemo, kaj nam bo novo leto prineslo, in si bomo drug drugemu iz vsega srca voščili srečo.

Novoletno jutro je v veliko veselje zlasti otrokom. Zgodaj vstanejo, voščijo srečo za novo leto svojim staršem, gredo k zgodnji sveti maši, nato pa hitro voščiti bližnjim sosedom in znancem. Voščijo z besedami: „Voščim srečno novo leto! — Bog vam daj vse dobro! — Da bi bili danes leto zdravi in ve-

sell!“ Revnejši otroci vzamejo torbo in gredo voščit od hiše do hiše, kjer jim dajo kruha, sadja, orehov in tudi denarja.

Pustimo otrokom to veselje in revnim radi pomagajmo. Tudi drugih revežev na ta dan ne pozabimo!

Za novo leto mora biti doma vse lepo snažno in urejeno. Zlasti pa naj bi bil red v naših dušah. Tudi vsak prepričaj naj ta dan izgine iz družin. Pregovor pravi: „kakor za novo leto, tako vse leto“.

SVETI TRIJE KRALJI

Praznik razglasenja Gospodovega. Obhajamo ga 6. januarja in je po splošno cerkvenem pravu zapovedan praznik. Slovenci mu pravimo tudi „mali božič“. Razodeva nam tri skrivnosti: Kristus se razodene kot Kralj modrim z Vzhoda, kot Sin božji ob Janezovem krstu v Jordanu in kot Bog, gospodar nad svetom in vsem stvarstvom v čudežu v Kani Galilejski. Prevladuje spomin na prihod treh modrih z Vzhoda.

Predvečer je „sveti večer“, kakor na božič in pred novim letom. Opravi se obred kropljenja in kajenja doma, pravi se miza z božičnikom kakor za novo leto, k jaslicam se položijo podobice Treh kraljev in se pusti goretí luč vso noč. Nad vrata stanovanja se napiše s kredo začetne črke Treh kraljev, križe in letnico v tej obliki:

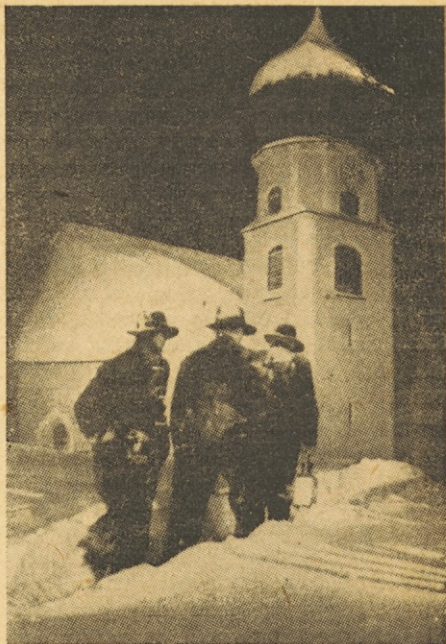
19 — G — M — B — 54

Ta napis nad vrati je znak prave krščanske družine.

Kjer je mogoče koledovanje, naj se priredi, mora pa biti vse dostojno in lepo!

SREDOZIMCI

Svetnikom in svetnicam v mesecu januarju pravijo pri nas doma „sredozimci“ ali tudi „hudozimci“. Najbolj poznani so sv. Anton Puščavnik, ki ga

Sveta noč, blažena noč...

obhajamo 17. januarja; sv. Boštjan (Sebastijan), 20. januarja; sv. Neža, 21. januarja; sv. Vincenc, 22. januarja in praznik spreobrnjenja sv. Pavla, 25. januarja.

Sv. Antona bomo prosili, naj nam izprosi pri Bogu moči, da bomo mogli vse skušnjave hudobnega duha tako zavreči kakor on. Sv. Boštjan je zavetnik in pomočnik v bolečinah. Sv. Neža je že pri nas že od nekdaj zavetnica pastirjev in ovčarjev, obenem pa tudi zgled, kako je treba čislati in braniti sveto čistost. Na dan sv. Vincenca gre naš vinogradnik prvič v vinsko gorico in obreže tri trte, najbrže v čast sv. Trojice. Na praznik spreobrnjenja sv. Pavla pa se zima preseli v gore. Kmet že težko čaka pomladi.

El Año Nuevo y los Reyes en la Tierra Eslovena

Los antepasados nuestros llevaban una vida basada y desarrollada sobre los fundamentos profundamente cristianos. Su fe, su actividad, su idealismo crecían y se fortalecían en los manantiales de la religión católica. La unión con Dios resaltaba no sólo en la iglesia y en las ceremonias religiosas sino también en su vida de todos los días. La mejor y más auténtica expresión de la dicha unión con Dios constituyen las costumbres nacionales del pueblo esloveno.

Las costumbres nacionales han conservado al pueblo esloveno sus tradiciones religiosas y patrióticas; todavía más; han aportado a la educación social de la población. En ellas se destaca la fraternidad mutua y la igualdad ante Dios. El patrón ofrece la mano a su criado y el criado da parabienes a su amo; el vecino visita a su vecino, reza y canta y se regocija con él; el rico se desprende de sus bienes superfluos y los entrega al pobre; así se afianza la comunidad familiar, la de la aldea, del pueblo.

Por tanto nos parece oportuno de publicar todos los meses en la revista nuestra algunas de nuestras costumbres nacionales para que también el lector castellano llegue a conocer la belleza de las mencionadas costumbres y comprender mejor al alma del pueblo esloveno.

En el mes de enero se destacan dos días, muy apreciados por el pueblo: El año nuevo y los Reyes.

En las vísperas del año nuevo apenas empieza a anochecer se reúne como en la Noche buena toda la familia en la pieza principal para proceder a la incensación de los establecimientos. Uno de los presentes lleva un vaso, lleno de ascuas ardientes y el otro el agua bendita. Se forma cortejo yendo de una pieza a la otra, de un establecimiento al otro. Ante el pesebre ha de arder la luz toda la noche; se reza el santo rosario; después se sientan los miembros de la familia a la mesa donde ya invitan comidas succulentas a comenzar sin dilatación; conversando y divirtiéndose se llega a la media noche; se brindan felicitaciones a fin de que el año nuevo sea bendito y feliz y se va luego a descansar. No es costumbre eslovena de pasar la noche bailando y embriagándose, ya que es algo serio de entrar en el año nuevo sin saber el cómo vamos a terminarlo.

También el día de los Reyes se festeja similmemente. En las vísperas de la fiesta se incienso por tercera vez a las habitaciones y sobre las puertas se escriben las letras:

19 — G — M — B — 54

Tal inscripción en las puertas de nuestra que vive en la casa familia cristiana.

Joe Juck

DA BI PRINESLO VSEM NAROČNIKOM, BRALCEM IN PRIJATELJEM
LISTA

NOVO LETO 1954

OBILU BOŽJEGA BLAGOSLOVA, ŽELITA OD SRCA
UPRAVA IN UREDNIŠTVO
„DUHOVNEGA ŽIVLJENJA“

Iz starega v novo leto

MATEVŽ GORJAN

„Z novim letom je brazda doorana: tvoja brazda, prijatelj, ki se mudiš ob teh vrsticah.

Je bilo delo lahkotno? Zemlja mehka, pesem, jutro, nebo sinje? Voliči, ki so vlekli mladi?

Morda megleno? Napor pritiskajoč, utrudljiv? Orodje vsakdanje, isto, ki že dolgo vedno isto zemljo razpira, žalostno zemljo, za trd kos kruha?

Kaj je v tem in toliko drugih stvarih!

Trud ni nikoli od včeraj.

Če je bil znaten, tem bolje. Povračilo mu bo odgovarjajoče.

Uspeh...? Neuspeh...?

Ni vredno presoje!

Eno in drugo je daleč od tebe: v božjih rokah.

Zastonj nasipa sejavec, če Oče rasti ne dá in sonca in dežja.

Ostaja vprašanje. Eno in edino pritiskajoče: si storil, kar si mogel...?

vse kar si mogel...?

Ako da: dvigni glavo! Leto je bilo dobro...“

* * *

Tu mu je veter obrnil liste. Pa je zapri knjigo dobrega očeta Loutila, Pierre L'Ermita, in se našel sam, bogoslovec, ki zapušča leta priprave... .

L'Ermiteovi voliči so zamukali:

„Dooráno je. Doslej si sebi oral, zdaj boš drugim.“

Iz samote pritisne vprašanje:

„Uspeh...? Neuspeh...?“

Res, samo eno je, ki z resnično tesnobo prepaja:

„Sem storil, kar sem mogel... vse, kar sem mogel?“

Vidiš vrzel tu, tam jo vidiš; spomniš se zamujenih prilik, lenobe, sporov in govoričenja in sto stvari, ki so žrle čas, dragoceni čas priprave. In ti je žal, da bi ta hip rad spet s prvim korakom začel.

Žge misel, da si premalo doprinesel skrivnostnemu Telesu Jezusovemu. Saj, nekaj miganja je bilo, vendar: kako božje oko gleda na tisto? Te ni včasih preveč zajelo prepričanje, da so bogoslovska leta le samovzgoji namenjena? In si delal zase, se učil zase, molil zase, si zaslonil z roko oči, da bi sošeda ne videl: kaj mi mar!: „kdor te je brez tebe odrešil, te brez tebe ne bo zveličal.“

Ali te ni drugič delo za druge preveč ujelo? Si delal za druge, pomagal drugim, molil za druge, zvečer pa neučakano načrte koval za drugi dan, da ti ni bilo treba v svojo revščino pogledati: kaj mi mar: „kdor ljubi bližnjega, je izpolnil postavo.“

A resnica?

Prešlo je vse in je v božjih rokah. Bog, milostljiv bodi, saj veš psalmistovo molitev: „Če boš krivice gledal, kdo bo zdržal?“

Nova maša ni za smrt. Res prinaša s trdo roko, enkrat za vselej, a daje novega. Po tolikih letih pripravljanja in s tolikimi milostmi posvečenja, človek kar pogumno stopa vanj. Če se dosedaj ni vse ujemalo, morda se bo vnaprej! Kolesce je precej zguljeno. Bog ga jemlje iz semeniškega aparata in ga bo

vtaknil drugam. Morda bo na obeh straneh lažje teklo: Bog daj, da bi!

Na dve stvari v bodočnosti bolj z nemirom zrem. Ena je odgovornost, druga pa to, da bom moral biti vsem vse.

Sta čudni ti dve stvari: batí se ju ne smeš, zmikati se jima še manj in zraven dobro veš, da nikdar ne boš popolnoma v redu opravil. Dobro veš, da boš prav v tem največkrat pogrešil.

Vsem vse. Ali smem reči, da sem v semenišču kdaj skušal to biti? Prevzetnost brez primere, kajne?! Prav res, kajti niti do tega nisem prišel, da bi se trdneje zavedal, kaj vse ta beseda vsebuje.

Vsem... ne le prijateljem? Ne le glasnim! Ne tudi blodčim ovčicam, če jih bo Bog naklonil? Zakaj ne predstojnikom? Otrokom na cesti?...

Vse... Usluga z mrzlo besedo podrtá je le pol zasluge... Komu si kradel zamujen čas? Vse: to ni le aktiven pojem! Si mirno puščal mimo to in ono, ki se je o tebi širilo med sobratí? Si bil tih predmet ostrejšé šale? Morebitnega zapostavljanja? navidezne krivice?

In vendar: vsem vse. Ob spraševanjih, če jih prav postavlja, človek šele jasno vidi, kako daleč, neizmerno daleč je od ideala.

Pa odgovornost! Kako brž jo pahneš od sebe. Navajeni smo, da kritično presojujamo odgovornost drugih, za svojo so nam oči oslabele. Ko te bo Bog v svet presadil, bo sprva prijetno: župnik je, ki naj gleda! Prizanešene ti bodo noči, ko se boš grizel: ali je ta tudi po moji krivdi pogubljen, ki je véčeraj v grehu umrl? A če nam dá Bog samostojno mesto in ne bo v nas pravega smisla za odgovornost?! Gorje!

* * *

Nedavno sem se vozil z vlakom in v pampo gledal. Dvobarvni ploskvi sta

se stikali v ozadju: svetlo nebo in temna zemlja.

Prah in sonce sta rezala v obraz, v srce pa so tolkla kolesa:

„Duhovnik boš.“

„Predstavnik Boga Najvišjega.“

Veličina duhovništva me je zbegala:

„Ali je res, Gospod?“

Mimo sta bežala zemlja in nebo, črede za čredami. Horizont se je držal zdaj ravno, zdaj majávo. Tisto tenko, tenko črto, ki je bila kakor steza med Bogom in ljudmi, so sekale žice na drogovih ob progí.

Potem sem strmél v horizont in v žice. Črne zareze so lezle kvišku... Drog. Spet kvišku... Drog. Potem so se obrnile proti zemlji, bliže, vedno bliže, čisto nizko... Joj!

Prosíl sem tedaj za svojo pot Gospoda...

In vas prosim, vse, ki smo se v bogoslovju dan za dnem srečavali, ki vas za odpuščanje pobarati ne morem, ker v resno neubranost med bogoslovci nikdar nisem verjel in vem, da je vse pozabljeno. Srčno vas rotim:

„Prosíte Gospoda, da mu bom zvest!“

* * *

Posvečen je bil. Nov prijatelj božji, ki je eno brazdo dooral in novo začelja. In ti prijatelj?

Kaj si dooral? Kje boš nastavil?

Naredi si novo leto novo: bolj sinje, bolj jutranje. Sveže in močno.

In vedro in nasmejano ti bodi lice. Kajti Bog mračnim ne daje rasti, obupanih se boji in morajo sami oralo potiskati v trdo bodočnost.

Stara brazda je za nama.

Zaorajva!

Veličina in lepota duše je odvisna od zavesti o božji ljubezni. Prohaszka

Hvalečnost je čisti zefir, ki nosi na svojih perutih pred božji tron čistost človeške duše.

SVETNIKI GREDO V PEKEL

(POROČILO O DUHOVNIKIH-DELAVCIH V FRANCIJI)

VINKO FLEK

Zadnje tedne je svetovno časopisje začelo zopet priobčevati senzacionalne članke o duhovnikih-delavcih. Najprej „Pizzardova bomba“, nato „konferenca“ monsegnorja Rastouila v Vatikanu ob njegovem obisku „ad limina“. Vse to je zopet ustvarilo pravi policijski roman o duhovnikih-delavcih in njih „končni obsodbi“. Oglejmo si v treh točkah vso resnico:

1. Semenišče „Francoski misijon“, ki skrbi za pripravo duhovnikov za delo med delavci in ki je bilo zadnje čase prestavljeno iz Lisieux v Limoges, je začasno zaprto zaradi reorganizacije študija.

2. Fismo kardinala Pizzarda, prefekta kongregacije za semenišča in uni-
verze, ki je naslovljeno z dnem 27. julija 1953 na vse francoske škofe, odsve-
tuje tem, da bi se dajalo dovoljenje semeniščnikom, da bi hodili med počitnicami
v tovarne, ker po dosedanjih izkušnjah to slabo vpliva na njih duhovniško vzgojo.
A to pismo ne velja za semenišče „Francoskega misijona“, ravno tako ne za
ostale duhovnike delavce na položajih in tudi ne ostalim duhovnikom po župnijah.

3. Kar tiče duhovnikov-delavcev je res le to, da je monseignor Marella,
apostolski nuncij za Francijo, obiskoval razne škofije, kjer delujejo ti duhovniki,
in imel z njimi in njihovimi škofi skupne konference. — Vse to je vzbudilo v
svetu mnogo napačnih komentarjev, v katerih so obsodili dosedanje delo duhov-
nikov-delavcev, češ da ne rodi zaželjenih uspehov in Cerkvi več škodi, kot pa
koristi. Kdor pa bolj podrobno in od blizu pozna delo teh „Mercedarcev“ 20.
stoletja, mora le občudovati njihovo junaštvo, ki rešuje svoje brate iz suženjstva
satanovega, in tudi ceniti njih dosedanje uspehe, ki so pravzaprav uspehi le
takrat, kadar se svetu zdijo neuspehi. (Op. sv. Pavla v 2. listu Korinčanom):
„Če smo namreč postali nespametni (v očeh nasprotnikov), smo zaradi Boga,
če pa smo pametni, smo zaradi vas.“)

Mnogo se govori in piše zadnja leta
o duhovnikih-delavcih. Svetovno časo-
pisje je začelo priobčevati senzacional-
ne članke, ki več ali manj posrečeno
prikazujejo ta novi apostolat duhovni-
kov med delavskimi masami. Vsak po
svoje podaja oz. razlaga ta novi poskus
Cerkve vrniti delavske mase Kristusu.
Poročila so večsah podobna policijskim
novelam. Prikazujejo to novo gibanje,
kot nekako „peto kolono“ Cerkve med
delavskimi masami. Kot nekake „pa-
dalce črne vojske“, ki jih pošilja Va-
tikan v delavski razred, da zaustavi
tako nova revolucionarna gibanja in jih
spravi zopet s kapitalizmom.

Pariško časopisje je obsodilo delav-
ske duhovnike, ko so dne 28. maja 1952
ob prihodu generala Ridgwaya skupno
s komunisti manifestirali po pariških
ulicah. Res je. Duhovnika-delavca Louis
Bouverin in Bernard Cagne sta bila v tej
manifestaciji zajeta po policiji in odve-
dena v zapore, kjer so z njima zelo grdo
postopali. Sam kardinal Feltin je moral
nastopiti v bran teh duhovnikov. Pari-
škemu policijskemu prefektu M. Bay-
lotu je poslal protestno noto, v kateri
se pritožuje nad surovim postopanjem
policije. Policijski prefekt mu je odgo-
voril, da ni mesto duhovnikov v slič-
nih manifestacijah. Vprašanje je od.

Delavski duhovnik odhaja na delo

prto. Morda ga bomo delno rešili oz. ga bomo vsaj skušali rešiti v prihodnji številki ob zaključku tega poročila.

A kar je še bolj razgibalo duhove, je roman Gilberta Cesbrona: „Svetniki gredo v pekel“. Knjiga je bila napisana v maju leta 1951 in izdana ter razširjena po Franciji v letu 1952 kot najzanimivejša ter najbolj brana knjiga v istem letu. V Argentino je prišla iz Chile v zelo dobrem prevodu.

Ves ta vrišč in krič temu novemu gibanju nikakor ni po godu, ker je to nasprotno njihovemu namenu, ki je: **ostati skrit in pozabljen**. Namesto te razprave pa je prikazati v pravi luči ta novi apostolat Cerkve, ki zna v svoji večni mladosti, kakor hišni gospodar v Evangeliju (Mt 13, 52), ob pravem času prinašati iz svoje shrambe (zaklada) **ново in staro**. Končno sodbo pa pripustimo

cerkveni hierarhiji, ki skrbno čuva nad svojimi duhovniki, delavci in zadnje čase s posebno pažnjo preiskuje učinkovitost tega novega apostolata, ki je lani dne 1. julija obhajal desetletnico ustanovitve.

Zamisel duhovnikov delavcev je vzknila med drugo svetovno vojno, ko so Nemci nad milijon francoskih delavcev s silo odpeljali v nemške tovarne. Ti ljudje so ostali brez dušnih pastirjev, ker so Nemci prepovedali francoskim rednim duhovnikom dostop v njihova delavska taborišča. Tedaj so se začeli zbirati francoski duhovniki, ki so se skušali kot navadni delavci vtihotapati v te tovarne in delavska taborišča. Kmalu se jih je priglasilo nad 200 za to „tajno delo“ in 25 najbolj navdušenih in korajžnih se je odpeljalo s ponarejenimi papirji v Nemčijo in se pridružilo svojim trpečim bratom. Tako so čez dan z njimi delali, zvečer ali pa ponoči maševali in delili ostale zakramente. Končno jih je Gestapo odkrila ter odvedla v dachavsko taborišče, kjer jih je precej pomrlo, drugi pa so dočkali srečni dan, ko so se mogli vrniti s svojimi trpečimi brati v francoske tovarne, kjer so medtem že delali ostali duhovniki-delavci, ki so ostali v domovini. To je bil prvi poskus duhovnikov-delavcev. Duhovnik P. Victor Dillard, ki je umrl v dachavskem taborišču dne 6. januarja 1945, je popisal vzroke, zakaj je odšel med delavce v Nemčijo takole: „Domovino sem zapustil prostovoljno, da bi prinesel Kristusa izgnanim bratom. **Norost ali junaštvo? Mogoče oboje: norost križa in junaštvo iz ljubezni do Kristusa in Njegovih odpeljanih bratov...**! Če ne bomo danes duhovniki delili z delavci njihove usode, nam bodo jutri socialisti očitali, da smo jih v stiski pustili na „cedilu“. Nič več jih ne bomo razumeli, če bodo morali trpeti brez nas. Zato hočem postati delavec.“

Preldojniki so mu dovolili, da se je izučil obtni in v letu 1943 se je odpeljal z drugimi delavci kot elektrotehnik v Nemčijo. Prej je še opravil duhovne

vaje in zapisal za sklep teh: „Ne bojim se smrti. Vedno sem pripravljen. Moje življenje je darovano.“ Delal je po nemških tovarnah. Trudnim delavcem ni mogel in smel pridigati; a z dobroto in plemenitostjo se je počasi uveljavil med njimi. Ko so zvedeli, da je duhovnik, so prišli ob nedeljah v obilnem številu k njegovi maši in pridigi. Posebno se je zavzemal za bolnike. Ko so Nemci zvedeli, da je duhovnik, so ga zaprli. Iz ječe je pisal svojim tovarišem delavcem: „Prijatelji, morda se vam je čudno zdelo, da sem prišel k vam! Mislite, kar hočete! Jaz sem imel samo eno misel. Ko so odpeljali iz domovine na prisilno delo nad milijon mladih fantov, nisem smel ostati doma in maševati ter pridigati le za stare sestre. Dejal sem si, da bi vam mogel biti v urah trpljenja in samote v pomoč. In sem odšel z vami, da vam Kristusa približam, Kristusa pokažem.“ Iz ječe so ga odpeljali v Dachau. Tu je živel tri tedne. Dne 6. januarja 1945 so truplo duhovnika delavca vrgli v krematorij. Nekaj dni prej je rekel: „Naprej sem vedel, da bom moral umreti. Svoje življenje sem namreč daroval.“ „**Če zrno ne pade v zemljo in umre, ne rodi sadu**“ — to je skrivnostni uspeh žrtev. Tako je nastajalo to novo gibanje. Med žrtvami, trpljenjem in pomanjkanjem je nastajal novi duh bratstva. To je bil povratek v dobo prvotnega krščanstva.

Medtem ko je nastalo in delovalo to gibanje v Nemčiji, so se začeli organizirati tudi doma duhovniki-delavci. V marcu leta 1943 je izdal duhovnik Godin knjigo: „Francija — misijonska dežela?“ Knjiga je povzročila mnogo hrupa in dala mnogim škofom in duhovnikom mnogo misliti. Sam kardinal Suhard je to knjigo, ki ima 195 strani, v dveh nočeh prebral in preštudiral. Knjiga je napisana nekoliko preveč pesimistično, a zadela je kot atomska bomba v živo. Vprašanje je tu. Kako podreti nevidni zid, ki loči duhovnike od delavskih mas? Kako naj se približa duhovnik delavcem, da ga ne bodo sprejeli kot nekaj tujega, z nerazumevanjem in očitki. Tedaj je začel Henrik Godin,

Henrik Godin, pisatelj knjige „Francija — misijonska dežela“ in ustanovitelj „Pariškega misijona“

narodni asistent JOC-a, zbirati duhovnike po zgledu onih, ki so odšli pred letom v Nemčijo. Kardinal Suhard mu je poveril ustanovitev „Pariškega misijona“. Ti duhovniki so skušali po zgledu apostola Pavla postati vsem vse, da bi tako vse pridobili za Kristusa. Postati torej delavec med delavci in deliti z njimi njihove težave, živeti njihove probleme in se tako približati njihovim dušam. Podreti zid medsebojnega nerazumevanja in vplivati nanje ne toliko z besedo, kot z navzočnostjo; z vzgledom bolj kot s pridigovanjem. Ali ni sam sv. Pavel v Korintu prijel za delo, da bi si služil vsakdanji kruh in ne bil Korinčanom v breme? Ta navidez nov način dela duhovnikov v modernem času ni nič drugega kot vrnitev k starim navadam prvotne Cerkve. Za ta novi apostolat se je začelo novo šolanje. Ustanovili so za to prikladno semenišče: „Francoski misijon“ s sedežem v Lisieux, katerega so zadnje čase prestavili v Limoges. V tem semenišču so

Delavski duhovnik bere sv. mašo sredi delavskega okolja

študirali prvi duhovniki-delavci in pozneje semeniščniki, nov način apostolata in se med tem izučili tudi primerne obrti. Dne 5. januarja 1944 so se duhovniki-delavci po besedilu, ki ga je sestavil ustanovitelj Godin, zaobljubili pred Devico Marijo s sledečo zaobljubo: „Obljubljam pred Devico Marijo, da bom ves čas svoje pripadnosti v skupino misijona po sklepih skupine posvečal vse svoje moči pokristjanjenju pariškega delavstva.“ Dva dni nato je zadušen po dimu, povzročenem po kratkem stiku električnega gorilnika, umrl ustanovitelj Godin. Tudi njegovo življenje je bilo darovano. Eden v krematoriju, drugi pa umira zadušen v svoji borni sobici.

Medtem pa 20 duhovnikov-delavcev odhaja na svoje prve položaje v tovarne Pariza in v „rdeči pas“ njega okolice. Nihče ne loči teh novih misijonarjev, ki so oblečeni v delavnega „pajaca“ in jedo v tovarniških menzah, stanujejo v bornih barakah delavskih predmestij ter prenašajo z njimi glad in mraz ter vročino. Navidežno svobodni, bi rekli, odločeni od duhovniškega razreda —

ostanejo po 2—3 skupaj podvrženi strogu nadzorstvu svojih škofov in ostalih predstojnikov. Eden od njih razlaga ta novi položaj takole: „Nismo bili poslani v tovarne po Cerkvi. Mi smo bili, ki smo prosili za to, da bi tako zopet našli zvezo z delavci, katero smo izgubili z naših prejšnjih postojank — iz župnišč. Mi smo 100% duhovniki a želimo biti tudi 100% delavci. Če b nosili talar, ali bi mogli ustvariti prijateljsko razmerje z delavci? Boste rekli, da je to nekaj novega. Morda? Toda ali ni bil Kristus tudi delavec?! In danes ali ne bi enako storil?!“

Drugi, p. Deliat, mož nizke postave, je vedno revno oblečen. Če mu ne bi iz bleščečih oči odsevalo nekaj onostranskega, bi ga nihče ne ločil od ostalih delavcev tovarne Renault. Po treh letih je postal pleskar za avtomobile. Pri delu je vesten in natančen ter vedno vesel in zabaven. Vedno je pripravljen vsem pomagati. Živi v revni sobici. Ima prijatelje: tako med „gaulisti“ kot med komunisti. Slednji ga večkrat obiščejo v revni sobici, ki meri 2x3 metre. Stanuje v ulici Yves Kemer v Billancourtu. Oprema je skromna: zložljiva postelja, miza z dvema stoloma, to je vse. Na zidu pa visi križ, ki daje revni sobici videz meniške celice. Zvečer ob šestih pa se sobica spremeni v kapelico. Delavec Deliat se obleče v mašna oblačila in bere sv. mašo, pri kateri so navzoči njegovi bratje, ki skupno z njim darujejo po Kristusu-delavcu svoje delo in trpljenje nebeškemu Očetu za svoje „rdeče“ brate. Drugi dan ob šestih je duhovnik-delavec že na svojem mestu v tovarni.

* * *

V prihodnjih številках — februar in marec — si bomo podrobno ogledali dva zelo zanimiva filma, enega italijanskega iz filmskega tedna: „TATTOVI KOLES“ in drugega iz francoskega filmskega tedna: „PREPOVEDANE IGRE“. Bralcem „Duhovnega življenja“ priporočamo, da si ogledajo oba filma, ki spajata med najboljša filmska dela zadnjih let.

Vo Fk

KLIC PO MOČNI ŽENI

NAŠ ČAS KLICE PO MOČNI ŽENI

„Močno ženo, kdo jo bo našel? Nje cena je kakor cena blaga, ki pride od daleč in od skrajnih mej. Vanjo zaupa srce njenega moža in dohodkov mu ne manjka. Skazuje mu dobro in nič hudega vse dni življenja...“

...Moč in lepota sta nje oblačilo in smejala se bo poslednje dni. Usta odpira modrosti in postava milobe je na njenem jeziku.“

Nekaj misli, ki jih beremo v knjigi Modrosti. Visoko dvigne ženo, zelo jo ceni in tudi prizna, da je taka žena redka, zelo redka in toliko bolj dragocena; kajti taka prinaša srečo in mir v družino. Koliko pa je danes družin, ki so res srečne? Če bi bile družine srečne, bi bili srečni narodi in ves svet. Mogli bi še uživati zadnji košček raja na zemlji, ali vse kaže, da smo ga izgubili, ker ga ne znamo ceniti. Dokazi so nam prenapolnjeni bari, kino dvorane in druga zabavišča. Ljudje iščejo sreče zunaj družine, najdejo je pa ne. Nesrečni so sami in z njim ves svet.

Mnogi danes govorijo: „Veseli sem, da sem zdoma, da je ne vidim, življenje z njo je neznosno, pred otroci (če jih sploh imajo) hočem imeti mir, rad se sprostim v družbi.“ Večkrat je tako govorjenje razumljivo. Žena, ki naj bi ustvarjala srečo, je notranje prazna in ne pozna svojega poslanstva, ki ji je bilo naloženo.

Svetopisemska žena je močna, današnji pa manjka moči, močne volje, da bi krepko poprijela pri sebi, si pridobila najosnovnejših dobrih lastnosti in rastle v krepostih, ki so ji v družini

potrebne. Res je, da sama tega ne bi zmogla. Bog je to vedel, dvignil je sv. zakon v zakrament, ga obdaril s posebnimi milostmi in blagor ženi, ki spozna, da so ji te milosti glavna opora za izvrševanje težkih poklicnih dolžnosti.

PRAVA ŽENA NI SEBIČNA

Žena, ki je vzljubila moža, bi ga želela imeti le zase. Komaj čaka, da se vrne iz službe in kakor misli ona le nanj in na otroke, pričakuje isto tudi od njega. Modrost pa pravi drugače: naloge moža so zunaj družine, njegova dolžnost je delovati v podjetju, tam pušča svoje skrbi, misli, načrte in se žrtvuje za skupnost. Žena, čeprav večkrat osamljena pa mora biti toliko velikodušna, da zna žrtvovati svojega moža tudi za skupne potrebe. Skuša ga razumeti, pohvali njegova prizadevanja, ob neuspehih zna biti obzirna, čeprav je sama prizadeta. „Postava milobe“ je na njenem jeziku in ne strupen glas očitavanja. Do take žene bo mož iskren, v njej bo iskal opore, ženo bo poplačal z zaupanjem.

TIHE JUNAKINJE

Družina je ograjen vrtiček, v katerem čuvata zakonca svet, ki je samo njihov. Na mestu je dolžnost molka, tudi potem, ko začneta odkrivati drug na drugem nepopolnosti. Dobijo se žene, ki ne bodo izdale besedice slabega o svojem možu. Če razmere od bliže pogledaš, boš odkril v njih prave junakinje. Lahko bi preklinjale moža in svojo nesrečo, a one so močne, molčijo in molijo v tihem upanju na spreobrnjenje moža.

Srce take žene ne obseže le svoje

VERSKA VZGOJA MLADINE

Dragi starši! Uredniki „Duhovnega življenja“ žele, naj se nadaljujejo članki o vzgoji v družini. O čem naj razmišljamo letos? Saj je toliko vprašanj in težav! Morda bo najbolje, da se zopet vrnemo k vprašanju verske vzgoje, ki je podlaga vse vzgoje in pogoj za njen uspeh.

V letu 1949 so nam trije članki nanižali nekaj misli o pomenu verske vzgoje. Letos pa se hočemo omejiti na čisto praktična vprašanja verskega oblikovanja mlade duše. To delo ni lahko ter zahteva od vzgojiteljev mnogo.

Če hočeš vztrajati v svojem najlepšem poslanstvu vzgojitelja, moraš imeti živo pred očmi resnice o pomenu verske vzgoje.

Zato se v tej številki omejujem le na prošnjo: dragi oče, zlasti pa draga slovenska mati, preberi zopet te članke ter razmišljaj o njih. Dobiš jih v „Duhovnem življenju“ l. 1949, na straneh: 296, 359 in 409.

Dr. Rudolf Hanželič

družine. Nase pozablja, o sebi govori malo, kakor goreča sveča je, ki se poživa, da daje luč in še toploto tudi drugim. Razumevajoča je za bedo okoli sebe, pripravljena vedno pomagati, svetovati in tožiti. Ni dolgo, ko je v domovini umrla taka žena; njen zagovor pred božjim Sodnikom ni bil težak. Pravili so, da so imeli lepo premoženje, ali ob dobri in slabi letini je bilo vedno enako pri hiši. Če je več dal ljubi Bog, je toliko več razdelila med reveže. Poleg mnogih otrok si je vzela za svoja še dva revčka, ki drugače ne bi okusila toplote družine. Res, velikodušno srce močne žene!

Junaštvo ji je potrebno za prenašanje telesnih težav. „Objokani otroci Eve v dolini solz vzdihujemo,“ vendar po izvirnem grehu je v splošnem ženi odmerjen večji del telesnih bolečin kot možu. Trpeti mora, „da se bo smejala poslednje dni“. Moderna žena je daleč od te misli. Revije, kino, reklame od vseh strani vpijejo: na svetu uživaj, izogni se težavam, bolečinam, kolikor le moreš. Žena malikuje svoje telo, noče otrok, da ne bi trpela mehkužna naraava, udobnost in lepota. Mož nima žene, lutka ima, s katero se postavi, kadar gre v družbo, dom pa je prazen.

Ženi, ki se hoče ustavljati temu modernemu toku, je res potrebna precejšnja mera junaštva. Žena, mati, ti sama veš, koliko trpljenja prestaneš z enim samim otrokom. In če jih Bog da več? Za prečute noči veš ti sama in večkrat bi zamenjala z redovnico, ki ima v najstrožjem samostanu vsaj nekaj ur počitka. Utrujena začneš dan, delo delu roko podaja, da ne vidiš konca. Močna moraš biti, da zmaguješ, še bolj močna, da se znaš obvladati, da s teboj ne trpijo še otroci in mož. Mož, ki je ves dan z doma, pride tudi zbit od dela domov. Kajne, koliko moči je potrebno, da se mu nasmehneš, da ga ne nadleguješ z naštevanjem, kaj vse te boli, kakšna zdravila bodo potrebna in kako si utrujena. Bledica na obrazu, utrujene oči bodo možu povedale dovolj, če nima kamna namesto srca, v del bo tvoje zatajevanje. Spoštoval te bo, upošteval utrujenost in telesno slabost, z ljubeznijo ti bo plačeval.

ŽENA MORA LJUBITI RED V DRUŽINI

Ženo, ki se zna žrtvovati, Bog poplača z mirom in tiho srečo. Ubranstvo svoje notranjosti razodeva v vestnem izvrševanju svojih dolžnosti. Lepo ure-

jen dom, snaga, skrbno urejena zunanost žene, vse to pomirjevalno vpliva na moža. Gorje, če bi žena zakopala te talente, ki jih ji je Bog dal! Trpeti bo morala strašne posledice: mož bo bežal od take hiše, ki je včasih prava razbojniška jama, otroci se bodo počutili slabo, hčere, ki se bodo poročile, največkrat ne bodo imele smisla kako ustvariti prijeten dom. Pregovor: „Ohrani red in red bo ohranil tebe,“ še vedno drži.

Otroci, ki rastejo v takem domu, so srečni. Sprejemljivi so za dobrohotne opomine in nasvete; svetli vzgled matere jih navdušuje za krepostno življenje. Staršem so v veselje, v svet grede utrjeni v dobrem in zelo težko se izgubijo.

Po močnih ženah pride v domove toplota, sonce, zdrav optimizem. Člani družine so med seboj povezani; zblizu-jejo jih družinski večeri, nedelje, praznični dnevi, godovi staršev in otrok. Da, kako lepo je lahko v družini! Žena naj se trudi, da izpolni svojo dolžnost in resnica bodo postale družinske idile, ki jih beremo največkrat le še v povestih. Še bo babica pripovedovala vnukom zgodbe; poslušali jo bodo vsi, tudi oče, ki ne bo iskal družbe in razvedrila v gostilni, srečen bo doma. Na kolena bo vzel najmlajšega in zapeli bodo: „Poslušam kovača, ki klad'vo obrača...“ In tej pesmi bo sledila druga in tretja in še toliko drugih, ki razveseljujejo srce in razganjajo sence na obrazu.

Tudi iz meščanskih hiš se bo slišala molitev rožnega venca, neprisiljeno se bodo ohranjale verske in narodne svetinje. Zaročenci se bodo iskali mesto po skritih krajih javno na domu staršev in zaslutili bodo, kakšna sreča jih čaka po čisti ljubezni. Ustvarjalj bodo srečne družine, močne stebre katoliške skupnosti, po katerih bo šel svet srečnejši bodočnosti naproti. Mana M-ova

Roke se sklepajo k dosmrtni zvestobi

SLEPEMU OČETU

Stemnila so se zate vsa obzorja,
mračkovi se vale prek njiv, gorá,
ne vidiš več utripanja zvezdá
in v rosнем jutru z vrha črte morja.

Še zgodnji mladi cimbarjevi cveti,
ki bele ti zasipajo lase,
očesa motnega ti ne razveselé —
ko mogel bi ti dolgo noč razstreti...

V domači hiši zapuščen posedaš,
deveti križ težak se ruši nate,
v trpkost pogreznjen si srce razjedaš.

Na svetu zate ni več zarje zlate,
vendar nekoč spet jasno Luč zagledaš,
v mladosti večni se uvrstiš med svate.

Slavko Srebrnič

Svojo smrt si je napovedal

V poljski fari je pred 25 leti umrl star mož, Primož po imenu. O njegovi nenavadni smrti se je potem še leta in leta govorilo. Naj o tej smrti zvedo tudi bralci „Duhovnega življenja“! Zgodba je resnična in vredna premišljenja.

Čevljar Primož je bil poročen. Svojo ženo je vedno klical za Mico. Oba sta bila nenavadno visoke postave, širokega života, in približno iste starosti. Živela sta v svoji revni bajtici ob vaškem potočku, srečna in zadovoljna, svoje samotarsko življenje. Bila sta pa oba zelo verna. Vsak dan sta skupaj hodila k jutranji sv. maši. Ožrok jima Bog ni dal. Preživljala sta se zelo skromno, toda radi tega ni bilo treba nobenemu beraču iti od njih praznih rok.

Primož je bil čevljar — samouk. Zato novih čevljev navadno ni delal. S tem pa se ni rečeno, da dela ni imel. Dasi je veljal za čudaka, je vendarle vedno kdo k njemu prišel. Zlasti otroci so bili njegovi stalni gostje. Če je imel kateri od malih obiskovalcev čevljev strgan, mu ga je v hipu popravil. To je vedel dobro tudi gospod župnik Kolar. Zato je otroke revnih družin vedno klical k sebi ter jim velel: „Pojdi k Primožu, pa ti naj čevlje pomeri!“ Tako je imel Primož radi otrok vedno dovolj popravila. Od časa do časa ga je potem gospod župnik Kolar na domu obiskal in poravnal račun. Posle socialnega zna-

čaja je reševal v tistih časih le župnik. Takrat namreč še ni bilo socialno usmerjenih društev.

Nekega dneva pa je čevljar Primož prejel obvestilo, kdaj bo umrl. Žena Mica je kasneje rada pripovedovala, kako je njen mož zvedel za uro svoje smrti.

„Kot vse dni, sva šla tudi na dan smrti k zgodnji jutranji maši. Ko se vrneva domov, se je mož kot vedno posvetil svojemu vsakdanjemu delu. Ob deseti uri je šel k potočku, da namoči usnje. Naenkrat sem zaslišala klic: 'Mica, Mica!' Pohitela sem na vežni prag, kjer me sreča mož Primož in glasno reče: 'Mica, pojdi hitro po gospoda! Naj takoj pridejo z Bogom! Popoldne ob enih bom umrl.'“

Silno sem se začudila in odvrnila: 'Nikar, Primož, saj si vendar zdrav!'

'Seveda sem, pa sveti Trije kralji so mi prišli povedat, da bom ob eni uri popoldne umrl. Le hitro pojdi! Jaz bom pa ta čas hišo počistil in jo dostojno pripravil.'

Nič ni bil videti vznemirjen. Mirno je šel k potoku in se skrbno umil. Ko se vrnem domov, je bila hiša že pospravljena. Naročil mi je še, kam naj čevlje oddam, izročil mi je ves denar, ki ga je imel — nekaj grošev, in se vlegel na posteljo. Začela sva moliti. Ker nisem mogla verjeti v njegovo smrt, zato tudi nisem šla klicat nobenega soseda.

Ko je gospod kaplan zavil po stezi proti nam, so z njim prišli tudi mnogi vaščani. Gospod kaplan in moj mož sta se lepo porazgovorila. Na vsa vprašanja je Primož mirno odgovarjal in poljuboval križ, se poslovil od mene in ostalih navzočih, menj pa še dejal: 'Saj boš tudi ti kralu za menoj prišla!' Točno ob enih popoldne je zaprl oči in izdihnil.“

Tako je žena Mica opisovala smrt svojega moža.

članki, ki nas popeljejo na meje slovenske domovine. N. I. se spominja devetdesetletnice mons. Ivana Trinka, Starogorski opisuje boj beneških Slovencev za svoje pravice; dr. Jože Velikonja priobčuje tržaške razglede, dr. Milan Komar proslavlja spomin dr. Janka Kralja ob desetletnici njegove smrti; dr. Vinčo Zwitter nam prikaže kulturno življenje koroških Slovencev v minuli sezoni, Vladimir Vauhnik pa današnji vojaško-strateški položaj Slovenije.

Med zgodovinske članke bi lahko šteli razpravo prof. Geržiniča „Naša kulturna Preteklost v luči obletnic“. Ta razprava že šesto leto na duhovit način odkriva ob obletnicah, ki jih praznujemo, zaklade duhovnega življenja v preteklosti; dr. Tine Debeljak se pa spominja mrtvih slovenskih pisateljev, ki so umrli v razdobju od pomladi 1941 do polletja 1953.

Precej močna je skupina člankov socialno gospodarske vsebine. Rudolf Smersu predstavi drugi petletni načrt v Argentini, dr. Ivan Ahčin prijetno kramlja o problemu rodovitnosti ljudi in narave, ing. agr. Anton Matičič oriše govedorejo Argentine, J. K. pa v članku „V hiši bolečin“ prikaže življenje v veliki buenosaireški bolnišnici.

Slovencev, umrlih v preteklem letu, se spominjajo: J. K. prelata dr. Alojzija Odarja, Lojze Geržinič univ. prof. dr. Franca Ramovša, Maks Jan objavlja „Nekaj odlomkov iz življenja krščanskega strokovničarja Franceta Zuzka“, Jus se spominja dr. Antona Dolinarja. Dva nepodpisana članka počastita spomin župnika Vinka Lovšina in misijonarja Ludvika Perniška.

Zelo zanimivo se berejo trije članki, ki opisujejo življenje Slovencev v Argentini. So to: „Zgodbe in doživljaji iz Misijonskih pragozdov“ (Saša Stare), „Borba za vrh sv. Valentina“ (dr. V. Arko) in „Zapiski iz hotela Ofqui“ (Tonček Pangerc).

Članek vzgojne vsebine, ki naj bi ga prebrali vsi, ki imajo opraviti z oblikovanjem otrok, zlasti naši starši, je napisala A. K-eva „Pojdi, moj sinko, na pot“. Janko Hafner objavlja nad vse

zanimivo študijo o mislečih strojih v zvezi z atomskim vekom, Ruda Jurčec pa razpravlja o Združenih državah Evrope, ki so pogoj za ohranitev svobode v Evropi.

O kulturnem življenju Slovencev v zamejstvu poročajo štirje članki: dr. Miha Krek o slovenski šoli v Clevelandu, dr. Marijan Marolt o likovni umetnosti, glashi in gledališču, L. M. o življenju Slovencev v Vel. Britaniji. Četrti članek omenja prvo razstavo svobodnega slovenskega tiska.

Literarni del je relativno bogat. Najmočnejša je obsirna črtica Mihaela Skalarja „Dušica je prišla“, ki bo vsakogar pretresla; Ivan Korošec objavlja odlomek iz časa domobranske epopeje „Zadnji juriš“, Karel Mauser pa črtico „Ura s kukavico“. Isti pisatelj objavlja tudi svoje srečanje z guvernerjem Frankom Lauschetom. Otrokom so namenjene tri „Pravljice“ Boža Kramolca, ki jih bodo pa tudi odrasli z užitkom brali.

Pesmi je objavljenih trideset. Napisali so jih Božo, Igor, Stanko Janežič, Janko, Jeremija Kalin, Vladimir Kos, Mirko Kunčič, Slavko Srebrnič. Ena je koroška narodna.

Sliko ovitka in vsa zaglavja za mesece je zelo okusno napravil ing. Marko Bajuk iz Mendoze. Ves Koledar-zbornik je bogato ilustriran. Krasi ga 82 slik, kar je silno veliko, kajti v Argentini so kličejši zelo dragi.

Samo na kratko in v medlih obrisih sem skušal prikazati lepoto letošnjega Koledarja-zbornika Svobodne Slovenije. Saj bi več ob pomanjkanju prostora tudi ne mogel storiti. Naj bi te vrstice vse, ki jih bodo brali, nagnile, da se sami prepričajo, kako veliko kulturno delo pomeni letošnji koledar za nas vse, ga naročijo, preberejo in priporočijo še drugim. Bilo bi slabo spričevalo za nas Slovence, če bi idealno stremljenje koledarjevih izdajateljev, urednikov in sodelavcev ostalo brez pravega odziva med nami!

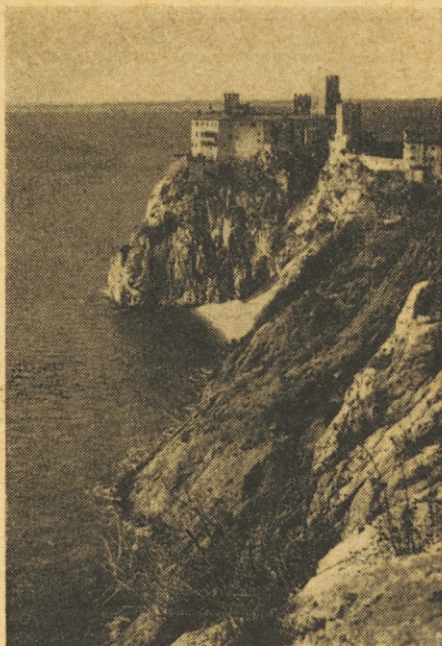
J. J. k

Naša gospodarska osamosvojitelj. Založila in izdala „Družabna pravda“, družba za širjenje krščanskega socialnega nauka, Buenos Aires 1953. Str. 48.

Socialni dnevi zadnje čase že niso nobena redkost več. Skoro po vseh državah, kjer živijo katoličani, jih prirejajo. Pri nas doma kaj takega seveda ni mogoče. Komunistem je tudi reševanje socialnih vprašanj vzel v svoj zakup. K sreči pa del slovenskega naroda lahko svobodno govori. To je tisti drobček, ki se je po božji dobroti mogel rešiti v zamejstvo. Vso pohvalo zasluži dejstvo, da slovenski človek kljub gospodarskim problemom, ki ga tarejo ob prilagojevanju v novo okolje ni izgubil volje za notranjo poglobitev in študij sodobnih vprašanj.

Leta 1952 je „Družabna pravda“, ki se vztrajno trudi za širjenje krščanskega socialnega nauka med razseljenimi Slovenci priredila prvi socialni tečaj, ki je zelo lepo uspel. O njem je ista organizacija izdala brošuro, ki je bila toplo sprejeta.

Opogumljena z uspehom iz leta 1952 je „Družabna pravda“ leta 1953 organizirala drugi socialni dan, ki naj bi razpravljal o naši gospodarski osamosvojitvi. Da bi se referati tega dneva ne pozabili, je v knjižici na 48 straneh te referate objavila. Referati so zelo zanimivi in bi jih moral vsak odrasel Slovenec prebrati, premisliti in skušati uresničiti. **Dr. Ivan Ahčin** lepo dokaže, da je gospodarska osamosvojitve naša najbolj nujna gospodarska in socialna naloga. **Maks Jan** zanimivo opiše, kakšne so bile možnosti gospodarske osamosvojitve v domovini pred komunizmom. **Rudolf Smersu** razpravlja na privlačen način o pogojih gospodarske osamosvojitve za delovne sloje v svobodnem svetu. Bolj znanstvenega značaja je razprava **Avgusta Horvata**: Delo — podlaga naše gospodarske osamosvojitve. **Jože Maverič** se dotakne trenutno najbolj važnega in perečega vprašanja za slovenske izseljence: Potreba, možnost in način gospodarske osamosvojitve. **Božo Fink** podaja k temu vprašanju nekaj koreferat, kaj je povedati izobraženstvu ob akciji za gospodarsko osamosvojitve. Saj je znano, da se ravno izobraženci najtežje vključijo v novo okolje, ki navadno za njihovo

Razvaline starodavnega devinskega gradu ob našem Jadranu

umsko in strokovno usposobljenost nima razumevanja.

Knjižico, ki na malo straneh nudi mnogo koristnega gradiva, toplo priporočamo.
Joe Juck

Dr. I. Ahčin: Sociologija. — Družabna pravda, Buenos Aires 1953.

Papeži nas venomer opozarjajo na veliko važnost pravične socialne ureditve družbe. Takšni časi so, da mora vsak zaveden katoličan na ta ali oni način sodelovati pri delu za krščansko obnovo socialnega življenja. Le vsi skupaj, med seboj združeni, bomo kaj dosegli. Tako sodelovanje pa zahteva temeljito poznanje vseh glavnih krščanskih socialnih načel. Drugače je vse govorjenje o teh vprašanjih le prazna beseda, brez podlage, ki večkrat zelo škoduje, ker se takoj za njo odkrije nevednost. Ved-

SPOKOJNOST

Suhe rože
šepetajo.
Tišina prede
sivo volno.
(V sobi
in v predsobi ---
povsodi,
jo je polno.)
Ura na uteži
tika.
Ogenj v kaminu
usiha.

Tišina prede
sivo volno.

Božo

nosti v teh rečeh potrebujemo tudi, ker sami stojimo v vrvežu nasprotujočih si družbenih prizadevanj. Sicer pa to znanje spada danes k splošni izobrazbi ne le intelektualca, marveč tudi vsakega delavca.

Morda je bilo precej volje, a manjkalo nam je za ta študij temeljitega, sodobnega, splošnega in obenem preprostega učbenika. Tega nam hoče dati univ. prof. dr. Ivan Ahčin, že dolgo priznani strokovnjak v socioloških, ekonomskih in socialnih vprašanjih. Vkljub velikim težavam vseh vrst — ne nazadnje finančnim —, vkljub tveganju, a v nesebičnem prizadevanju in z dobršno mero optimizma smo dobili pred kratkim I. del, prvo knjigo, od štirih, ki so v načrtu.

Ni tu mesto, da bi podal podrobno strokovno oceno te prepotrebne knjige. Tudi ni potrebno, da bi jo na dolgo in široko priporočal, ker je sama sebi najboljše priporočilo.

Redko dobimo v roke knjigo, ki bi bilo v njej na dobrih 250 straneh zgoščene toliko tvarine, kot v tem Ahčinovem delu. Vsebinsko je zares zelo bo-

gata. Temeljito nam razloži pojem sociologije, njene metode, zgodovino, njen pomen in težnje v modernem času. Po sebnem poglavju je posvečeno krščanski sociologiji, kjer je povedano vse, kar je treba o njej vedeti. Po teh uvodnih poglavjih je obdelan nauk o človeku, o družbi, o družabnem redu in o osnovnih temeljih družabnega reda: pravičnosti in ljubezni. Povsod je v jedrnatih besedah povedano in razloženo pravilno krščansko pojmovanje in še marsikaj drugega, kar bo za vse zanimivo in za mnoge novo. Kdor bo knjigo zares predelal, si bo prisvojil temeljito znanje o temeljnih vprašanjih in načelih, ki je nanje treba graditi celotni družabni red.

Vkljub zgoščenosti in jedrnatosti je delo napisano jasno in umljivo. Sem in tja bo kaj delalo malo preglavice zaradi filozofskih osnov in strokovnega izražanja, ki je pač neizogibljivo. A z nekaj pazljivosti in pridnosti se bo bralec tudi tu prebil in vredno je truda. Saj moramo te reči poznati. Za resno izobrazbo pač ni dosti, da beremo časopise in lahke črtice. Ker je knjiga mišljena kot učbenik je prav, da je razdeljena v 206 vprašanj. Na ta način je tudi jasnost večja. Zelo koristna so natačna in podrobna kazala, kjer bo bralec našel, kar bi rad zvedel. Po vsakem poglavju je navedena obširna literatura, z namenom, da bi tisti, ki hočejo podrobnega študija, vedeli kje iskati primerne knjige.

Vsebinsko in oblikovno je torej ta nova Sociologija pravcati zaklad. Zdaj je samo treba, da črpamo iz njega. Ker mora vsak zaveden katoličan danes poznati katoliški socialni nauk, mora biti ta edina dosegljiva knjiga priročnik vsakega našega zavednega slovenskega katoličana. Priročnik, t. j. imeti ga mora pri roki. In v roki. Nizka cena res ne bo ovira. Vsak bo hvaležen avtorju, kdor jo bo predelal.

Upajmo, da bo, ko bomo preštudirali to prvo knjigo izšla že druga o socialnih ustanovah. To pa je predvsem odvisno od nas, bralecev in — kupecev.

Dr. I. L.

KAJ PA MED NAMI?

ARGENTINA

Prezvišeni g. škof dr. Gregorij Rožman je poslal odberu SKAS v Buenos Airesu pismo sledeče vsebine:

„Slovenskemu katoliškemu akademskemu starešinstvu! Najlepše se zahvaljujem za pozdrave poslane mi 16. VIII. z Vašega študijskega dneva. V Svobodni Sloveniji sem mogel zasledovati Vaše delo. Kakor je žalostno, da se ne priključijo vsi, ki slovensko in katoliško mislijo in čutijo — pa mora SKAS iti svojo pot in tisti, ki so delavni člani, morajo vkljub vsemu v smislu načel in pravih delati, se truditi in vsaj sebi ohraniti življenjski optimizem. Gotovo bo v domovini mnogo spremenjeno, nove naloge, novi problemi bodo stali pred slovensko katoliško inteligenco — vseh teh vprašanj danes niti ne poznamo, še manj vemo odgovor nanje, eno bo ostalo neizpremenjeno, vedno enako: načela katoliške morale in resnice naše vere in viri milosti, ki jih ima Cerkev. Ako se v tem spoznanju utrdimo, smo tudi nekaj storili kot pripravo za bodoče delo. — Vsem iskren pozdrav in blagoslov.“

† Gregorij Rožman

Spomin na drage pokojne so naši rojaki v Buenos Airesu proslavili na praznik Vseh svetnikov z vsakoletno prireditvijo na osrednjem mestnem pokopališču Chacarita v prostorih jugoslovanske grobnice. Pridigo je imel č. g. Albin Avguštin, slovenski dušni pastir v okrožju Florida pri Buenos Airesu. Glavni slovenski dušni pastir č. g.

Anton Orehar je opravil molitve za rajne, pevski zbor „Gallus“ pa je zapel nekaj pretresljivih žalostink. V župni cerkvi v Ramos Mejia je imel isti dan popoldne pridigo g. župnik France Novak, na kar so sledile molitve za umrle. Tudi v Lanusu je č. g. Hladnik opravil molitve za rajne, v San Justo pa je na pokopališču isto storil č. g. Janko Mernik.

Mesec november je bil posvečen spominu škofa Barage, saj je naš veliki rojak na praznik vseh svetnikov pred sto leti 1. novembra postal škof. Na ta praznik so bile po vseh slovenskih središčih pridige o škofu Baragu. Knjižica „Barago na oltar!“ je povsod našla topel sprejem in ljudje so redno vsak dan brali iz nje eno poglavje in molili za Baragovo beatifikacijo. Zaključil se je Baragov mesec 29. novembra v župni cerkvi v Ramos Mejia z govorom o Baragi, Baragovim križevim potom, blagoslovom in zahvalno pesmijo.

Slovesnost kronanja kipa lujanske Matere božje, ki se časti v baziliki sv. Nikolaja v Buenos Airesu, je 15. novembra 1953 doživela argentinska prestolnica. Bila je ta slovesnost slovesen zaključek prvega plenarnega koncila argentinskih škofov, ki se je vršil v dneh od 8. do 15. novembra. Nadškof iz Paraná je daroval večerno slovesno sv. mašo, kar se je v Buenos Airesu prvič dogodilo. Kronanje je izvršil kardinal Copello, botroval pa je predsednik argentinske republike, ki je zmolil tudi posvetilno molitev.

Med rojake v Mendozi je za Vse sve-
te pohitel č. g. Lado Lenček, urednik
„Katoliških misijonov“. S tem je bila
Slovenec v Mendozi ki so še vedno
brez dušnega pastirja, dana možnost,
da so se duhovno obnovili in mogli biti
deležni odpustkov za verne duše.

Zaključek socialnega tečaja. Dne 2.
novembra 1953 se je v prostorih Dru-
štva Slovencev v Buenos Airešu zaklju-
čil drugi letnik socialnega tečaja, ki ga
je za slovenske fante organizirala Dru-
žabna pravda. Skozi vse leto je vsak
drugi ponedeljek, ob lepem ali slabem
vremenu, prihitel na Víctor Martínez g.
prof. dr. Ivan Ahčín, da je predaval
fantom o sociologiji. V teku letošnjega
leta je govoril o socialnih oblikah (dru-
žina, narod, država, Cerkev, mednarod-
no življenje) ter je te osnovne pojme
družabnega življenja tečajnikom razlo-
žil jasno in pregledno. Predavatelju se
je za njegovo izredno poštrevolnost
lepo zahvalil predsednik Družabne
pravde g. Pavle Masič, tečajnikom pa
za njihovo vztrajnost vodja tečaja g.
Rudolf Smersu.

ITALIJA

Dekan Pavlin Bitnar je 5. oktobra
1953 dopolnil sedemdeset let življenja.
Po rodu je Čeh, toda kot bogoslovec
križniškega reda je prišel v Slovenijo
in našel v njej drugo domovino. Delo-
val je po raznih župnijah križniškega
reda v Beli Krajini, od leta 1923 pa
je bil mestni župnik in dekan v Črnom-
lju. Prvič je postal begunec jeseni leta
1943, ko se je čudežno rešil iz parti-
zanskih zaporov v Črnomlju. Dve leti
nato je moral bežati še enkrat, to pot
preko meja domovine. Zatočišče je na-
šel pod streho križniškega samostana
v Lani pri Meranu, kjer mu sončena
Južna Tirolska vsaj malo skuša nado-
mestiti nasmevano Belo Krajino. Dal
Bog, da bi se kmalu mogel vrniti med
slovensko ljudstvo, za katerega je žr-
tvoval vse sile svojega plodovitega živ-
ljenja!

**Izredno redovno slavje med Slovenci
v Rimu.** Na Marijin praznik 8. septem-
bra je vstopilo v red slovenskih šolskih

sester 7 slovenskih deklet. Štiri so iz
slovenske Koroške, ena iz Gorenjske
in dve iz drugih krajev Slovenije. Isto-
časno je pet sester položilo večne za-
obljube, šest jih je pa obnovilo. Vsa
slovesnost se je vršila v mestecu Grotta
Ferrata nedaleč od Rima. K oltarju za-
vodske kapele je pristopil nadškof dr.
Alvžij Fogar in opravil ob asistenci
slovesno sv. mašo. V pridigi se je spo-
minjal slavja tega dne in povdarjal po-
men redovnega življenja v današnjem
zmateraliziranem svetu. Preobleko
sedmih kandidatinj je izvršil franči-
škanski definator dr. p. Hugo Bren
OFM. V osemdnevnih duhovnih vajah,
ki jih je vodil preč. g. Anton Iskra, so
se pripravile na ta veliki dan. Pri vsej
slavnosti so bili navzoči poleg omenje-
nih dr. Anton Prešeren SJ, jezuitski
asistent za slovenske narode, častita
mati Terezija Hanželič, generalna pred-
stojnica reda slovenskih šolskih sester,
predstavniki Slovenskega socialnega od-
bora dr. Robič in številni drugi gostje.
Naslednji dan so bili vsi navzoči spre-
jeti pri sv. očetu in prejeli apostolski
blagoslov.

EKVADOR

Č. g. Ignacij Skobé, župnik pri sv.
Ani, prov. Manabí, je 28. oktobra 1953
zatisnil za vedno svoje oči. Kljub več-
mesečnemu bolehanju je do konca zve-
sto opravljal svoje župnijske posle.
Dne 17. septembra je odšel v gorsko
mestece Ambato v bolnišnico oo. Jo-
žefincev, kjer ga je tudi našla smrt.
Pogrebnihi obredov se je udeležil ta-
mošnji škof mons. dr. Fr. Bernardino
Echeverría OFM s številno svetno in re-
dovno duhovščino. — Pokojnik se je
rodil 8. januarja 1892 pri Žužemberku
na Dolenjskem. V duhovnika je bil po-
svečen v Ljubljani leta 1916. Kot ka-
plan je služboval v Cerknici, Semiču in
na Vrhniki. Do leta 1943 je bil župnik
v Robu na Dolenjskem. Leta 1945 je
bežal na Koroško, prišel v Italijo in bi-
val po raznih taboriščih. Leta 1947 je
dospel v Ekvador. Na vseh službenih
mestih je slovel kot izvrsten dušni pa-
stir in zlasti kot katehet.

Kaj pa doma

Govor škofa Vovka na grobu profesorja Mlakarja

Sredi avgusta 1953 je umrl v Ljubljani Janko Mlakar. Imel je veličasten pogreb. Slučajno sem dobil prepis govora, ki ga je imel ob grobu ljubljanski pomožni škof Anton Vovk. Iz treh razlogov pošiljam govor „Duhovnemu življenju“ v objavo. Janko Mlakar je bil kot katehet, predavatelj in planinski pisatelj tako znan, da bo težko med izseljenci kdo, ki bi mu bil neznan. Govor doma gotovo ne bo objavljen. Saj nimajo nobenega lista, v katerem bi ga mogli priobčiti. Končno je prav, če tudi mi v izseljenstvu slišimo besedo sedanjega škofa, ki ga gotovo zelo mnogi izseljenci dobro poznajo.

V uvodu svojih „Spominov“ je pokojni gospod Janko napisal, da ga je leta 1939 ustavil na sv. Petra cesti v Ljubljani neki gospod, ki mu je napovedal dolgo očiščevanje v vicah zato, ker potuje skozi zemeljsko življenje preveč z veseljem in smehom na ustnih. Če je ta napovedovalec že umrl in se je sešel s pokojnikom v nebesih, je lahko uvidel, da je bila njegova zemeljska napoved napačna. Ni bila za pokojnika ta zemlja samo „dežela smehljaja“, čeprav je sam večkrat priznal in napisal, da je v knjigi njegovega življenja veliko svetlih strani, pač pa je vsako stran svojega življenja v mladosti, v moških letih in tudi v svoji starosti ter teški boleznih znal odpirati tako, da ga je vedno tudi v težavah, Bog razveseljeval in z Bogom v srcu je mogel in znal s svojo besedo, nastopom in pisanjem razveseliti prav vsakega, ki ga je v življenju srečal.

Njegova mladost je bila z eno besedo lepa. V svojem 56 letnem duhovništvu

je več kakor 20.000 krat stal pred božjim oltarjem, da je največjo Lepoto, svojega Boga, priklical, ga sam užival in ga še drugim posredoval. Lepa je bila njegova življenjska duhovniška zaposlitev: bil je katehet in profesor. Med mladino je ostal vedno mlad in mladostno se je še kot upokojenec vrnil med mladino, katero je v nadvse prikupni obliki znal vzgajati za Boga in narod tako kakor malokateri.

Skrivnost njegovega vedrega nastopa in njegovega plodovitega delovanja je bila samo v tem, da je zvesto, duhovniško značajno nosil Boga v svojem srcu, ki je blagoslovljeno razveseljeval vse njegove dni in še ure tistih, ki so ga poslušali in ki so ali bodo brali njegove spise.

Že v mladosti je dvigal svoje oči po besedi psalmistovi h goram, od koder mu je prihajala pomoč. Gora božjih zapovedi in posebej zapoved ljubezni do Boga in do bližnjega mu je bila prva. Zato je bil duhovnik brez graje, zato

je znal vzgajati mladino, zato je bil ne-sebičen in je na tihem tolikim pomagal, zato je v luči božje ljubezni tako ljubil svoj narod, zato je bil lahko po lastnih besedah „vesel v družbi, šaljiv v predavanjih in spisih zgolj iz ljubezni do bližnjega“ (Izbr. spisi, str. 15).

Boga, lepote stvarstva, vedrost duha, plemenitost srca in utrjenost telesa je pa pokojnik znal poiskati tudi v planinah in gorah že v letih, ko jih večina Slovencev še ni upoštevala. V svojih obširnih Planinskih spisih je in bo Mlakar edinstven pisatelj in svetel vzor, kako naj človek pojmuje in uživa lepoto božjega stvarstva.

Nad klečavnikom v pokojnikovi sobi je visela slika, na kateri kaže smrt planincu peščeno uro, ki že poteka. Pokojnik je že leta 1938 (Izbr. pl. spisi, str. 11) napisal, da mu pogled večkrat uide na to sliko in večkrat se mu zdi, kakor da koščena božja dekla obrača uro proti njemu. Še ga je Bog pustil na zemlji, da je preživel še zadnjo vojsko, da si je zlomil nogo v sobi doma, ne v hribih, da je prestal bolezen na očeh, da je leta 1947 zapel zlato mašo, da je še kot zlatomašnik šel mladeniško na Triglav in, kakor vsako leto, še lani v Bohinj. Letos je pa peščeni uri njegovega zemeljskega življenja peska zmanjkalo.

Njegova zadnja svetna želja je bila, da bi dočakal izid knjige, ki jo je napisal o svojem iskrenem prijatelju župniku in planincu Jakobu Aljažu. Ta želja se mu ni izpolnila. Izpolnila pa se mu je želja in napoved, da je njegovo truplo na ljubljanskem pokopališču položeno tako v grob, da bi oživiljeno oko moglo gledati vrhove naših lepih kamniških planin, podobno kakor je mrtvo Aljaževo oko v grobu na Dovjem obrnjeno proti Triglavu. Duhovnikoma Aljažu-očaku in Mlakarju pionirju na šega planinstva bo hvaležni slovenski narod še dolgo ponavljal Sardenkove besede, ki so vklesane v Aljažev nagrobnik: „Vsako jutro v zarji novi — naši zažare vrhovi, — gledajo, kdaj prideš spet, — ki si varih bil jim svet.“

Zadnja pokojnikova krščanska in du-

hovniška želja je pa bila: Introibo ad altare Dei — stopil bom k božjemu oltarju... Ko je še zadnje jutro svojega zemeljskega življenja pobožno prejel sv. obhajilo in ponovno očistil svojo vest, je neprestano ponavljal, dokler je mogel govoriti: Introibo... Kakor se planinec pripravi za ture po gorah, tako se je planinec, vzgojitelj, pisatelj, duhovnik Janko Mlakar pripravil skrbno za zadnjo svojo pot... Zadnjemu svojemu Introibo je pa lahko dodal Requiescam in pace. Naj počiva v miru!

Tisti, ki tako plemenito živijo kakor naš blagi pokojnik, in še zadnje trenutke življenja tako pristrčno dvigajo svoje oči in svoje srce k Bogu, gotovo božji mir dosežejo. Dragi naš pokojnik! Ob zadnjem našem javnem pogovoru s Teboj Ti veselja in miru v objemu božjem želimo! Amen!

Pavel Slapar

V Vel. Laščah je umrl dolgoletni tamošnji župnik Jakob Ramovš. V Celju pa so 31. maja ob veliki udeležbi pokopali bivšega vizitatorja slovenskih lazaristov g. Šmida.

Zelo prav pride titovcem tržaško vprašanje. Dasi nima Titov režim nobenega dokaza in tudi ne povoda, da bi mogel očitati Vatikanu podpiranje italijanskih teženj, vendarle ves jugoslovanski tisk, zlasti pa slovenski, neprestano pisari, da Vatikan podpira italijanske zahteve po Trstu, Dalmaciji in njenih otokih. S takim pisanjem naj bi se katoličane razdvojilo med seboj in odtrgalo od Rima. Žal v tej burki proti katoliški Cerkvi pridno pomaga duhovniško Cirimetodijsko društvo in daje izjave, v katerih se obsoja vatičanska protijugoslovanska politika.

Zadnje čase vodi rdeča oblast v domovini boj proti veri v dveh smereh: onemogočiti vpliv katoliškim škofom in izrabiti tržaško vprašanje in svoje namene. Vodilni titovci sistematično delajo na to, da bi katoliški škofje morali zapustiti svoje sedeže. Na Hrvaškem in v Dalmaciji so to nasilje tudi dosegli s tem, da so organizirali fizične napade na cerkvene osebnosti. V Slo-

veniji pa se poslužujejo druge poti. V smislu svojih načrtov so obdavnili ljubljanskega škofa Antona Vovka za en milijon dinarjev. Če jih ne bo plačal, bodo škofijski dvorec zaplenili radi ne plačanih davkov in v škofijo se bo lahko naselil kak urad ali pa morda Cirilmetodijsko društvo.

Napadi na škofe in duhovnike so po vsej Jugoslaviji zavzeli tak obseg, da je moral spregovoriti rdeči poglavar Josip Broz Tito. Obsodil je zadnje telesne napade na katoliško duhovščino, „kajti Jugoslavija (t. j. njegov režim, op. ur.), ima druga sredstva za postopek proti duhovnikom, ki hočejo ribariti v kalnem. Saj mi je znano, da je mnogo naših ljudi radi delovanja nekaterih duhovnikov zagrenjenih — je dejal. — Ta zagrenjenost je ponekod privedla do neljubih incidentov, ki jih mi obsojamo, ker niso zakoniti. Pač pa je bilo treba duhovnikom v obraz povedati, da nismo zastoj žrtvovali 1, 700. 000 žrtev in da ne bomo nikdar dovolili tujim agentom (t. j. katoliški Cerkvi, op. ur.), da rovarijo proti nam.“

Že zadnjič smo omenili nekaj najbolj brutalnih napadov na katoliške škofe. Pa jih je bilo še več. Tako so n. pr. napadli 8. avgusta 1953 zagrebškega pomožnega škofa mons. Salis Seewisa, ki bi moral birmati 350 otrok v župniji Cvetin, kraj Ivanec. Ko se je približal kraju, je okoli sto ljudi obkrožilo škofov avto, prerezalo gumo na kolesu in vpilo: „Izdajalci naroda, vatikanski sluge, lopovi, fašisti, zvodniki naroda.“ Šofer je zamenjal gumo in nato obrnil proti Zagrebu ne da bi škof mogel izvršiti obred sv. birme.

Sibeniški škof mons. Banić se je začetkom avgusta mudil v svoji rojstni hiši v Dolenjem Docu. 4. avgusta se je zbrala v kraju večja skupina komunistov, ki so začeli razgrajati pred hišo, kjer se je škof mudil. Predsednik krajevnega odbora je škofu svetoval, naj se umakne, ker je njegovo življenje v nevarnosti. Škof ga je poslušal. Predsednik ga je sprenil do Splita in mu med potjo pripovedoval, da hočejo ko-

munisti dalmatinske škofe potom napadov prisiliti, da spremenijo svoje stališče do duhovniških društev. Na to je mons. Banić dejal: „Ne gnila jajca, ne ječa, niti smrt nas ne bodo prisilili k popuščanju, kajti tu gre za načelna vprašanja.“

Niti 80-letnemu škofu iz Subotice, mons. Lajčo Budanoviću, niso prizanesli. Imeli so ga zaprtega tri dni v neki predmestni hiši in ga pretepli na ulici. Kipar Ivan Meštrović, ki živi v Združenih državah Sev. Amerike in je osebni prijatelj omenjenega škofa, je ta napad javno obsodil z besedami: „Pravijo, da je mons. Budanović fašist. Če je res, le zakaj so ga potem preganjali madžarski fašisti za časa druge svetovne vojne? Pa so vse izjave jugoslovanskih oblasti le beden poizkus, da opravičijo svoje ravnanje. Hrvatski narod dobro ve, da so njegovi duhovniki, zlasti pa njegovi škofje vedno branili njegovo svobodo. Zato bi se moral ves civilizirani svet sramovati, da se dogajajo taki barbarski napadi sredi 20. stoletja. In se bodo ponavljali toliko časa, dokler bodo zapadne države zapirale svoje oči pred krivico in nadaljevale s podporo diktatorjem, ki tlačijo svoje narode.“

Tudi mnogi pravoslavni škofje so do komunizma nepopustljivi. Posebno je postal zadnje čase poznan škof Vasilij Kostić iz Banja Luke. Bil je osebni prijatelj katoliškega škofa mons. Čelika, o katerem smo poročali v decemberski številki „Duhovnega življenja“. Ljudje so ju večkrat videli, kako sta se prisrčno pogovarjala. Komunistom to sodelovanje ni bilo po godu. Zato so oba izginali iz mesta. Škof Čelik si je pri tem izgonu komaj rešil življenje. — Škof Kostić pa je po trditvah zagrebškega lista „Napred“ zagrešil več zločinov: izvajal je tak pritisk na svojih 20 duhovnikov, da sta se le dva odločila za vstop v prokomunistično združenje jugoslovanskih duhovnikov; ni dovolil, da bi vstopali komunisti v cerkvene odbore; in dajal je izjave, sovražne režimu kot n. pr.: „Bratje, sestre, pokličali vas bodo, da se popišete. Pa se nič ne bojte, kajti popisi so se vršili že

včasih. Toda ne pozabite, da je Jezus, božji Sin, dejal: 'Kdor bo pa mene zatajil pred ljudmi, ga bom zatajil tudi jaz pred svojim Očetom, ki je v nebesih!'

Tako ljudstvo brani svoje duhovnike! Koncem avgusta sta prišla v vas Mir pri Varešu (Bosna) dva duhovnika, da obiščeta bolnike in pokrstita novorojenčke. Komaj sta vstopila v vas, je za njima že pridrla skupina komunističnih razgrajačev iz mesta Vareš in jih napadla. To je prebivalstvo vasi tako pretreslo, da so planili na napadalce in dva do smrti pobili. Seveda je UDBA, jugoslovanska tajna policija, takoj poslala nad vas kazensko ekspedicijo. Kmetje so pa že dobro vedeli, kaj jih čaka, pa so se zabarikadirali. Na pomoč so jim prišli še kmetje iz okoliških vasi, tako da se jih je zbralo nad tisoč. Dva dni je trajalo obleganje. Končno je za incident zvedla tudi vlada v Sarajevu. Minister za notranje zadeve Filipović je osebno pohitel v vas. Šele potem, ko je priznal, da so vsega incidenta krivi rdeči aktivisti in da kmetje ne ne bodo nič kaznovani, so ljudje odložili orožje. Ta primer ljudskega odpora je versko zavest v Bosni zelo dvignil, komuniste pa osramotil.

Ker sta zagrebška škofa mons. Salis Seewis in Josip Lach nastopila proti župniku Djurekoviću iz Glogovnice pri Križevcih in pregledala njegov župnijski arhiv, ko je bil župnik odsoten, ju je zagrebško okrajno sodišče obsodilo: mons. Salis Seewisa na 50.000 dinarjev globe in mons. Lacha na štiri mesece zapore. Pravi vzrok obsodbe je bil pa sledeči: župnik Djurekovič se je pripravil, da ustanovi sindikat katoliških duhovnikov na komunistični podlagi. Da bi oba škofa prišla na jasno, kaj se v resnici dogaja, sta mons. Lach in škofijski tajnik Pišonić pregledala župnikovo korespondenco in njegov arhiv, pri čemer sta našla dovolj dokazov za svoj sum. Tako je bil župnik Djurekovič pravočasno razkrinkan in je bila njegova namera že v kali zadušena. To pa seveda rdečim oblastnikom ni bilo

všeč. Postavili so škofa pred sodišče in ju obtožili, da sta izvršila dejanje, ki ga sme izvršiti le državna oblast. Stanovska društva duhovnikov niso cerkvene, ampak svetne organizacije duhovnikov in se zato Cerkev vanje ne sme vmešavati. Ker sta škofa izvršila preiskavo, do katere nista imela pravice, sta grešila proti členu 298, odst. 2 kazenskega zakonika in bila zato temu primerno obsojena.

PRIMORSKE VESTI

Praznovanje Kristusa Kralja na Tržaškem. Že tretje leto je na ta dan v Mačkovljah velik praznik celodnevnega češčenja. Cerkev je bila vsa cvetju in pri prvi sv. maši je skoro vsa fara pristopila k sv. obhajilu. Drugo sv. mašo je imel č. g. dr. Škerl, ki je ta dan v treh govorih vzpodbujal mačkovljane k vztrajnosti v veri in praktičnem katoliškem življenju. Belo oblečena dekleta so se stalno vrstila v molitvi pred Najsvetejšim, drugače pa je bilo češčenje porazdeljeno po stanovih. Predvsem moramo pohvaliti može in fante, ki so se v tako lepem številu odzvali vabilu in pred euharističnim Kraljem izpričali svojo vero in zvestobo Cerkvi. Po slovesnem zaključku češčenja v cerkvi je priredil misijonski odsek pestro akademijo. Vrstili so se govori, petje, recitacije in prizori. Prireditev je zaključil zanimiv srečolov.

Nedelja Kristusa Kralja in Vsi sveti v Gorici. Goriški verniki smo lepo praznovali nedeljo Kristusa Kralja. Čeravno so naše verske manifestacije zelo omejene, pa jih znamo vseeno praznovati v pravem krščanskem duhu ob lepem petju naših bogatih cerkvenih pesmi. Tudi marsikak italijanski duhovnik in vernik nas v tem občuduje. Posebno stolniški deklški pevski zbor zasluži vso pohvalo in priznanje. Ustanovil se je pod skrbnim in večjim vodstvom pokojnega mons. Brumata in od takrat se njegove sposobnosti vedno bolj večajo. Na nedeljo Kristusa Kralja je dramatski odsek goriške deklške Marijine družbe ponovil igro misijonske

nedelje Rokšana. Tudi srečolov so ponovili in občinstvo, posebno iz podeželja, je v veselem razpoloženju zapuščalo dvorano.

Po deževnem vremenu pred Vsemi sveti je za ta praznik nastopil izredno sončen skoro pomladni dan. Že od prvih jutranjih ur so se zgrinjale množice na pokopališče. Ni bilo groba, na katerega bi ne bilo položeno jesensko cvetje in lučke. Računajo, da je nad 15.000 ljudi obiskalo na praznik Vseh svetih goriško pokopališče. Tudi jo okoliških pokopališčih je bilo vse živo. Po vseh slovenskih farah so ohranili lep običaj, da so v procesiji šli na pokopališče, kjer je imel domači gospod župnik primeren govor in je nato sledilo petje domačega cerkvenega zbora.

Tržaško vprašanje in tržaški nemiri.

Zopet je tržaško vprašanje postalo glavni predmet svetovnega političnega tiska. Po usodnem proglasu 8. oktobra, naj bi se Trst izročil Italiji in po energičnih protestih jugoslovanske vlade in jugoslovanskega ljudstva, je zavladala posebno med ljudmi na meji velika zaskrbljenost. Več družin je zbežalo iz Gorice, drugi zopet hitijo odpošiljati blago v notranjost države. Ko se je ljudstvo za silo pomirilo in tudi demonstracije na obeh straneh skoro prene-

hale, je nastopil 4. november, dan zmage za Italijo. Na tisoče „romarjev“ se je zbralo iz vse Italije v Redipulju na Goriškem Krasu da tam počastijo spomin svojih padlih. Prispeli so z vsemi mogočimi sredstvi in mnogo je bilo tudi avtokolon in še posebno je bila z navdušenjem sprejeta tržaška trikoloristična avtokolona. Prišel je sam italijanski ministrski predsednik Pella, ki pa v Redipulju ni imel nikakega govora, pač pa je govoril v Benetkah na zaključni slovesnosti. Vse se je mirno končalo, a ne tako za Trst. Tržaška mladina je uprizorila povorko po mestu z italijansko zastavo na čelu. Nekl angleški častnik jim je odvzel zastavo, ker ta ni zastava tržaška ozemlja. Tu so se začeli nemiri, ki so naslednji dan, 5. novembra dosegli svoj višek. Že zjutraj, ko so dijaki zopet prišli v šolo, so se domenili in šli ponovno protestirat po tržaških ulicah. Policija jih je povsod zasledovala in prišlo je do pretepa in metanja kamenja. Dijaki so se zahtekli v cerkev starega sv. Antona ob morju, toda policija je šla za njimi. Razvil se je hud pretep, tako da je tekla kri. Po teh krvavih izgredih so morali cerkev ponovno posvetiti. Popoldne se je zbrala pred cerkvijo velika množica Tržčanov, da bi prisostvovali obredu

Gorica — kulturno središče primorskih Slovencev, kjer nameravajo zgraditi slovenski katoliški dom in hvaležno pričakujejo naše pomoči

posvetitve, ki se je imel vršiti zunaj cerkve pod oboki. Tik pred pričetkom obreda, pa je prispela policija in se postavila v neposredno bližino vernikov. Mnogi so to smatrali za provokacijo in so naprosili policijo, naj bi se odstranila. Policija seveda na tako zahtevo radi javnega reda ni mogla pristati. Tedaj je začelo leteti kamenje, ki ga je bilo radi cestnih popravil vse polno tam okoli. Policija je odgovorila s streljanjem. Posledice tega streljanja so bile zelo žalostne: 2 mrtva in okrog 50 ranjenih. Razjarjeno ljudstvo se je hotelo vsled tega maščevati in vse do večera so trajali polični boji. Sam tržaški škof Santin je prišel med demonstrante ter jih rotil, naj prenehajo. Tudi njega niso poslušali. Pouka na šolah ni bilo in po cerkvah so se vršile pogrebne maše za nesrečne žrtve. Žrtvi sta petnajstletni dijak, sin znane tržaškega zdravnika, in pa 61 letni pomorščak iz Moravske.

7. novembra so se dogodki še zaostrili. Pri novih napadih je bilo ubitih nadaljnih 7 oseb, med njimi trije policisti. Okrog 30 ljudi je pa bilo ranjenih. Demonstranti so na trgu Unita odvrgli več bomb, opustošili sedež tržaških indpendistov in MSI-ovcev, napadli tudi tiskarno Primorskega dnevnika in več drugih trgovin. Bojimo se, da se bodo vsi ti izbruhi končno maščevali nad nedolžnimi Slovenci. Tako so n. pr. goriški srednješolci nameravali napasti našo tiskarno in upravo „Katoliškega glasa“. Še pravočasno je prispela policija in to preprečila. Zvedeli smo, da so bili ti napadalec plačani, zato se bodo lahko še povrnili. Na vsak način se bo mo znali braniti.

SLOVENSKA KOROŠKA

Akcija za nagrobni spomenik, ki naj krasi grob enega največjih sodobnih koroških Slovencev, šentlennarskega župnika Janeza Starca, lepo napreduje. Načrt zanj je napravil arhitekt Plečnik. Delo predstavlja skoraj dva metra vi-

sok kelih iz marmorja v primerni izdelavi in s primernim napisom. Razume se, da bo delo veljalo lepo vsoto denarja, kar pa gotovo ni nobena potrata, saj gre za počastitev moža, čigar delo ni bilo pomembno le za koroške Slovence, ampak za ves slovenski narod.

Koroški rojak je bil tudi dr. Valentin Mörtl, župnik na Vranskem pri Celju. 15. septembra 1953 so ga pokopali ob udeležbi številnega ljudstva in 44 duhovnikov. Navzoč je bil tudi mariborski škof dr. Maksimilijan Držečnik. Pokojni župnik dr. Mörtl je bil star 69 let. Rojen je bil v Melvičah, v duhovnika posvečen leta 1907 v Celovcu. Po nesrečnem koroškem plebiscitu se je moral radi takratnih razmer v Avstriji zateči v Jugoslavijo. Najprej je bil nekaj let župnik in dekan v Marenbergu, leta 1925 pa je prevzel župnijo na Vranskem.

Galicija ima novega župnika. Dne 15. septembra je prošt g. Zechner ustoličil g. Škofiča za novega župnika v Galiciji. Kljub delovnemu dnevu so ljudje napolnili farno cerkev, ki je bila okusno ozaljšana. Slovesno sv. mašo je daroval novi g. župnik ob asistenci g. prošta, gg. Majdiča in Poljanca. Na koro je vodil petje g. dr. Cigan, g. misionar Cvetko pa je med mašo govoril o pomenu poslanstva katoliškega duhovnika.

Kakor vsako leto, se je tudi letos vsa Podjuna zbrala na hribu sv. Eme in v votlini sv. Rozalije, da skupno opravi rozalsko žegnanje. To žegnanje izvira iz 17. stoletja, ko je divjala po vsej Podjuni strašna kuga, zlasti leta 1681. Ljudje so se tedaj zatekli k sv. Rozaliji in bili uslišani. — Letošnje rozalsko žegnanje je pritegnilo okoli štiri tisoč ljudi. Če bi ne bilo maše na prostem, bi polovica ljudi ne mogla biti pri sv. maši. Ljudsko petje je spremljala godba iz Št. Vida. Popoldne so dekleta iz Šmihela uprizorile versko vzgojno igro „Elizabeta“. Ni manjkalo tudi stojnic in tudi tumbola je marsikoga osrečila. Koroški ljudje se tega žegnanja vedno veselijo. Pogled od sv.

Eme na dolino Drave je nebeško lep in snidenje znancev vedno pristrčno.

Slovenci pri Gospe Sveti. Na misijonsko nedeljo, dne 18. oktobra, se je nad 2000 Slovencev zbralo pri Gospe Sveti. Bilo je zlasti veliko mladine, ki se je zbrala v Marijinem svetišču, da se zahvali za prejete dobrote, da ji potoži svoje težave, da ji zaupa svoje prošnje kot najboljši Materi. V procesiji in z molitvijo so prihajali romarji v prostorno gosposvetsko cerkev, ki so jo napolnili. Oglasila se je slovenska romarska pesem in se kot živa in vroča prošnja dvigala v nebo.

Ob 9 je bila slovesna sv. maša, ki jo je daroval skočidolski župnik preč. g. Ulbing. Med sv. mašo je pridigal šentruperski župnik, preč. g. dr. Zeichen, med drugo sv. mašo pa šentlenarski župnik preč. g. Čebul. Med sv. mašo je pristopilo k skupnemu sv. obhajilu izredno veliko število romarjev. Nato so sledile še sv. maše, v skupnem ljudskem petju so prepevali romarji Marijine in evharistične pesmi. Opoldne je bila s petimi litanijami zaključitev tega izredno uspelega slovenskega romanja v Gospo sveto.

Avstrijski socialisti gredo jugoslovanskim komunistom vedno bolj na roke. Ta pobratimija je prišla zadnje čase do izraza v gonji proti slovenskim beguncem. Ker je število beguncem, ki prehajajo čez mejo v Avstrijo, vedno večje, so avstrijski socialisti zahtevali pri svoji vladi, naj se radi brezposelnosti v Avstriji vse nove begunce vrne Jugoslaviji. Baje so s tem soglašali tudi Angleži, kar ne bi bilo nič čudnega, saj so teh stvari že vajeni. Sedanjim slovenskim beguncem se očita, da so bežali iz gospodarskih razlogov, iz želje po dogodivščinah in iz strahu, da bi bili kaznovani. Na tej podlagi so jih začeli zadnje čase vračati. Noben od vladnih listov se za uboge žrtve tihe kupčije ni hotel zavzeti. Edini list „Kleine Zeitung“ je spregovoril in razkril podlo postojanje avstrijskih oblasti. Zavrnil je pisanje lista „Neue Zeit“, ki trdi, da je Tito demokrat in da se ne more opravičiti onih, ki se hočejo iz-

Grač Ostrovice na Koroškem

makniti „svobodnemu demokratičnemu režimu“. Zelo žalostno je opazovati, kako takozvani demokratični narodi zlorabljajo najsvetejše pravice, kot je n. pr. pravica do azila v tuji državi in pred vsem svetom pričajo, da jim ne gre za blagor bližnjega, temveč le za svoje koristi.

Na vlaku

V vlaku je nasproti kapucinu sedel gospod, ki se je ob vsaki priliki z neotesanimi besedami zaganjal v kapucina. Preden je bilo treba izstopiti, je norčavo poprosil kapucina: naj mu pojasni nek verski dvom: kako je namreč mogoče, da bi bil pekel? Kje vendar Bog vzame toliko drv, da lahko noč in dan kuri? — Kapucin, ki je bil bolj na kratko navezan, kakor si je gospod domišljeval, na splošno zadovoljnost vseh potnikov dobro pojasni: „Gospod, ne bodite v skrbeh. Dokler bo na svetu kaj takih neotesanih klad, kot ste vi, se za to reč nič ne bojte!“

Pisatelj K. Mauser o reviji „Duhovno življenje“

Pod zaglavjem „Kulturna kronika“ je znani slovenski pisatelj Karel Mauser v listu „Ameriška Domovina“ od 8. oktobra 1953 objavil nekaj zelo lepih misli o naši reviji, ki jih objavljamo z namenom, da bi vsi naš list še bolj vzljubili in ga čimbolj razširili.

„Ne vem kako, ali občutek imam, da smo se že sami nalezli mnenja, da je nabožna literatura nekaj drugotnega, manj vrednega in da so nabožne knjige in brošure za stare ljudi, ki so z življenjem že bolj ali manj obračunali in morda kvečjemu še za duhovnike, ki jim je naložena skrb za naše dušne zadeve. Malo je temu kriv čas, ki se je pritihotapil v naše notranje življenje, nekaj pa smo tega krivi mi sami, ki smo svoje mišljenje že vse preveč spravili v zakon: kar nese, tistega se drži.

„Duhovno življenje“ marsikomu pomeni nekaj srednjeveškega, kar spominja na stare bizantinske freske svetnikov s togimi obrazi. V resnici je notranje življenje človeka veliko bolj žlahtno in plemenito kakor zunanje.

To notranje življenje, to plemenitost, ki bi jo mi vsi morali ohranjati in še množiti, skuša med Slovenci, raztresenimi po svetu ohranjati revija „Duhovno življenje“, ki izhaja v Argentini in ima precej naročnikov tudi med Slovenci v Severni Ameriki.“

Nato pisatelj Mauser na kratko oriše delo, ki ga je revija izvršila v preteklem letu. Našteje glavne sodelavce, omeni vrsto člankov, ki so izhajali in pride do zaključka, da je „Duhovno življenje“ revija, ki nam je vsem dostopna in tako potrebna, kakor nam je potrebno vse drugo za telo. Lahek, preprost način, mnogokrat prijetno kramljanje, bo vsakemu ljub in nihče ne more reči, da bi mu na ta način servirana jed ne bila ljuba. In nadaljuje:

„Danes vsa naša književnost, nabož-

ne ne izvzamem, preživlja težke čase. Na nas je vsa teža, mi sami moramo gledati, da slovensko pisano besedo ohranjamo in gojimo. Mislim pri tem na vsako knjigo in brošuro, ki skuša s plemenitim namenom ohranjati med ljudmi slovensko mišljenje in katoliško dejavnost. Zdaj je čas, da pokažemo, da smo dovolj zreli in da se zavedamo, da nekaj let kulturnega molka nujno mora zamoriti v nas tisto, kar smo podedovali in do zdaj ohranjali. Kdor danes te postavbe v sebi ne čuti več, tisti naj se zaveda, da je sam ustavil sok, ki bi ga še mogel ohranjati in da je na gotovi poti, da bo usahnil. Na žalost je usahljih dreves že veliko videti. Ne daj Bog, da bi tako šlo naprej.

Naj vsak zase premisli. Naj se vsak odloči za dvojce: da bo gledal, da bo zase in za otroke imel v hiši dobro navodilo za notranje življenje v „Duhovnem življenju“ in da bo po svoji moči skušal narediti za svoj jezik vse, kar mu bo mogoče. Kupujmo slovenske knjige, ustvarimo si, kakor sem nekoč že zapisal, svojo domačo knjižnico. To bodi naš dom, to bodi bodoč dom za naše otroke. Sv. pismo, „Duhovno življenje“, morda Kempčan in leposlovne knjige, vse naj nam bo ljubo, vse naj nas privezuje na dom, vse naj nas vodi tja, kamor mora voditi vsaka plemenita beseda in vsaka plemenita misel.

Naj bodo te besede povabilo, da bi tudi ti postal naročnik „Duhovnega življenja“. Naj bo, če tako hočeš, prošnja.

da nikar ne pozabi odnosov, ki jih. vsaj upam, še imaš do domače besede. Sklenimo svoje prizadevanje, vzdigni. mo svojo besedo tudi na tujem in ohranjajmo jo z ljubeznijo. Če doma v ne-svobodi poskušajo vse, da bi kulturno tradicijo držali na višini, ali nismo mi, ki smo v svobodi, še toliko bolj dolžni, da skrbimo za svojo kulturno rast. Nekaj dolarjev na leto, to vendar ni toliko, da bi zavoljo tega morali zapreti roko.

Skrbimo za telesno in duhovno hrano, toda vsak naj ve, da se bo tisti, ki se bo telesno preobjedel, tudi duhovno posušil. Zato skrbimo, da bomo oboje uživali in se tako ohranjali. Sezi po „Duhovnem življenju“. Morda je prav tu zapisano tisto, kar že dolgo iščeš.

CORREO ARGENTINO SUC. 6	TABIFA REDUCIDA
	<hr/> Concesión No. 2560

KLETEV STARŠEV

Duhovnik pripoveduje: Poznal sem družino: oče, mati in šest sinov. Oče je bil bogat, zelo ugleden mož, sinovi pa največji ničvredneži, ki so s surovostjo in lahkomišelnostjo spravili starše skoro do obupa. Aprila 1914 je prišlo spet do hudih prepиров. Oče je v največji razburjenosti in grezkobi takole prekel svojih šest otrok: „Naj vas vse hudič vzame in družina naj izumre!“ Kmalu nato je prišla svetovna vojna, v kateri je padlo vseh šest sinov. Materi je počilo srce, ostal je le še stari oče, s katerim je družina zares izumrla.

KER JE ŽIVLJENJE TAKO DOLGOČASNO!

Ruski pisatelj Krasnov, bivši general, pripoveduje tole:

V oficirsko kazino je zvečer planil polkovnik med najbolj šumno zabavo in zavpil: „Baron Korf se je pravkar ustrelil!“

Vse je obstalo. — Ob mizi mrličevi je bil listek z zadnjimi besedami samomorilca: „Sit sem življenja, vse je tako pusto in strašno dolgočasno!“

„DUHOVNO ŽIVLJENJE“ MORETE NAROČITI IN PLAČATI NA SLEDEČIH NASLOVIH:

- Argentina: Dušnopastirska pisarna, Víctor Martínez 50, Buenos Aires
 U. S. A.: Slovenska pisarna, 6116 Glass Ave, Cleveland 3, Ohio
 Kanada: Turk Francé, 263 Oakwood Ave, Toronto, Ontario
 Trst: Stanko Janežič, Mačkovlje 7, Dolina, Trieste
 Italija: Zora Piščanc, Riva Piazzutta 18, Gorizia
 Avstrija: Anton Miklavčič, Spittal a/Drau, D. P. Camp, Kärnten, Austria
 Avstralija: Fr. Rudolf Pifko, 45 Victoria Street, Waverley, N. S. W.

„Duhovno življenje“ je slovenski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (Orehar Anton), urejuje pa uredniški odbor (Dr. Francé Gnidovec). — Naslov: Víctor Martínez 50, Buenos Aires, Argentina. — Celoletna naročnina znaša za Argentino 50 pesov, če plača do 30. junija 1954; po tem dnevu in v obrokih 60 pesov. Za USA in Kanado 5 dolarjev, za Italijo 2000 lir, za Avstrijo 75 šilingov, drugod v protivrednosti dolarja. — Tiska Imprenta „Poliglota“, Corrientes 3114, Buenos Aires, tel. 86.5120

• PRIZADEVAJTE • SI, DA •
 • BOSTE • IMELI • LJUBEZEN •
 I. KOR. 13, 13

V TEJ ŠTEVILKI BOSTE BRALI

BLESTEČA KRONA .. papež Pij XII. — Al. Košmerlj	1
TRIJE KRSTI NA SLEMENICI .. Gregor Hribar	5
OTROŠKA POBOŽNOST DO MARIJE .. škof dr. Rožman	8
IZSELJENČEVA BOŽIČNA PESEM Ljubka Šorli	9
SKRITA ŽRTEV .. N. Z.	10
LJUBEZEN MED NAMI .. dr. Ignacij Lenček	13
NA POSLEDNJIH MEJAH .. Zora Piščanc	16
UPANJE NAŠE .. dr. Francé Gnidovec	22
VRT .. Bogdan Budnik	24
BREZJE .. dr. Marjan Marolt	26
KRŠČANSKO EDINSTVO IN RUSIJA .. dr. Fr. Gnidovec	33
NAŠE SEGE NA DOMAČIH TLEH .. Joža Kmetov	37
EL AÑO NUEVO Y LOS REYES EN LA TIERRA ES- LOVENA .. Joe Juck	40
IZ STAREGA V NOVO LETO .. Matevž Gorjan	41
SVETNIKI GREDO V PEKEL .. Vinko Flek	43
KLIC PO MOČNI ŽENI .. M.-ova	47
SLEPEMU OČETU .. Slavko Srebrnič	49
SVOJO SMRT SI JE NAPOVEDAL .. Franek	50
MAJHEN KOTIČEK V VELIKEM VRTU ... Vlad. Kos	51
NOVE KNJIGE ..	51
SPOKOJNOST .. Božo	54
KAJ PA MED NAMI? ..	55
KAJ PA DOMA? ..	57
PISATELJ K. MAUSER O „DUHOVNEM ŽIVLJENJU“	64

PLATNICE IN VSA STALNA ZAGLAVJA RISAL HOTIMIR GORAZD